

JERISJÄRVI-ÄKÄSJÄRVI OSAYLEISKAAVA Kaavaselostus

0512-D3975

Kaavan valmisteluaineisto nähtävillä: 18.2.-21.3.2011
Kaavaehdotus nähtävillä: 9.3.-16.4.2012
Kunnanhallitus: 5.11.2012 318 §
Kunnanvaltuusto: 12.11.2012 63 §
Osittain vahvistettu: 15.4.2013 kh 121 §
Osittain vahvistettu: 25.8.2014 209 §
Kunnanhallitus: 1.12.2015 § 278
Kaava lainvoimainen: 8.12.2015

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

SISÄLLYSLUETTELO

1	TIIVISTELMÄ	4
1.1	Tunnistetiedot	4
1.2	Kaavan tarkoitus	5
1.3	Suunnittelualue	6
1.4	Tiivistelmä	7
2	Osayleiskaavaprosessin vaiheet	8
2.1	Kaavatyön aloitusvaihe 14.9.2009 – 15.11.2010	8
2.2	Perusselvitysten laatiminen ja päivittäminen	8
2.3	Kaavaluonnosvaihe 16.11.2010 – 22.11.2011	9
2.4	Kaavaehdotusvaihe 22.11.2011 – 12.10.2012	10
2.5	Kaavan hyväksyminen	10
2.6	Osallistuminen ja vuorovaikutus	11
3	LÄHTÖKOHDAT	12
3.1	Selvitys suunnittelualueen oloista	12
3.1.1	Yleiskuvaus	12
3.1.2	Luonnonympäristö	13
3.1.3	Maisema	24
3.1.4	Kulttuuriympäristö	26
3.1.5	Maanomistus	34
3.1.6	Energia ja yhdyskuntatekniikka	34
3.1.7	Vesihuollon kehittämissuunnitelma	35
3.1.8	Liikenne	39
3.1.9	Väestö ja asuminen	40
3.1.10	Työpaikat ja palvelut	41
3.1.11	Matkailu	42
3.2	Suunnittelutilanne	43
3.2.1	Maakuntakaava	43
3.2.2	Yleiskaava	47
3.2.3	Asemakaavat	47
3.2.4	Rakennusjärjestys	47
3.2.5	Muut suunnitelmat	48
4	Suunnittelun tavoitteet	51
4.1	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet VAT	51
4.2	Kunnan asettamat tavoitteet	51
4.3	Viranomaisten asettamat tavoitteet	52
4.4	Prosessin aikana syntyneet tavoitteet	52
4.4.1	Luonnosvaihe	52
4.4.2	Ehdotusvaihe	53
5	YLEISKAAVARATKAISUN VAIHTOEHDOT JA NIIDEN VAIKUTUKSET	55
5.1	Alueen määrittely	55
5.1.1	Vaihtoehdot ja niiden kehittyminen	55
5.2	Yleiskaava	56
5.2.1	Yleiskaavaluonnos	56
5.2.2	Yleiskaavaehdotus	57
5.2.3	Yleiskaava	59
5.2.4	15.4.2013 osittain vahvistettu yleiskaava	61
5.2.5	25.8.2014 osittain vahvistettu osayleiskaava	63

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

5.2.6	3.12.2015 vahvistettu osayleiskaava.....	63
5.3	YLEISKAAVAN KUVAUS.....	64
5.4	Kaavan rakenne	64
5.5	Mitoitus	64
5.5.1	Mitoituksen tulokset.....	68
5.6	Aluevaraukset	69
5.6.1	Pysyvä asuminen	69
5.6.2	Loma-asutus	71
5.6.3	Palvelut ja elinkeinotoiminta	72
5.6.4	Lähipuistot, virkistyspalvelut.....	74
5.6.5	Liikenne.....	74
5.6.6	Tekninen huolto.....	74
5.6.7	Retkeily- ja ulkoilualueet, metsätalousalueet.....	75
5.6.8	Vesialueet.....	76
5.6.9	Muut alueet.....	76
5.7	Kaavamääräykset	77
5.8	Kaavaehdotuksen suhde tavoitteisiin ja suunnitelmiin	82
5.8.1	Suhde yleiskaavan sisältövaatimukseen	82
5.8.2	Suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin VAT.....	83
5.8.3	Suhde maakuntakaavaan.....	87
	YLEISKAAVAN VAIKUTUKSET	92
5.9	Taloudelliset vaikutukset	92
5.9.1	Rakentamisen vaikutukset	92
5.9.2	Matkailun taloudelliset vaikutukset.....	92
5.9.3	Porotalous, maa- ja metsätalous.....	93
5.10	Sosiaaliset vaikutukset.....	93
5.11	Vaikutukset luontoon ja ympäristöön	94
5.12	Vaikutukset Natura 2000 verkostoon.....	94
5.13	Kulttuuriset vaikutukset	98
5.14	Vaikutus kylmäteknologia alueeseen	99
6	Ohjeet ja suositukset.....	100
6.1	Rakentaminen osayleiskaava-alueella.....	100
6.1.1	Ranta-alueet	100
6.1.2	Ranta-alueen ulkopuoliset alueet	100
6.1.3	Jätevesien käsittely.....	101
6.2	Alueen maisemaan ja metsänhoitoon liittyviä yleisiä suosituksia.....	102

LIITTEET

1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
2. Viranomaisneuvottelun muistiot
 - a. Aloitusneuvottelu 18.6.2010
 - b. Työneuvottelu 15.12.2011
 - c. Ehdotusvaiheen neuvottelu 21.6.2012
3. Poroneuvottelun muistio
 - a. Muistio 6.10.2009
 - b. Muistio 28.10.2009
 - c. Muistio 8.6.2011
 - d. Muistio 4.7.2011
4. Natura-tarvearviointi 20.3.2006
5. Mitoitusaineisto
 - a. Mitoitustaulukoiden selitys
 - b. Mitoitustaulukot
 - c. Rantaviivan muunto
 - d. Mitoitusvyöhykkeet
6. Arkeologinen inventointi, Museovirasto 2011

ERILLISASIAKIRJAT

1. Kaavaluonnoksesta saadut palautteet ja niiden vastineet
 - a. Viranomaisten lausunnot
 - b. Mielenpitoet
2. VETURI – **Perusselvitykset ja Kehittämissuunnitelma**
3. Apajatiedot, Lapin kalatalouskeskuksen kalatalouspiirikonsulentin Jukka Sän-
tin toimittamien apajakarttojen perusteella
4. Kaavaehdotuksesta saadut palautteet ja niiden vastineet
 - a. Viranomaisten lausunnot
 - b. Muistutukset

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

MUONION KUNTA
JERISJÄRVI-ÄKÄSJÄRVI OSAYLEISKAAVA**1 TIIVISTELMÄ****1.1 Tunnistetiedot**

Selostus liittyy 12.11.2012 päivättyyn Jerisjärvi-Äkäsjärvi -osayleiskaavaan. Kaavaselostusta tarkistettiin 30.4.2013 Muonion kunnanhallituksen 15.4.2013 121 § tekemän osittaisen täytäntöönpanomääräyksen jälkeen. Kaavaselostusta tarkistettiin 26.8.2014 Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden hylättyä valitukset. Kaavasta toimitettiin Korkeimmalle hallinto-oikeudelle yksi valitus, joka hylkäsi valituksen 27.11.2015. Osayleiskaava on vahvistettu osin 1.12.2015 278 § ja se tuli voimaan 8.12.2015.

Kaavan laatimisesta Muonion kunnan ohjauksessa on vastannut FCG Finnish Consulting Group Oy, DI Lauri Solin YKS-402 sekä hortonomi Mari Lampinen ja DI Kuisma Reinikainen.

- Kunnanvaltuusto päätti kaavoitustyön uudelleen käynnistämisestä: 14.9.2009
- Poronhoitolaki 53 §:n mukainen neuvottelu 6.10.2009 ja 28.10.2009
- **Infotilaisuus 1** (OAS ja työn aloitus) osallisille 18.1.2010
- Aloituvaiheen viranomaisneuvottelu (MRA 18 §): 18.6.2010
- **Infotilaisuus 2** (rantarakentamisen pelisäännöt) osallisille 23.6.2010
- Osayleiskaavan selvitykset on tehty vuosina 2003-2009:
 - Muonion vesi- ja tunturialueitten kehittämissuunnitelman perusselvitykset
 - Luonto- ja maisemaselvitys
 - Luonnonsuojelu ja uhanalaisuus
 - Maaperä, pinnanmuodot ja rannan laatu
 - Maiseman arvoalueet
 - Maiseman lähtökohdat 1: Maisema-analyysi
 - Maiseman lähtökohdat 2: Topografia ja pintavedet
 - Arkeologinen inventointi; karttakuva ja 5 tekstisivua
 - Apajatiedot, Lapin kalatalouskeskuksen kalatalouspiirikonsulentin Jukka Sántin toimittamien apajakarttojen perusteella
 - Olos - Särkijärvi - Toras-Sieppi, Natura -tarvearviointi 20.3.2006 Jari Kärkkäinen
- Yleiskaavan laatimista varten tehtiin mitoistustarkastelut kesä-syysy 2010
- Muonion kunta päätti asettaa osayleiskaavan valmisteluaineiston nähtäville 24.1.2010
- Luonnosvaiheen valmisteluaineisto nähtävillä (MRA 30 §): 18.2.- 21.3.2011
- Luonnosvaiheen yleisötilaisuudet:
 - **Infotilaisuus 3** 21.2.2011 Muonio
 - **Infotilaisuus 4** 2.3.2011 Helsinki
- Luonnosvaiheen maanomistajien vastaanotot:
 - 28.2. ja 1.3.2011 Muonio
 - 7.3.2011 Helsinki
- Työneuvottelu Lapin ELY-keskuksen kanssa 10.5.2011
- Poroneuvottelu 8.6.2011 sekä 4.7.2011
- Kunnanhallitus hyväksyi kaavaluonnoksen palautteiden vastineet 22.11.2011
- Työneuvottelu Lapin ELY-keskuksen kanssa 15.12.2011
- Kaavaehdotus nähtävillä (MRL 65 § ja MRA 19 §): 9.3. - 16.4.2012
- Ehdotusvaiheen yleisötilaisuudet:
 - **Infotilaisuus 5** 12.3.2012 Helsinki
 - **Infotilaisuus 6** 19.3.2012 Muonio

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

- Ehdotusvaiheen maanomistajien vastaanotot:
 - 14.3.2012 Helsinki
 - 20.3. ja 21.3.2012 Muonio
- Tarkentava neuvottelu palautteesta yksittäisten maanomistajien ja intressiryhmien kanssa: 20.6.2012
- Ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelu (MRA 18 §): 21.6.2012
- Kunnanhallitus on hyväksynyt vastineet 5.7.2012 ja 3.9.2012
- Ote hallituksen päätöksestä ja kopio vastineesta toimitettu 12.7.2012 tiedoksi muistutuksen ja lausunnon toimittaneille
- Naapurien kuuleminen tehdyistä muutoksista 21.9.2012 ja 25.9.2012
- Kunnanhallitus on hyväksynyt kaavan: 5.11.2012
- Kunnanvaltuusto on hyväksynyt kaavan: 12.11.2012
- Kunnanhallitus: osittainen täytäntöönpanovahvistus 15.4.2013 121 §
- Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätös 17.6.2014 (14/5040/3)
- Korkeimman hallinto-oikeuden päätös 27.11.2015 (2488/1/14)
- Kunnanhallitus: täytäntöönpanovahvistus 1.12.2015 278 §
- Voimaantulo: 8.12.2015

1.2 Kaavan tarkoitus

Alueelle laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain mukainen osayleiskaava, jonka tarkoituksena on ohjata rantarakentamista MRL 72§:n mukaisesti. Tämä ohjausvaikutus ulottuu ns. rantavyöhykkeen ja ranta-alueen osalle, eli noin 200-250 metrin päähän rannasta, tai sitäkin pidemmälle, mikäli rakentamisen nähdään selvästi olevan sidoksissa läheiseen rantaan.

Alueelle aiemmin tehtyjen suunnitelmien yhteydessä on tehty aluetta koskeva kehittämissuunnitelma, joka toimii kaavan yhtenä lähtökohta. Kehittämissuunnitelma on edelleen tavoitteenasettelun osalta ajanmukainen.

Avainasioita Muonion vesistö- ja tunturialueen tulevan kehityksen suunnittelussa ovat kokonaisvaltainen lähestymistapa suunnittelussa sekä alueen omiin vahvuuksiin tukeutuminen. Maankäytön suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota seuraaviin seikoihin:

- maaseudun taloudellisen perustan laajentamiseen ja vahvistamiseen
- omaehtoisen ja paikallisen kehittämistyön tukemiseen
- elinkeinorakenteen monipuolistamiseen
- matkailun kehittämisellä turvaamiseen
- olemassa olevien ja uusien yritysten toiminta- ja kehitysedellytysten parantamiseen (matkailu ja kylmätekniologia)
- yritysmuotoisen ilmapiirin luomiseen.

Kaavalliset lähtökohdat ja tavoitteet kokoavassa kehittämissuunnitelmassa asetetut tavoitteet maankäytön suunnittelulle perustuvat alueelta laadittujen perusselvitysten (luonnonympäristön, rakennetun ympäristön ja elinkeinoelämän) analyysiin, elinkeinoelämän yleisiin kehitystrendeihin sekä haastatteluissa, asukaskyselyissä ja seminaareissa koottuihin tietoihin.

Aineisto on luonteeltaan sellaista perustietoa, jota voidaan käyttää hyväksi tässä työssä. Mikäli tarvetta yksittäisten selvitysten päivittämisestä tai täydentämisestä ilmenee, niitä tullaan tarpeen mukaan täydentämään.

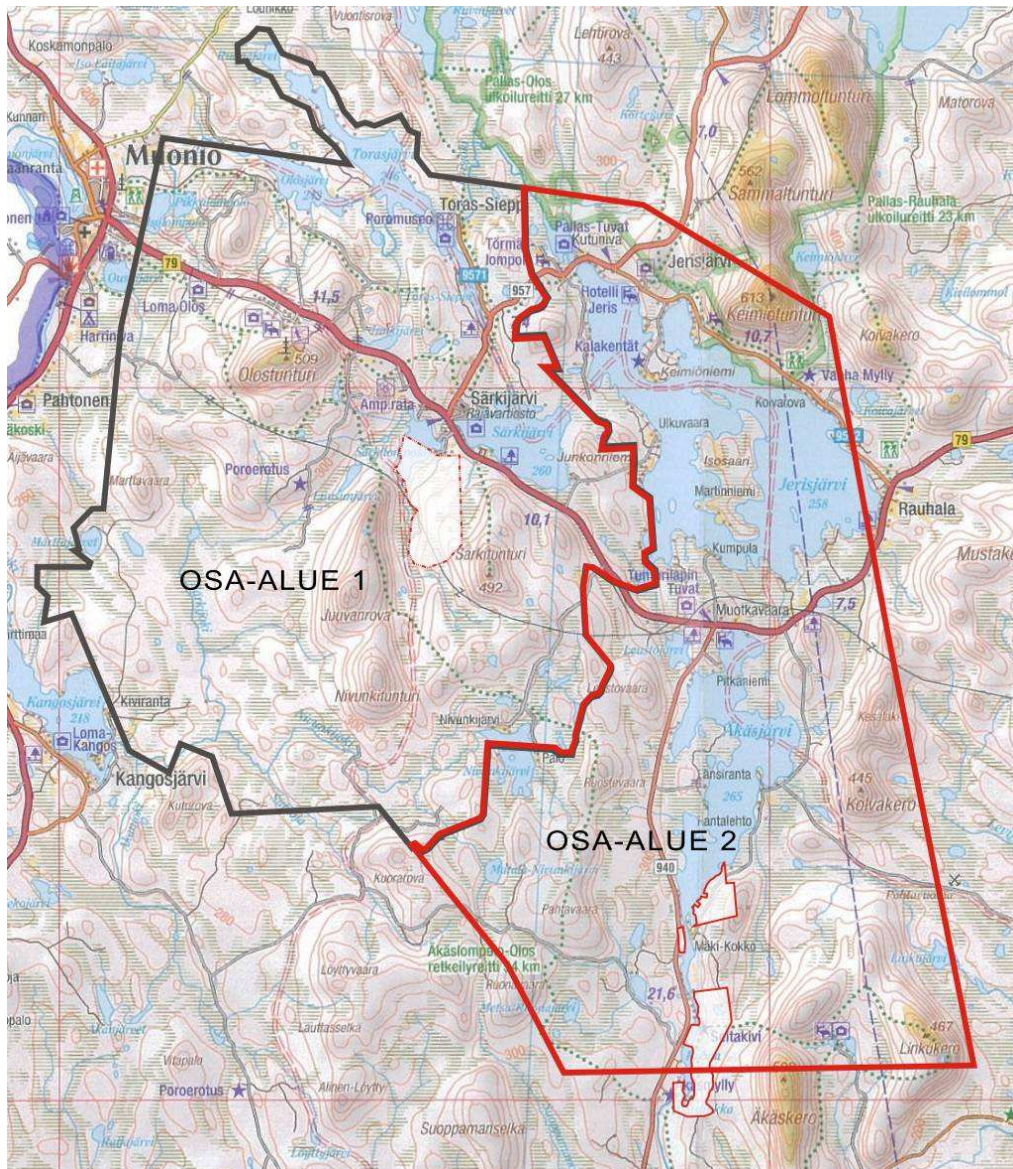
12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

1.3 Suunnittelualue

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava-alue sijaitsee Muonion kunnassa rajautuen etelässä Ylläksen yleiskaavaan, ulottuen Äkäsjoen suulle. Aluerajaus kulkee Ruonavaaran ja Nivunkijärven kautta Törmäslompolaan. Idässä raja kulkee Keimiötunturin, Kolva-keron ja Äkäskeron tuntureiden kautta. Pohjoisessa Jerisjärven ranta-alueet taustoi-neen ja Törmäslompolaan pohjoisrannat kuuluu kaava-alueeseen.

Kaava-alue käsittää Kutunivan, Heinäniemen ja Linkuniemen kylät sekä lähinnä lo-mamajatyypistä majoitustoimintaa. Suunnittelualue on kooltaan noin 200 km².

Kaava-alueen rajaus.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

1.4 Tiivistelmä

Tehtävänä on laatia maankäyttö- ja rakennuslain mukainen oikeusvaikutteinen osayleiskaava ohjaamaan rakentamista ja muuta maankäyttöä alueella. Suunnittelulla halutaan tukea elinkeinojen, erityisesti matkailun ja kylmätekniikan kehittämistä alueella. Lisäksi kaavan keskeisenä tavoitteena on ollut erityisten maisema-, rakennus- ja luontoarvojen huomioiminen niin, että niiden säilyminen voidaan turvata tulevaisuudessakin. Rantarakentamisen osalta kaava on suoraan rakentamiseen oikeuttava.

Suunnittelualue sisältää Jerisjärven ja Äkäsjärven alueet. Samaan aikaan on käynnissä yleiskaavatyö, joka rajautuu tähän kaavaan. Kyseessä on Olos-Särkijärvi-Toras-Sieppi osayleiskaava, jossa suunnitteluperiaatteet ja osa selvitysaineistosta ovat yhteneviä.

2 Osayleiskaavaprosessin vaiheet

Muonion kunnanvaltuusto hyväksyi 12.3.2007 Olos-Särkijärvi-Toras-Sieppi - osayleiskaavan ja Jerisjärvi-Äkäsjärvi -osayleiskaavan. Rovaniemen hallinto-oikeus antoi 31.7.2008 päätöksensä kaavapäätöksistä toimitettuihin valituksiin. Korkein hallinto-oikeus on käsitellyt sille toimitetut valitukset ja 6.8.2009 kumonnut sekä Rovaniemen hallinto-oikeuden että valtuuston päätökset.

Kunnanvaltuusto on 14.9.2009 päättänyt käynnistää uudelleen osayleiskaavan laatimisesta Jerisjärvi-Äkäsjärvi -alueelle. Kaavanlaatijaksi valittiin FCG Finnish Consulting Group Oy (ent. FCG Planeko Oy).

2.1 Kaavatyön aloitusvaihe 14.9.2009 – 15.11.2010

Suunnittelutyö käynnistyi poronhoitolain 53 § mukaisella neuvottelulla 6.10.2009 sekä 28.10.2009.

Työn käynnistymisestä sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS) järjestettiin infotilaisuus Muoniossa 18.1.2010

Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu pidettiin 18.6.2010 Lapin ELY-keskuksessa.

Rantarakentamisen pelisäännöistä järjestettiin infotilaisuus Muoniossa 23.6.2010

2.2 Perusselvitysten laatiminen ja päivittäminen

Jerisjärvi-Äkäsjärvi -osayleiskaavan laatimisessa käytetään hyväksi Vesi- ja tunturi-alueiden osayleiskaavoituksen yhteydessä tehtyjä selvityksiä, koska selvitykset ovat luonteeltaan sellaisia ympäristön tilaa ja ominaisuuksia kuvaavia perusselvityksiä, että nämä arvot eivät ole aikaan sidonnaisia tai edellisen vaiheen käsittelyketjuihin. Ts. muodon vuoksi selvityksiä ei syytä laatia. Mikäli selvityksissä ilmenee täydentämis- ja päivitystarpeita ne tullaan täydentämään.

Muonion vesi- ja tunturialueitten kehittämissuunnitelman perusselvitykset:

- Luonto- ja maisemaselvitys
- Luonnonsuojelu ja uhanalaisuus
- Maaperä, pinnanmuodot ja rannan laatu
- Maiseman arvoalueet
- Maiseman lähtökohdat 1: Maisema-analyysi
- Maiseman lähtökohdat 2: Topografia ja pintavedet
- Palvelut
- Yhdyskuntatekninen huolto
- Arkeologinen inventointi (Tutkimusraportti, HuK Antti Krapu 24.9.2004)
- Maanomistus (tarkastelu tehty uudelleen 2010)
- Rakentamisen rajoitukset (kokonaisarviointi tehty uudelleen 2010)
- Rantojen rakennettavuus (kokonaisarviointi tehty uudelleen 2010)
- Apajatiedot, Lapin kalatalouskeskuksen kalatalouspiirikonsulentin Jukka Sántin toimittamien apajakarttojen perusteella
- Jerisjärvi – Äkäsjärvi, Natura-tarvearviointi, Jari Kärkkäinen Suunnittelu-keskus Oy, 2006

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Kaavan laadinnassa käytetään alueelta tehtyjä selvityksiä, olemassa olevaa perustietoa, osallisilta ja viranomaisilta saatavia lähtötietoja ja palautetta, sekä laadittavien suunnitelmien ympäristöä muuttavien ominaisuuksien analysointia.

Yleiskaavoitusta tukevia selvityksiä laadittiin syksyn 2010 aikana:

- Ranta-alueiden mitoitus

2.3 Kaavaluonnosvaihe 16.11.2010 – 22.11.2011

Kun mitoituseriaatteen oli sovittu ja laskelmat tehty, laadittiin kaavan valmisteluaineisto, joka esiteltiin Muonion kunnanhallitukselle 24.1.2011

Kaavan valmisteluaineisto päätettiin asettaa nähtäville 8.2.- 21.3.2011 väliselle ajalle. Kaavan valmisteluvaiheen yleisötilaisuus järjestetään seuraavalla tavalla:

- Yleisötilaisuudet Muoniossa 21.2 ja Helsingissä, 2.3.2011.
- Maanomistajien vastaanotto Muoniossa 28.2. ja 1.3. sekä Helsingissä 7.3.2011

Luonnosvaiheen nähtävilläolon aikana saatiin palautetta yhteensä 12 kpl lausuntoja ja 47 kpl mielipiteitä. Palautteet käytiin läpi ja niihin laadittiin vastineet kesän ja syksyn 2011 aikana.

Lapin ELY-keskuksen kanssa järjestettiin työneuvottelu 10.5.2011. Neuvottelussa käytiin läpi ELY-keskuksen lausunto ja heidän palaute kaavasta.

Luonnosvaiheen palautteita läpikäydessä järjestettiin 7.6.2011 maastokatselmus, jonka aikana käytiin maastossa tarkistamassa yksittäisissä palautteissa esiin nousseita kysymyksiä.

Esiin nousseen palautteen myötä kesällä 2011 kaava-alueella tehtiin arkeologinen täydennysinventointi Museoviraston toimesta. Selvitys valmistui syksyllä 2011. Se on päivätty 14.11.2011 ja sen laatija on Museovirasto/ Pirittä Häkälä

Muonion Paliskunnan ja Metsähallituksen kanssa käytiin myös neuvottelut 8.6. sekä 4.7.2011.

Kunnanhallitus hyväksyi palautteet 22.11.2011 pienin täydennyksin, jonka jälkeen laadittiin kaavaehdotus.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

2.4 Kaavaehdotusvaihe 22.11.2011 – 12.10.2012

Osayleiskaavan ehdotus laadittiin luonnoksesta saadun palautteen ja niiden aiheuttamien muutosten tekemisen jälkeen.

Kaavaehdotuksen laadinnan yhteydessä järjestettiin työneuvottelu Lapin ELY-keskuksen kanssa 15.12.2011.

Kaavaehdotus päätettiin asettaa nähtäville 9.3 - 16.4.2012 väliselle ajalle. Kaavan ehdotusvaiheen yleisötilaisuus järjestetään seuraavalla tavalla:

- Yleisötilaisuudet Helsingissä 12.3.2012 ja 19.3.2012 Muoniossa
- Maanomistajien vastaanotto Helsingissä 14.3.2012 ja Muoniossa 20. ja 21.3.2012

Ehdotusvaiheen nähtävilläolon aikana saatiin palautetta yhteensä 9 kpl lausuntoja ja 26 kpl muistutusta. Palautteet käytiin läpi ja niihin laadittiin vastineet kevään 2012 aikana.

Vastineista laadittaessa käytiin palautetta tarkentavia keskusteluja yksittäisten maanomistajien ja intressiryhmien kanssa 20.6.2012.

Ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelu käytiin 21.6.2012. Neuvottelussa todettiin, että tehtävät muutokset ovat luonteeltaan sellaisia, että tarvetta MRL 32 §:n mukaiselle uudelleen nähtäville asettamiselle ei ole.

Muonion kunnanhallitus hyväksyi palautteet 5.7.2012 pienin täydennyksin, jonka jälkeen laadittiin. Jätettyihin palautteisiin laaditut vastineet toimitettiin tiedoksi palautteen antajille 5.7.2012. Tämän jälkeen tapahtuneiden yhteydenottojen myötä osaa palautteista tarkistettiin ja korjattiin normaalin vuorovaikutusmenettelyn mukaisesti ja tarkistettut vastineet käsiteltiin 3.9.2012.

Kaavaehdotuksen nähtävilläolon jälkeen tehtyjen muutosten johdosta kuultiin tarpeellisia naapurimaanomistajia. Kuulemiskirjeet toimitettiin postin kuljetettavaksi 21.9. ja 25.9.2012.

Kaava toimitettiin hyväksymiskäsittelyyn Muonion kuntaan 12.10.2012.

2.5 Kaavan hyväksyminen

Lopullisen kaavan hyväksyi Muonion kunnanvaltuusto 12.11.2012.

Kaavasta toimitettiin Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle kolme valitusta. Muonion kunnanvaltuusto vahvisti kaavan osittain 15.4.2013 121 §. Pohjois-Suomen hallinto-oikeus jätti tutkimatta osan vaatimuksista toimivaltaansa kuulumattomana ja hylkäsi valitukset 17.6.2014.

Kaavasta toimitettiin Korkeimmalle hallinto-oikeudelle yksi valitus. Osayleiskaava on vahvistettu muilta osin 25.8.2014 209 §. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi valituksen 27.11.2015. Muonion kunnanhallitus vahvisti osayleiskaavan 1.12.2015 § 278.

2.6 Osallistuminen ja vuorovaikutus

Alustavan arvion mukaan osallisia ovat:

A. Kaikki ne joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava vaikuttaa:

- kuntalaiset, kaava-alueen ja siihen rajoittuvan alueen maanomistajat
- kaava-alueen ja kaavan vaikutusalueen asukkaat
- kaava-alueen ja kaavan vaikutusalueen yritysten, laitosten työntekijät ja palvelujen käyttäjät
- kaava-alueen ja kaavan vaikutusalueen elinkeinonharjoittajat, maanviljelijät, kalastajat, metsästäjät, porotalouden harjoittajat

B. Yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään:

- Kyläkulttuuria Tuntureitten Maassa ry
- Kyläyhdistykset
- Lapin luonnonsuojelupiiri ry
- MTK-Tunturi-Lappi
- Mannerheimin Lastensuojeluliiton Muonion paikallisyhdistys
- Metsänhoitoyhdistys Länsi-Raja ry
- Muonion riistanhoitoyhdistys
- Muonion Luonto ry
- Muonion paliskunta
- Muonion Sähköosuuskunta
- Muonion Yrittäjät ry
- Nuorisoneuvosto
- Osakaskunnat
- Paliskuntain yhdistys
- Teleoperaattorit
- Tunturi-Lapin Invalidit ry

C. Viranomaiset

- Kunnan hallintokunnat
- Kittilän kunta
- Lapin liitto
- Lapin ELY-keskus
- Lapin lennosto
- Lapin metsäkeskus
- Lapin pelastuslaitos
- Metsähallitus
- Muonion-Enontekiön kansanterveystyön kuntayhtymä
- Muonionjoen kalastusalue
- Museovirasto
- Puolustusvoimat
- Rajavartiolaitos
- Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos RKTL
- Tullilaitos

Osallisilla on oikeus ottaa osaa kaavan valmisteluun, arvioida sen vaikutuksia ja lausua kaavasta mielipiteensä.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

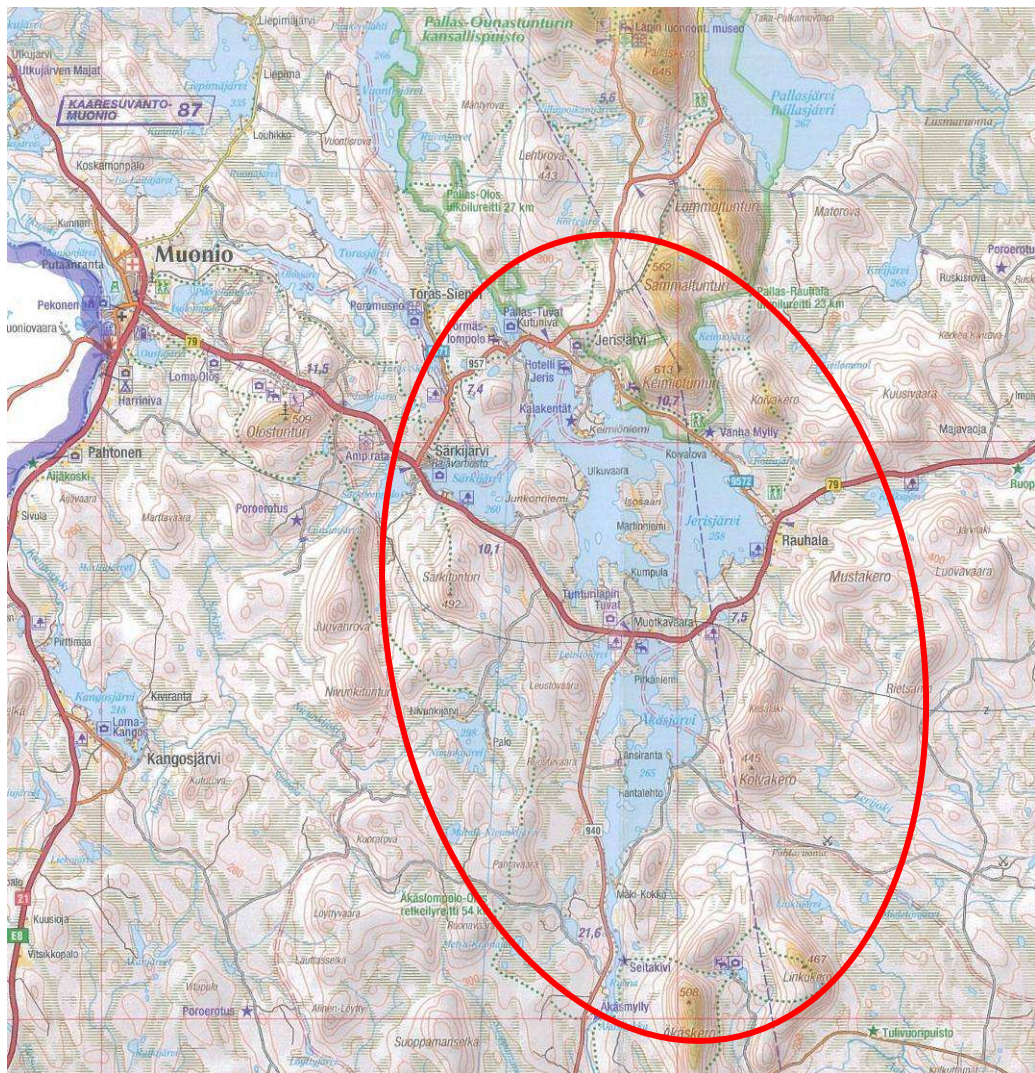
Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

3 LÄHTÖKOHDAT

3.1 Selvitys suunnittelualueen oloista

3.1.1 Yleiskuvaus

Muonion kunta sijaitsee Luoteis-Lapissa, Muonionjoen varrella. Muoniosta on matkaa Rovaniemelle 230 km. Kunnan pinta-ala on vuonna 2004 mukaan liitetyn Pallas-Ounastunturin kansallispuiston osan jälkeen 2 014 km². Kunnan alueella sijaitsee suuret järvet: Jerisjärvi, Äkäsjärvi sekä Särkijärvi. Asukasluku on noin 2 400 henkilöä.

Kaava-alueen likimääräinen sijainti.

Suunnittelualue sisältää Jerisjärven, Äkäsjärven ja Nivunkijärven.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

3.1.2 Luonnonympäristö

3.1.2.1 Kasvillisuus

Selvitysalue kuuluu Peräpohjolan metsäkasvillisuusvyöhykkeeseen. Suomen soiden aluejaossa Muonio kuuluu aapasoiden vyöhykkeeseen ja järvet kuuluvat kasvitieteellisesti uposruohojärviin.

Talousmetsien puusto on mäntyvaltaista. Kuusimetsiä tai kuusisekametsiä on myös runsaasti ja ne keskittyvät suojelualueille sekä Olostunturin, Särkitunturin sekä Nivunkitunturin ympäristöön. Lisäksi alueella kasvaa matalaa kuusta tunturikoivikon seassa. Yli 300 m meren pinnan yläpuolella sijaitsevat, Metsähallituksen omistamat kuusi- ja koivuvaltaiset metsät ovat pääsääntöisesti metsien käsittelyn ulkopuolella. Alueelle sijoittuu myös vanhojen metsien suojelualueita.

Muonion alueella on soita noin 10-20 % maa-alasta. Laajimmat suoalueet keskittyvät Nivunkitunturin länsipuolelle, Jerisjärven eteläpuolelle ja Äkäsjärven ympäristöön. Suot ovat enimmäkseen rämeitä, nevarämeitä sekä rimpisoita.

Hanketta varten on laadittu Natura-tarvearviointi Jerisjärvi-Äkäsjärvi 20.3.2006, biologi Jari Kärkkäisen toimesta. Kyseinen arviointi laadittiin silloin laadinnan alla olevan Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaavaa varten.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

3.1.2.2 Luonto- ja lintudirektiivilajit sekä uhanalaiset ja harvinaiset lajit

Luontodirektiivilajit

Luontodirektiivin II-liite: yhteisön tärkeinä pitämät eläin- ja kasvilajit, joiden suojelemiseksi on osoitettava erityisten suojelutoimien alueita (Natura 2000 -verkosto).

Luontodirektiivin IV-liite: yhteisön tärkeinä pitämät eläin- ja kasvilajit, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua, ts. niiden tahallinen tappaminen, pyydystäminen, häiritseminen erityisesti pesinnän aikana sekä kaupallinen käyttö on kielletty. Lisäksi niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Kielosta voi hakea poikkeusta.

Selvitysalueella liikkuu ja elää neljä luontodirektiivin liitteen IV(a) lajia: susi, ilves, karhu ja ahma.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos arvioi suurpetojen vähimmäisyksilömääräksi 959 Lapin läänissä; 386 karhua, 47 sutta, 191 ilvestä ja 335 ahmaa vuoden 2008 lopussa. Läntisellä poronhoitoalueella suurpetojen vähimmäismääräksi esitettiin 60 karhua, 2 sutta, 20 ilvestä ja 5 ahmaa vuonna 2005.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen kokoama taulukko suurpetojen lajikohtaisista havainnoista vuosina 2000-2008.

	2000	2002	2004	2006	2008 (Lappi)
Ahma	405	804	882	915	1527 (335)
Ilves	3137	5691	9514	13645	18711 (191)
Karhu	4871	4808	4625	5243	6987 (386)
Susi	1617	2497	4304	4788	5303 (47)
Yht.	10 030	13 800	19 325	24 591	32 528 (959)

Lintudirektiivilajit

Pallas-Ounastunturin ja Ylläs-Aakenuksen Natura-alueilla esiintyy lintudirektiivin lajeja: hiiripöllö (*Surnia ulula*), kapustarinta (*Pluvialis apricaria*), liro (*Tringa glareola*), palokärki (*Dryicous martius*), pyy (*Bonasa banasia*), varpuspöllö (*Glaucidium passerinum*), kuikka (*Gavia arctica*), kurki (*Grus grus*), lapintiira (*Sterna paradisaea*), laulujoutsen (*Cygnus cygnus*) ja suopöllö (*Asio flammeus*).

Lintudirektiivilajeista uhanalaisuusluokituksessa jaotellaan erittäin uhanalaisiin (EN) suokukko (*Philomachus pugnax*) ja vaarantuneihin (VU) mm. ampuhaukka (*Falco columbarius*), sinisuohaukka (*Circus cyaneus*) ja vesipääsky (*Phalaropus lobatus*). Silmälläpidettäviä lajeja (NT) ovat: helmipöllö (*Aegolius funereus*), metso (*Tetrao urogallus*), kaakkuri (*Gavia stellata*), keräkurmitsa (*Charadrius morinellus*) ja sinirinta (*Luscinia svecica svecica*).

Alueella todennäköisesti esiintyy seuraavat valtakunnallisest silmällä pidettävät: käenpiika (*Jynx torquilla*) ja naurulokki (*Larus ridibundus*).

Alueella todennäköisesti esiintyy myös seuraavat lajit: kottarainen (*Sturnus vulgaris*), metsäkirvinen (*Anthus trivialis*), tervapääsky (*Apus apus*), töyhtöhyppä (*Vanelus vanellus*), pohjantikka (*Picoides tridactylus*), pikkutikka (*Dendrocopos minor*) ja ampuhaukka (*Falco columbarius*)

Putkilokasvit

Lettorikko

Vaarantuneet (VU)

Rauhoitettu kasvi

Luontodirektiivilaji (liitteet II ja IV)

Suomen kansainvälinen vastuulaji

Lettorikko (*Saxifraga hirculus*) kasvaa lähteiden äärellä ja lähteissä, usein ruostevetisissä soistumissa sekä koivuletoilla. Selvitysalueelta on tiedossa useita lajin kasvupaikkoja. Lettorikko kasvaa mm. Sallamaalla ja Äkäsjärvellä.

Ahonoidanlukko

Silmälläpidettävä (NT)

Ahonoidanlukko (*Botrychium multifidum*) on tavattu Kutunivalta v. 1998.

Velttosara

Silmälläpidettävä (NT)

Velttosaran (*Carex laxa*) kasvupaikat ovat Lompolovuomalla ja Vuoskunvuomalla.

Alueellisesti uhanalaisia (RT) putkilokasveja on löytynyt Jeris- ja Äkäsjärven rannoilta. Näitä ovat kivikkoalvejuuri (*Dryopteris filix-mas*) ja pohjantädyke (*Veronica serpyllifolia* ssp. *humifusa*). Huomioitaviin lajeihin lukeutuu myös lapinleinikki (*Ranunculus lapponicus*), mikä on rauhoitettu kasvi sekä Suomen kansainvälinen vastuulaji.

Kääväkkäät¹

Pikkukennokääpä

Vaarantuneet (VU)

Pikkukennokääpä (*Datronia stereoides*) kasvaa ohuilla puuvartisilla kasveilla. Lajin esiintymät ovat löytyneet tunturikoivikoista, puronvarsimetsistä ja tulvarantojen pajukoista. Lajin esiintymä on Keimiötunturin lounaisosassa.

Sirppikääpä

Silmälläpidettävä (NT)

Sirppikääpä (*Skeletocutis lenis*) on ikimetsien laji. Se elää vanhoissa mäntymaapuisissa. Kasvuympäristön täytyy olla varjoisa ja kostea. Lajin esiintymä on Keimiötunturin lounaisosassa.

¹ Kääväkkäät ovat lahottajasieniä, jotka ovat osoituksena pitkään jatkuneesta, häiriöttömästä metsäluonnon kehityksestä ja ovat kaikki riippuvaisia lahoavasta puuaineksesta.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Välkkyludekääpä

Vaarantuneet (VU)

Välkkyludekääpä (*Skeletocutis stellae*) on vanhojen luonnontilaisten kuusikoiden laji. Lajin esiintymä on Keimiötunturin lounaisosassa.

Silmälläpidettäviä (NT) kääpälajeja on löytynyt runsaasti selvitysalueelta, suurin osa Keimiötunturin alueelta. Näitä ovat riekonkääpä (*Antrodia albobrunnea*), raidantuoksukääpä (*Haploporus odoratus*), louhennahka (*Laurilia sulcata*) ja korpiludekääpä (*Skeletocutis odora*). Vaarantuneita (VU) on salokääpä (*Dichomitus squalens*).

Jäkälät

Härmähuuhmarjäkä

Silmälläpidettävä (NT)

Härmähuuhmarjäkälällä (*Sclerophora coniophaea*) on esiintymä Äkäskerolla.

3.1.2.3 Natura-alueet

Pallas-Ounastunturin kansallispuisto ja Ylläs-Aakenustunturin vanhojen metsien suojelualue yhdistettiin vuonna 2005. Pallas-Yllästunturin kansallispuisto sijoittuu Enontekiön, Kittilän, Kolarin ja Muonion kuntien alueelle. Puisto on 102 000 ha laajuisena Suomen kansallispuistoista kolmanneksi suurin. Alue sisältyy lähes kokonaisuudessaan Natura 2000-verkoston Suomen ehdotukseen.

Pallas-Yllästunturin kansallispuistossa suojellaan pääosa Länsi-Lapin suurtunturiketjusta. Alueen maisemaa hallitsevat tunturit ja niitä ympäröivät luonnontilaiset metsät ja suot. Puhdas ja kaunis luonto sekä vaihteleva maasto tarjoavat erinomaiset mahdollisuudet retkeilyyn, hiihtoon ja luonnossa liikkumiseen. Kuvauksellisen kauniit Pallas-tunturit on valittu yhdeksi Suomen kansallismaisemista.

Luonnonmaantieteellisesti Pallas-Yllästunturin kansallispuisto sijaitsee Perä-Pohjolan, Metsä-Lapin ja Tunturi-Lapin rajamailla, ja se on elinympäristöiltään monimuotoinen ja mielenkiintoinen.

Alue kuuluu Tornionjoen-Muonionjoen vesistöalueelle, joka kuuluu Natura 2000 -verkostoon. Alueen pinta-ala on noin 32 000 ha ja aluetyyppi SCI. Pääasiallisena toteutuskeinona on Ruotsin ja Suomen välinen rajajokisopimus. Niiltä osin kun rajajokisopimuksessa ei ole erityisiä määräyksiä, noudatetaan vesilain säännöksiä. Tornion - Muonionjoen sivuvesistöjen osalta toteutuskeinona on myös koskiensuojelulaki.

Vesi- ja tunturialueiden kaavaprosessin aikana 2006 laadittiin Natura-tarvearviointi. Tätä arviointia on täydennetty ja päivitetty syksyllä 2011.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

3.1.2.4 Luonnonsuojelualueet

Suoppamanselän vanhat metsät

Suoppamanselän vanhat metsät kuuluvat osittain suunnittelualueeseen. Kohde on Muoniosta n. 28 km kaakkoon sijaitseva Suoppamanselän vanhoista metsistä muodostuva luonnonsuojelualue. Suoppamanselän vanhat metsät (110) ovat pääosin yli 200-vuotiaita tuoreiden kankaiden kuusikoita. Ne ovat runsaspuustoisia. Paikoin on rehevämpiä kohtia, joissa on raitaa ja haapaa. Männiköt sijaitsevat kallioalueilla ja ovat vähäpuustoisia.

Suoppamanselän aluetta laajennettiin ehdotusvaiheessa Metsähallituksen esityksen mukaisesti, koska Vääräjärven puoleinen osa jätetään metsätaloustoiminnan ulkopuolelle ja liitetään osaksi Suoppamanselän vanhojen metsien suojelualueutta.

Luonne: Vanhat metsät, VNp 27.6.1996 (SL-alue)

Pinta-ala: 19,4 km²

Jerisjärven suojelumetsä

Jerisjärven suojelumetsä sisältää osan Jerisjärven saarista. Järvi on Länsi-Lapin tunturialueen suurin ja sijaitsee maisemallisesti keskeisellä alueella. Jerisjärven saaret ovat pinnanmuodoiltaan matalia ja rannoiltaan pääosin kivisiä ja pounikkaisia. Suojelumetsän puusto on pääosin mäntyvaltaista iäkästä sekametsää. Isosaari ja Tulkin-saari ovat rämevaltaisia. Isosaaren keskiosassa on kuivempaa kangasmaata. Alue on metsähallituksen omalla päätöksellä suojeltu.

Luonne: Suojelumetsä (**S-alue**)

Pinta-ala: 3 km²

Ylläs-Pallas-Mustakero vanhat metsät

Mustakeron vanhat metsät (151) sijaitsee Pallas-Ounastunturin kupeessa. Alue rajoittuu myös Metsähallituksen Ylläs- Pallas luonnonhoitometsään. Mustakeron metsät ovat pääosin 100- 150 vuotta sitten palaneita, luonnontilaisia kuusi-koivusekametsiä, joissa on runsaasti järeää raitaa. Palosta säästynyttä vanhempaa puustoa, pääosin kuusta, on koko alueella ylispuina ja kosteimmilla paikoilla myös metsikköinä. Näillä alueilla on myös runsaasti lahoppua.

3.1.2.5 Muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat alueet

Äkäsjärven saaret

Äkäsjärven virkistysmetsäalue muodostuu kuudesta saaresta, jotka sijaitsevat järven keskiosissa. Saaret ovat rannoiltaan matalia ja luonteeltaan melko alavia. Isoin saari on Mustansaari, joka on koivikon ja varpukasvillisuuden peittämä. Kynttiläkuuset antavat oman leimansa saarten maisemaan.

Luonne: Virkistysmetsä (S ja luo-22, luo-26, luo-34 ja luo-36)

Pinta-ala: 16 ha

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Nivunkijärven saaret

Virkistysmetsäalue koostuu kolmesta Nivunkijärven saaresta, Isosaaresta ja Pikkusaarista. Isosaari on matala, pounikkoinen kuusivaltaista sekametsää kasvava saari. Pikkusaarten puusto on koivikkoa. Pikkusaarissa on laidunnettu yli 30 vuotta sitten lampaita.

Luonne: Virkistysmetsä (MY ja luo-25, luo-27 ja luo-28)

Pinta-ala: 1 ha

Metsä-Ruonajärven – Ruonaojan rimpisuoalueet

Selvitysalueen kenties edustavin märkä ja laaja rimpisuoalue sijoittuu Metsä-Ruonajärven ja Ruonaojan ympäristöön alueen eteläosassa. Alueen kautta kulkee nykytilanteessa retkeilyreitti. Ruonavaaran tyvellä on laavu.

Selvitysalueella on myös useita muita edustavia **suoalueita**, joista mainittakoon:

- Vuoskunvuoma, Jerisjärven eteläpäässä, edustava avo- ja rimpisuoalue
- Ruonanvuoma-Allijänkkä, Äkäsjärven koillisrannalla, edustava avo- ja rimpisuoalue
- Kevätlahti, Jänkkäniemi, Lottenpiittama, Äkäsjärven kevätniemessä, edustavia avo- ja rimpisuoalueita.

3.1.2.6 Metsälaki- ja vesilakikohteet

Kaavakartalle merkityt geologiset **(ge)** kohteet ja alueet luetteloituna

Kalliopaljastuma- ja rakka-alueet:

Kallioalueilla kasvipeite ja ohut maaperä kuluvat helposti. Alueet sijoittuvat usein näkyville paikoille ja ovat maisemakuvallisesti arvokkaita. Kohteet 19 ja 20-23 ovat maa-aineslain tarkoittamia luonnon merkittäviä kauneusarvoja omaavia alueita tai erikoisia luonnonesiintymiä, joiden arvojen turmelemisen tai tuhoamisen MAL 3.1 § kieltää. Kalliopaljastuma- ja rakka-alueet ovat metsälain 10 §:n mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä (kalliot, kivikot ja louhikot, jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät).

27. Kalliopaljastuma, rakka-alue; Pahtakurunmaa. Metsälain (10 §) mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt.
28. Kalliopaljastuma, rakka-alue; Kemiläisen pohjoispuoli. Metsälain (10 §) mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt.
29. Kalliopaljastuma, rakka-alue; Jerisjärven luoteisranta. Metsälain (10 §) mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt.
30. Kalliopaljastuma, rakka-alue; Laaksivaara. Metsälain (10 §) mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt.
31. Kalliopaljastuma, rakka-alue; Keimiötunturi. Metsälain (10 §) mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt.
32. Kalliopaljastuma, rakka-alue; Kemiläinen. Metsälain (10 §) mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt.
33. Kalliopaljastuma, rakka-alue; Ulkuvaara. Metsälain (10 §) mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt.
- 34-38. Kalliopaljastuma, rakka-alue; Leustovaara. Metsälain (10 §) mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt.
39. Kalliopaljastuma, rakka-alue; Ruostevaara. Metsälain (10 §) mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

- 40-41. Kalliopaljastuma, rakka-alue; Matalan Nivungin selkä. Metsälain (10 §) mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt.
- 43-44. Kalliopaljastuma, rakka-alue; Matalan Nivungin ojan lähistö. Metsälain (10 §) mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt.
- 45-48. Kalliopaljastuma, rakka-alue; Pahtavaara. Metsälain (10 §) mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt.
- 50-51. Kalliopaljastuma, rakka-alue; Sappisalmen rantakalliot. Metsälain (10 §) mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt.
- 53-54. Kalliopaljastuma, rakka-alue; Ruonavaara. Metsälain (10 §) mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt.

Mannerjäätikön sulamisvesien synnyttämät muodostumat:

Kaava-alueen muodostumat ovat pääosin jäätikön sulamisvesien uurtamia erityyppisiä uomia, lieveuomia, ylivirtaus- eli satulauomia, jäätikön alle syntyneitä nielu-uomia ja jäätikön edustauomia. Ne ovat maa-aineslain tarkoittamia luonnon merkittäviä kauneusarvoja omaavia alueita tai erikoisia luonnonesiintymiä, joiden arvojen turmelemisen tai tuhoamisen MAL 3.1 § kieltää. Joillakin uomilla on myös metsälain 10 §:n mukaisia erityisen arvokkaita elinympäristöjä (rotkot ja kurut).

42. Jääjärven purkausumat; Laavikurun ja Pahtamaa-Pahtakurun purkausumat. Maa-aineslain (3.1 §) luonnon merkittäviä kauneusarvoja omaavat alueet ja erikoiset luonnonesiintymät, joiden turmeleminen tai tuhoaminen on kielletty. Metsälain (10 §) mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt.
49. Edustauoma; Sallamaan ja Salmivaaran välinen laakso Maa-aineslain (3.1 §) luonnon merkittäviä kauneusarvoja omaavat alueet ja erikoiset luonnonesiintymät, joiden turmeleminen tai tuhoaminen on kielletty. Metsälain (10 §) mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt.
52. Lieveuomasto Äkäskeron sulavesiuomasto. Maa-aineslain (3.1 §) luonnon merkittäviä kauneusarvoja omaavat alueet ja erikoiset luonnonesiintymät, joiden turmeleminen tai tuhoaminen on kielletty. Metsälain (10 §) mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt.

3.1.2.7 Kaavaan merkityt luontokohteet

Luonnon monimuotoisuuden kannalta (luo ja M-2) merkittävät kohteet luetteloituna:

14. *Pienvesien elinympäristö* Ulkuvaaran lähistöllä. Metsälain (10 §) mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt.
15. *Pienvesien elinympäristö; Nuulanginoja*. Metsälain (10 §) mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt.
16. *Vuoksunvuoma*. Edustava avo- ja rimpisuoalue.
- 17, 21. *Ruonanvuoma – Allijänkkä*. Edustava avo- ja rimpisuoalue.
- 18-19. *Pienvesien elinympäristöt* Matinvaaran lähistöllä. Metsälain (10 §) mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt.
20. *Pienvesien elinympäristö* Heinäjärven ja Kuusijärven välimaastossa. Metsälain (10 §) mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt.
- 22, 26, 34, 36. *Äkäsjärven saarten virkistysmetsä* (muu luonnonsuojelualue).
23. *Pienvesien elinympäristö; Nivunkijoki – Matalan Nivungin oja*. Metsälain (10 §) mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt. **(luo ja M-2)**
24. *Pienvesien elinympäristö; Kivenlahdenoja*. Metsälain (10 §) mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt.
- 25, 27-28. *Nivunkijärven saarten virkistysmetsä* (muu luonnonsuojelualue).
29. *Jänkkäniemi – Lottenpiittama*. Edustava avo- ja rimpisuoalue.
30. *Pienvesien elinympäristö* Linkujänkällä. Metsälain (10 §) mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt.

- 31-33, 35, 37-40. *Pienvesien elinympäristöt* Ruostevaaran ja Tupakkalaen lähistöllä. Metsälain (10 §) mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt.
- 41-42. *Metsäruonajärven – Ruonaojan rimpisuoalue.*
43. Pienvesien elinympäristö; *Ruonajoki*. Metsälain (10 §) mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt.

3.1.2.8 Maa- ja kallioperä, pinnanmuodot

Vanhinta osaa selvitysalueen kallioperässä edustavat ikivanhat pohjagneissit, joiden iäksi on määrityksissä arvioitu 2,6-3 mrd. vuotta. Näitä vanhoja kivilajialueita tavataan Nivunkijärven ympäristössä sen pohjois-, itä- ja eteläpuolisilla alueilla.

Yleisimmin tavattavia sedimenttikiviä ovat kvartsiitit, joita tavataan alueen kaakkoisosan tunturi- ja vaara-alueen (Matinvaara, Ruonavaara, Kolvakero, Salmivaara, Mustakero ja Äkäskero). Vulkaanisia kivilajeja tavataan vain pienillä alueilla Keimiötunturin lounaisreunassa.

Nuorempia, noin 1,8-1,9 mrd. vuotta vanhoja kivilajeja edustavat granodioriittiset ja graniittiset syväkivet, joita tavataan laajalla alueella selvitysalueen itäosassa (Jerisjärven – Äkäsjärven alue ympäristöineen). Jerisjärvi ja Äkäsjärvi puolestaan sijoittuvat graniittisen kallioperän alueelle.

Mannerjäätikön kulutustyö näkyy alueen kallioperän suurmuodoissa selvästi. Mannerjäätikön viimeisin, lähes etelä-pohjoinen –liikesuunta näkyy selvästi monien alueen järvioltaiden ja niiden lahtien ja niemien muodoissa pohjois-eteläisen suuntauksen korostumisena.

Mannerjäätikön sulamisvesi synnytti erityyppisiä uomia. Siinä vaiheessa kun tunturi- ja vaarojen huiput alkoivat pistää esiin ohenevan mannerjäätikön reunaosissa, keskittyi jäätikön sulavesivirtaus paljastuneiden huippujen välisiin notkelmiin. Näiden ns. satulauomien kautta vesi virtasi jään kaltevuuden mukaisesti poispäin jäätiköltä. Satulauomia tavataan yleisesti tunturien ja vaarojen huippujen välisissä notkelmissa. Laavikurun uoman niskalla ja suulla on laajalti paljaaksi huuhtoutunutta kalliota ja Pahtamaan alueella paljaaksi huuhtoutunutta kalliota on lähes 1 km²:n alueella.

Moreenista kerrostui myös mannerjäätikön kulkusuuntaan pitkänomaisia mäkiä eli drumliineita. Drumliineita tavataan selvitysalueella harvakseltaan lähinnä Äkä- ja Jerisjärven alueilla ja niiden ympäristössä, missä kallioperän pinnanmuodot ovat kohtalaisen tasaiset.

Alueen maaperän tarkempi kuvaus on luettavissa hankkeen perusselvitys ja kehittämissuunnitelma -osiosta (perusselvityksen maaperä-osio, 2005).

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

3.1.2.9 Vesiolosuhteet

Alueen vesistöt kuuluvat Tornion-Muonionjoen vesistöön (vesistöalue 67).

Suurimmat järviolueet (mm. Kangos-, Äkä-, Särki-, Jeris-, Liepimä-, Utku-, Köngäsen-, Mielmukka- ja Kätkäjärvet) sijoittuvat kunnan keski- ja pohjoisosiin. Jerisjärvi on Länsi-Lapin suurin järvi. Kaava-alueen suurimmat järvet ovat Jerisjärvi, Äkäsjärvi ja Nivunkijärvi.

Muonionjokeen laskevat sivujoet Jerisjoki, Kangosjoki, Pakajoki ja Äkäsjoki ovat tärkeitä meritaimenen poikastuotantokia. Koskiensuojelulailla (35/1987) on uusien voimaloiden rakentaminen kielletty Tornio- ja Muonionjoen sivuvesistöissä.

Kaava-alueen vesistöt kuuluvat Tornionjoen-Muonionjoen Natura-alueeseen (FI1301912), mikä sijoittuu Tornion, Ylitornion, Kolarin, Pellon, Muonion, Enontekiön ja Kittilän alueille. Natura-alueen pinta-ala on 32 000 ha ja se on otettu Natura – verkostoon luontodirektiivin perusteella (SCI).

Alueelta on olemassa Natura-tarvearviointi (päiväty 20.3.2006). Arviointi laadittiin edellisen, sittemmin korkeimmassa hallinto-oikeudessa kumotun yleiskaavan kaavaehdotusvaiheessa, joka oli päiväty 26.9.2005. Nyt laaditun kaavan sisältö ei ole oleellisesti erilainen, kuin vuonna 2005, joten aineisto on käyttökelpoista edelleen. Tästä huolimatta arviointia täydennettiin syksyllä 2011 ja kyseinen arviointi on osa tämän kaavan vaikutusten arviointia.

Tarvearvioinnissa todettiin, että Jerisjärvi – Äkäsjärvi alueen yleiskaava ei merkittävästi heikennä Tornionjoen-Muonionjoen vesistöalueen, Ylläs-Aakenuksen tai Pallas-Ounastunturin Natura-alueiden luonnonarvoja, eikä luonnonsuojelulain 65-66 §:n mukaista Natura-arviointia ole tarpeen laatia. Tarvearvioinnin laatimisen jälkeen yleiskaavaa on tarkennettu yksittäisin muutoksina. Näiden muutosten ei voida sanoa muuttavan tarvearvioinnissa tehtyjä johtopäätöksiä.

Kaava-alueelle sijoittuu kolme luokitettua pohjavesialuetta. Vedenhankinnan kannalta tärkeitä pohjavesialueita ovat Keimiönlahti ja Olostunturin maa.

3.1.2.10 Eläimistö

Muonion alueen nisäkäskantaan kuuluu mm. orava, kettu, hirvi ja metsäjänis. Lisäksi alueella voi tavata kaikki Suomessa esiintyvät suurpedot eli karhu, ahma, ilves ja susi.

Vesialueiden tyypillisiä pesimälajeja ovat tavi, sinisorsa ja telkkä. Joutsen on harvalukuinen pesimälaji alueen järvillä ja lammilla. Rannoilla ja jokivarsilla tavataan harvakseltaan rantasipiä. Soiden yleisempiä pesimälajeja ovat mm. keltävästäräkki, liro ja niittykirvinen, joka viihtyy myös tuntureiden lakialueilla. Metsissä yleisimmät pesimälajit ovat pajulintu, leppälintu, järripeippo, harmaasieppo, vihervarpunen, urpiainen ja punakylkirastas.

Alueen kanalinnuksien joukossa kuuluu pyy, metso, teeri ja riekko. Lisäksi Ylläs-Aakenus Natura-alueen pesimälinnustoon kuuluu kiiruna, mutta lajin pesimäalueet sijoittuvat selvitysalueen ulkopuolelle Yllästunturille, Aakenustunturille ja Varkaankurun yläpuolelle. Maakotka ja kalasääksi pesivät Ylläs-Aakenus Natura-alueella. Tunturilakialueella kapustarinta ja kivitasku ovat tyypillisiä lintuja.

Alueen selkärangaton lajisto on huonosti tunnettu. Kovakuoriaisista on tutkimustietoa Ylläs-Aakenus Natura-alueelta, kun Taigametsä Life -projektin yhteydessä selvitettiin Natura-alueen kovakuoriaislajistoa. Ylläs-Aakenuksen tunturialueelta tavattiin kaikkiaan 528 kovakuoriaislajia.

Kalatalous

Muonion kunta kuuluu kokonaisuudessaan Muoniojoen kalastusalueeseen ja sen vesipinta-ala on 15 649 ha (mukana myös Kolarin ja Kittilän puoleiset vedet), josta Metsähallituksen hallinnassa Muonion kunnan alueella on 4 982 ha. Kalastusalue on laatinut hoito- ja käyttösuunnitelmat seuraaviin järviin; Särkijärvi, Kangosjärvi, Oustajärvi, Äkäsjärvi, Jerisjärvi ja Vuontisjärvi.

Kaava-alueella lähistöllä sijaitsee kalanviljelylaitos. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Muonion kalanviljelylaitos on perustettu v. 1958. Laitoksella säilytetään alueen arvokalakantoja emokalanviljelyssä. Laitos kasvattaa myös lohen, meritaimenen,

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

vaellussiian ja nieriän poikasia Tornionjokeen ja sen sivuvesistöihin tehtäviä kalaistutuksia varten.

Alueen vedet ovat arvokaloille soveltuvia. Kalastoon kuuluu ahven, särki, siika, hauki, muikku, made, meritaimen, seipi, muttu, järvitaimen ja kiiski.

Alueen järvissä on harjoitettu nuottausta, joka on ollut pääasiassa rantanuottausta. Nuottaa on vedetty Jeris-, Äkä-, Särki-, Nivunki-, Toras- ja Toras-Siepinjärvellä. Ansiokalastusta harjoitetaan vain Särki-, Äkä- ja Jerisjärvellä, jonka rannalla on kalasatama.

Jerisjärvi on Muonion alueen tärkein kalavesi, jolla on kalavetenä pitkät perinteet. Kalastoon kuuluu mm. siika, muikku, ahven, hauki, made, särki ja kiiski. Kalaa kalastetaan verkoilla, korkeilla muikku-verkoilla, nuotalla sekä avorysillä. Jerisjärvellä harjoitetaan voimakasta kotitarvekalastusta, ansiokalastusta on jonkin verran.

Karu Äkäsjärvi on pitkä ja kapea järvi. Suurin syvyys on 13 metriä. Kalastoon kuuluu mm. muikku, siika, ahven, hauki, kiiski, särki ja made. Kalastus on lähinnä verkko- kalastusta, ansiokalastusta on hieman.

Muonionjokeen laskevat sivujoet Jerisjoki, Kangosjoki, Pakajoki ja Äkäsjoki ovat tärkeitä meritaimenen poikastuotantojokia.

Riistatalous

Metsästyksen kannalta merkittävimmät riistalajit ovat hirvi, metsäkanalinnut (metso, teeri, riekko, pyy), riistaeläimiksi määritellyt vesilinnut ja metsäjänis. Turkiseläimistä kettu, näätä ja minkki ovat eniten pyynnin kohteena.

Viime vuosikymmenten aikana harjoitettu voimakas metsätalous ja sitä kautta metsien ikärakenteen muutos nuorempaan suuntaan on vaikuttanut erityisesti metson ja pyyn elinympäristöihin.

Linnuista on parhaimmat tiedot Pallas-Ounastunturin kansallispuiston ja Ylläs-Aakenus Natura-alueelta, joilta on tehty lintulaskennat. Pallas-Ounastunturin kansallispuiston ja Ylläs-Aakenus Natura-alueen laajat suojelualueet ovat linnuston kannalta erityisen merkittäviä. Erityisesti vanhojen metsien lajeille nämä alueet, kuten myös alueen muut suojellut vanhat metsät, tarjoavat hyvän pesimäympäristön. Alueen linnusto on monipuolinen sekoitus sekä eteläisiä ja pohjoisia lajeja.

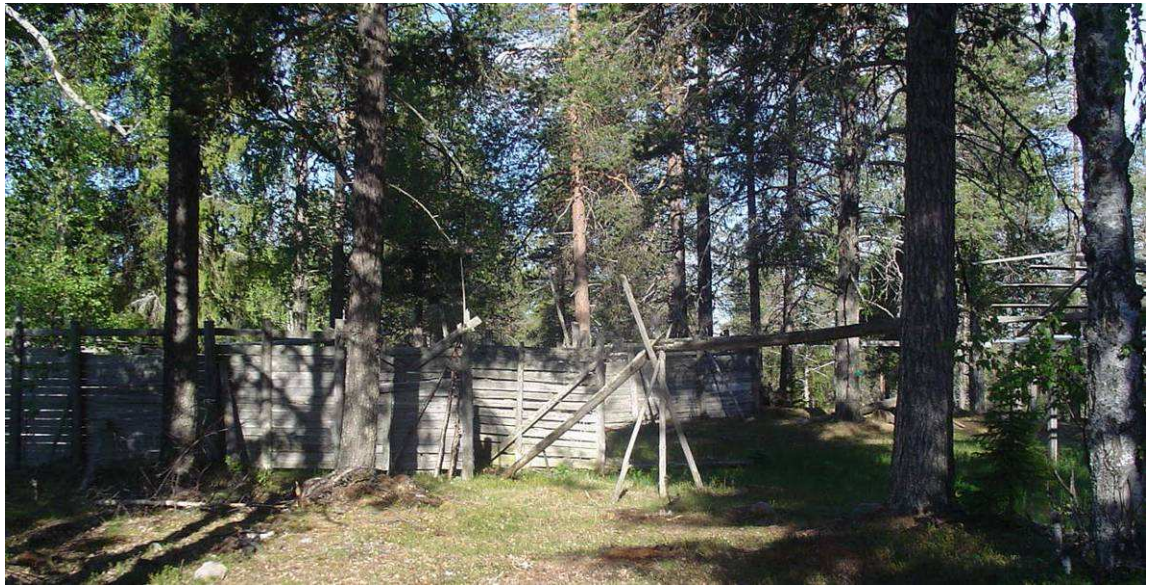
Porotalous

Muonio kuuluu kokonaisuudessaan Muonion paliskunnan alueeseen. Muonion kunnan alueella sijaitsee erotusaitoja Kajangissa, Juutilaisenmaassa, Särkipalossa, Käkiväärassa, Tiuraselässä, Hangasmaassa, Lamumaassa ja Ahvenkielisessä. Paliskunnan suurin sallittu poroluku on 6000 yksilöä. Näin ollen porotalous on merkittävä työllistäjä, tarjoamalla noin 10-15 ympärivuotista työpaikkaa.

Luppometsiä ja jäkäliköitä Muonion alueella on kohtuullisesti verrattuna eteläisempiin paliskuntiin, johtuen suuremmasta vanhojen metsien osuudesta. Parhaat talvilaidun-alueet sijaitsevat Yli-Muonion alueella, sekä paliskunnan itäosassa olevalla tunturi-alueella. Alueelle perustetut vanhojen metsien suojelualueet osaltaan parantavat tilannetta. Paliskunnan harjoittamalla laidunkierrolla estetään talvilaidunalueiden liiallinen kuluminen. Kesä- ja syyslaitumia on alueella riittävästi.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Kaavanlaadinnan aineistoksi Muonion Paliskunta luovutti kaavoittajan käyttöön ns. Poro-GIS aineiston, jonka sisältöä ei saa luovutusehtojen mukaisesti saa kuvata kaavamateriaalissa liitekartoin. Tässä aineistossa on kuvattu porotalouden harjoittamisen kannalta keskeisimmät alueet ja keskeisimmät kulkureitit ja laidunalueet. Kaavaehdotusta laadittaessa suunnitelmat käytiin läpi yhdessä Muonion paliskunnan kanssa ja kaavaehdotuksessa esitetyt ratkaisut ovat luonteeltaan sellaisia, että poronhoidon erityispiirteet ja tarpeet on huomioitu osana muita kaavaratkaisuja.

3.1.3 Maisema

Muonio kuuluu maisemamaakuntajaossa Peräpohjolan-Lapin Länsi-Lapin tunturiseutuun. Tyypillisiä piirteitä alueelle ovat voimakkaat maan pinnan muodot, karu luonto ja ankarat ilmasto-olot.

Lähialueen korkeimmat kohdat kohoavat yli 500 metrin korkeuteen saakka merenpinnasta. Korkeimpia kohtia edustaa Äkäskero (508 m). Rakka peittää tuntureita monin paikoin. Soita on suhteellisen vähän verrattuna muihin osiin Lapissa. Tuntureiden ja vaarojen välisellä alueella on useita pieniä ja keskisuuria järviä ja jokia. Alueen pinta-alasta varsin suuri osa on vettä. Alueen järvistä merkittävimpiä ovat Äkäsjärvi ja Jerisjärvi.

Asutus on suhteellisen harvaa ja se keskittyy järvien rannoille ja pääteiden varsille. Suurimmat asutuskeskittymät ovat Kutunivan, Heinäniemen ja Linkuniemen kylät. Runsas loma-asutus keskittyy järvien rannoille.

Pallastunturit jäävät suurimmaksi osaksi varsinaisen tarkastelualueen ulkopuolelle, mutta ne ovat merkittävä osa alueen maisemakuvaa. Pallastunturien pyöreämuotoiset huiput muovaavat maiseman siluettia monesta suunnasta katsottuna.

Matkailu ja poronhoito muovaavat rakenteillaan maisemaa. Tyypillisiä elementtejä maisemassa edustavat myös puurakenteiset lumiaidat, joiden tarkoituksena on estää lumen kinostuminen tiealueille.

Alueelle on laadittu vuoden 2004 syksyllä erillinen maisemaselvitys (Suunnittelukeskus Oy, Perusselvitys ja kehittämissuunnitelma, maisema-arkkitehti Taina Tuominen), jossa aluetta on kuvattu tarkemmin.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Suurmaisema

Tarkastelualue kuuluu maisemamaakuntajaossa Peräpohjolan-Lapin Länsi-Lapin tunturiseutuun. Tyypillisiä piirteitä alueelle ovat voimakkaat maan pinnan muodot, karu luonto ja ankarat ilmasto-olot. Kasvukausi on lyhyt ja viljeltyä peltoa vähän. Maisema alueella on voimakkaasti pohjois-eteläsuuntaan suuntautunut.

Jokivarsilla tyypillistä ovat varsin mittavat sora-, hiekka- ja silttikerrostumat. Savikkoja ei varsinaisesti ole lainkaan. Pääasiallinen maalaji on koko tarkastelualueella ajatellen kuitenkin moreeni.

Tarkastelualue sijoittuu jylhän, pohjois-eteläsuunnassa linjautuvan tunturijakson (Ounastunturit, Pallastunturit, Ylläs) maisemaan. Maisema on suhteellisen jyrkkäpiirteistä vaaramaata, johon liittyvät myös usein moreenin peitossa olevat kalliomaat (tuntureilla).

Alueen korkeimmat kohdat kohoavat yli 500 metrin korkeuteen saakka merenpinnasta. Korkeimpia kohtia edustaa Äkäskero (508 m). Rakka, louhikko peittää tuntureita monin paikoin. Soita on suhteellisen vähän verrattuna muihin osiin Lapissa.

Tuntureiden ja vaarojen välisellä alueella, tarkastelualueen keski- ja itäosissa on useita pieniä ja keskisuuria järviä ja jokia. Alueen pinta-alasta varsin suuri osa onkin vettä. Jerisjärvi ja Äkäsjärvi ovat suurimmat järvet. Tunturien ja vaarojen lakialueet muodostavat alueelle vedenjakajia, joista pintavedet virtaavat puroja ja pieniä jokia pitkin ympäröiviin järviin. Kasvillisuutensa puolesta alue kuuluu pohjoisboreaaliseen kasvillisuusvyöhykkeeseen. Kasvillisuus on suurimmaksi osaksi karua, metsät ovat yleisimmin mäntyvaltaista sekametsää. Rehevimmät osat sijoittuvat puro- ja joki-laaksoihin. Tunturien lakialueet ovat puutonta paljakkaa.

Kulttuurimaisema ja arvokkaat maisemakokonaisuudet

Valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY) määritelty Keimiöniemen kalakenttien alue sijaitsee Jerisjärven pohjoisosassa, Keimiöniemen rannalla. Alueella sijaitsee yhteensä 17 kpl pieniä hirsirakenteisia kalapirttejä, jotka ovat edelleen käytössä sesonkiaikaan. Vanhimmat rakennukset ovat peräisin 1700-luvulta, mutta kalakentän perinteet ulottuvat aina 1500-luvulle saakka. Monet kalamajoista on rakennettu viime vuosikymmenien aikana. Ranta-asemakaavassa alue on merkitty suojeltavaksi.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Paikallisesti arvokkaiksi rakennetuiksi kulttuuriympäristöiksi on määritelty Linkunien, Soukanniemen ja Nivunkijärven kyläalueet.

Tarkastelualueen koillisreunalle ulottuva, Jerisjärven rantaa reunustava Keimiötunturi on osa valtakunnallisesti arvokkaaksi maisemanähtävyydeksi laskettavaa Pallastuntureiden aluetta. Kyseessä on yksi Lapin kuuluisimmista luontonähtävyyksistä. Pallas-Ounastunturin kansallispuisto perustettiin 1938 ja kohde on toiminut tärkeänä matkailukohteena jo 1930-luvulta lähtien pääasiassa hiihtoharrastuksen innoittamana. Pallas-Ounastunturin kansallispuisto on yhdessä Pyhätunturin kansallispuiston kanssa maamme vanhin puisto. Pallastunturit on valittu edustamaan Lappia yhtenä Suomen kansallismaisemaksi nimetyistä 27 maisemakokonaisuudesta.

Maisemakuva

Alueen maisemakuva koostuu tuntureiden ja vaarojen ympäröivästä järvimaisemasta. Tuntureiden pehmeät muodot ja osittain puuttomat laet ovat osa maiseman silhuettia. Avointa maisemaa edustavatkin pääasiassa paljaat tuntureiden lakialueet ja lukuisat järvet. Pelto- ja niittyala on niin vähäinen, että sen merkitys suurta maisema-aluetta tarkastellessa jää vähäiseksi. Tiemaisemassa korostuukin järvien yli ja teiltä, mäkien lakialueilta avautuvien näkymien merkitys. Osa maisemallisesti keskeisistä huipuista ovat suurmaiseman kannalta tärkeitä ja niiden osittain metsäinen maisemasilhuetti on syytä säilyttää sellaisenaan.

Asutus tarkastelualueella on suhteellisen harvaa ja se keskittyy järvien rannoille ja pääteiden varsille. Suurimmat asutuskeskittymät ovat Kutunivan, Heinäniemen ja Linkuniemen kylät. Viljeltyjä peltoja tai niittyjä alueella on hyvin vähän ja ne sijoittuvat lähes pääsääntöisesti asutuksen yhteyteen. Pellot ovat pinta-alaltaan pieniä. Loma-asutusta on suhteessa pysyvään asutukseen runsaasti. Se keskittyy järvien rannoille. Teiden linjaukset sijoittuvat pääsääntöisesti alavammille maille järvien rantamille, tunturien ja vaarojen reuna-alueita myötäillen. Teiden varsilta avautuu paikoin hienoja näköaloja ympäröivään maisemaan.

Pallastunturit jäävät suurimmaksi osaksi varsinaisen tarkastelualueen ulkopuolelle, mutta ne ovat merkittävä osa alueen maisemakuvaa. Pallastunturit muodostavat laajan alueen, jossa alueelliset korkeuserot merenpinnasta vaihtelevat n. 300 metrillä Taivaskeron 807 metriin. Pallastunturien pyöreämuotoiset huiput muovaavat maiseman silhuettia monesta suunnasta katsottuna. Näkymä Särkitunturin pohjoispuolelta, kantatien kt 79 varrelta voidaan sanoa olevan eräs Suomen tunnetuimmista näköaloista. Tämä kohti Pallastunturia avautuva maisema on koristanut postimerkkiäkin aikoinaan. Tunturien lakialueilta avautuvat hienot näkymät koko suunnittelualueelle.

Matkailu ja poronhoito muovaavat rakenteillaan maisemaa. Tyypillisiä elementtejä maisemassa edustavat myös puurakenteiset lumiaidat, joiden tarkoituksena on estää lumen kinostuminen tiealueille maisemaselvityksestä.

3.1.4 Kulttuuriympäristö

Kulttuuriympäristöllä tarkoitetaan kulttuurihistoriallisesti arvokasta kokonaisuutta, joka koostuu perinnemaisemista, kiinteistä muinaisjäännöksistä ja rakennetusta ympäristöstä.

Kiinteät muinaisjäännökset ovat maaperässä ja maisemassa todettavia jäänteitä tai rakenteita, joita ihmisen toiminta on eri aikoina synnyttänyt. Ne ovat ainoa historian-tutkimuksen lähdeaineisto ajalta, jolta ei ole kirjoitettua tietoa.

Arkeologialla tarkoitetaan esihistoriallisen ja historiallisen ajan tutkimista maaperässä säilyneiden muinaisen ihmistoiminnan tuloksena syntyneiden jäänteiden avulla. Ajallisesti esihistoria kattaa noin 90 % maamme asutuksen kymmentuhatuotisesta

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

historiasta. Niinpä sekä kiinteillä muinaisjäännöksillä että yksittäisillä esinelöydöillä on suuri merkitys menneisyytemme ymmärtämisessä. Kulttuurimaiseman osana ne parhaimmillaan avaavat näköaloja tuhansien vuosien taakse ja tuovat syvyyttä paikalliseen historiaan.

Muinaisjäännökset ovat muinaismuistolain (295/63) suojelemia. Lain mukaan niiden luvaton kaivaminen, peittäminen, muuttaminen poistaminen ja muu kajoaminen on kielletty (1 §).

Yleiskaava-alueen arkeologinen inventointi suoritettiin 12.7. – 6.8.2004 FCG:n (ent. Suunnittelukeskus Oy) toimeksiannosta. Muonion kunnan vesi- ja tunturialueiden Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava-alueen inventoinnin jälkeen kaava-alueelta tunnetaan 45 muinaisjäännöskohdetta. Niistä 33 on suojeltuja kiinteitä muinaisjäännöskohteita. Suurin osa niistä on esihistoriallisen tai historiallisen ajan asuinpaikkoja sekä tarkemmin ajoittamattomia kuoppajäännöksiä. Merkittävin suojeluarvo on neljällä tunnetulla seitapaikalla ja Keimiöniemen kalakentällä, joka on valtakunnallisesti merkittävä muinaisjäännös. Lisäksi alueelta tunnetaan 12 suojeluluokkaan 3 eli suojelun ulkopuolelle kuuluvaa kohdetta, jotka ovat löytöpaikkoja ja epämääräisiä tai hyvin nuoria kohteita. Kokonaan uusia kohteita löydettiin neljä. Ennen inventointia alueelta tunnettiin 74 kohdetta, joista 29 ehdotetaan poistettavaksi muinaisjäännösrekisteristä. Suuri osa ennestään tunnettujen kohteiden tiedoista muuttui.

Yleiskaava-alueelta löytyi seuraavat (sm) muinaisjäännökset:

Muonio 6 Jerisjärvi Keimiöniemi; seitakivi: luokka 1

Jerisjärven Keimiöniemen lounaisosassa sijaitseva lohkare, johon nojaa siitä haljennut kivenkappale, joka muodostaa lohkareen kaakkoisnurkalle onkalon.

Muonio 15 Jerissaari Saaren tila; asuinpaikka: luokka 2

Jerisjärven Isosaaren lounaisrannalla olevan entisen Saaren tilan perunamaasta ja rannasta tehdyt kivikautiset asuinpaikkalöydöt.

Muonio 18 Äkäsjärvi Pitkäniemi; asuinpaikka?: luokka 2

Äkäsjärven luoteisosassa olevan Pitkäniemen kärjessä sijaitsevan talon perunamaasta 1900-luvun alussa löydetty tuuran teelmä ja jäänteitä pitkulaisesta tulisijasta.

Muonio 23 Jerissaari Martinniemi; asuinpaikka : luokka 2

Jerisjärven Isosaaren lounaisosassa olevalta Martinniemeltä tehty kivikautisia esinelöytöjä (pari kourutaltoa, poikkikirves ja tuura).

Muonio 27 Seitaniemi; seitakivi/seitapaikka: luokka 1

Törmäslompolon etelälaidalta pohjoiseen pistävällä pienellä niemellä on ollut seitakivi, jota käytetty uhraukseen vielä 1800-luvun loppupuolella. Seitakiveä ei paikalla enää ole, mutta paikkaan liittyy vahva traditio.

Muonio 47 Jerisjärvi Muuraissaarenmulkku; kesähautoja: luokka 2

Jerisjärven luoteisosassa olevan Muuraissaaren eteläpuolella on piskuinen saari nimeltä Muuraissaarenmulkku, johon liittyy perimätietoa kesähautauksista.

Muonio 50 Äkäsjärvi E Ruonankaula; seitakivi: luokka 1

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Pystyssä oleva laakakivi, joka muistuttaa hiukan kasvojen profiilia. Kiven laidalla on moderni kyhäelmä pikkukivistä ja laakakivistä, jolle retkeilijät ovat uhranneet pikkukolikoita.

Muonio 52 Keimiöniemi Kenttäranta; kalakenttä + asuinpaikka: luokka 1

Jerisjärven Keimiöniemen länsirannalla on laaja vielä käytössä oleva kalakenttä. Paikalla on rivissä 17 eri-ikäistä kalapirttiä. Pirttiryhmän keskivaiheilla näkyy pirttien välillä kulkevalla polulla 35 m matkalla useita kvartsi-iskoksia ja kyseiseltä paikalta on löytynyt myös kivikirves.

Muonio 122 Äkäsjärvi E Sappisalmi; pyyntikuopat + asuinpaikka: luokka 2

Äkäsjärven Sappisalmen pohjoispuolella olevan niemekkeen pohjoispäässä on lukuisia erikokoisia soranottokuoppia sekä kuusi kuoppajäännöstä. Niemekkeen luoteisrannalta paljastui parista koekuopasta kolme kvartsi-iskosta, muutama palanut kivi ja punaiseksi palanutta hiekkaa, mitkä viittaavat kivikautiseen asuinpaikkaan.

Muonio 125 Äkäsjärvi W Kivenlahti SW 2; pyyntikuopat: luokka 2

Äkäsjärven Kivenlahden lounaispuolella olevalla pienellä kivisellä moreenikumpareella on kuoppajäännös, joka voitaneen tulkita pyyntikuopaksi.

Muonio 126 Äkäsjärvi W Kivenlahti SW 3; pyyntikuopat: luokka 2

Äkäsjärven Kivenlahden lounaispuolella nousevan harjanteen eteläpäässä on kuoppajäännös, joka lienee tulkittavissa pyyntikuopaksi. 20 m kuopan pohjoispuolella on tervahauta, joka on merkitty peruskartalle.

Muonio 127 Äkäsjärvi W Kivenlahti SW 4; pyyntikuopat: luokka 2

Äkäsjärven Kivenlahden lounaispuolella nousevalla rinteellä olevalla hiekkakumpareella kahden mökkitien välissä on neljä suurta pyyntikuoppaa.

Muonio 128 Äkäsjärvi Leustolahti; kotaliesi: luokka 2

Äkäsjärven Leustonlahdesta lounaaseen nousevalla loivalla rinteellä on kehämäinen soikeahko liesi.

Muonio 131 Kolvalahti; vallit: luokka 2

Äkäsjärven Kolvanlahden pohjoispuolella nousevalla loivalla rinteellä on maan- ja kivensekainen valli, joka on mitoiltaan noin 4 x 2 x 0,9 m. Vallia reunustaa kaksi sitä hieman lyhyempää 60 cm levyistä ja 40 cm syvyistä ojaa.

Muonio 135 Nivunkijärvi NW 1; kuopat: luokka 2

Nivunkijärven luoteislaidalla kulkevan polun varrella on kuoppajäännös.

Muonio 157 Jerisjärvi Särkilahti; pyyntikuopat+irtolöytö+tuvanpohja: luokka 2

Reilut 200 m Jerisjärven Särkilahden pohjukasta lounaaseen moreeniharjanteen päällä on selkeä pyyntikuoppajärjestelmä, joka koostuu ketjussa olevista seitsemästä pyyntikuopasta. Lisäksi kuopilta noin 60 m etelään on historialliseen aikaan ajoittuva tuvanpohja, josta on näkyvissä muutama hirsikerta ja kiuas. Pyyntikuopista sata metriä pohjoiseen on myös kivikautisen tuuran katkelman löytöpaikka.

Muonio 159 Jerisjärvi W Hietaranta 1; kuopat: luokka 2

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Jerisjärven länsiosassa olevalla Hietarannalla reilun 100 m päässä järvestä on kuoppajäännös.

Muonio 160 Jerisjärvi Heinäniemi 1; kotaliesi: luokka 2

Ulkuvaaran eteläisillä loivilla alarinteillä on selkeä tulisija, joka koostuu 12:sta soikeassa kehässä olevasta kivistä.

Muonio 161 Jerisjärvi Heinäniemi 2; asumuksen pohja ja liesi: luokka 2

Ulkuvaaran eteläisillä loivilla alarinteillä on selkeä tulisija, joka koostuu neliömäisestä ja kehämäisestä kiveyksestä jonka keskellä on sammaleen alla lisää kiviä. Maassa tuntuu kiviä laajemmalla alueella, joten paikalla on mahdollisesti sijainnut myös jonkinlainen rakennus.

Muonio 169 Jerissaari N Kotilahti; pyyntikuopat: luokka 2

Jerisjärven Isosaaren luoteisosassa olevan Kotilahden itäpuolisella kuusivaltaisella metsäkankaalla on neljä kuoppajäännöstä.

Muonio 170 Jerissaari N Kokkosenlahti; kehäliesi: luokka 2

Jerisjärven Isosaaren luoteisosassa olevan Kotilahden tilasta 350 m itään on pienen sorakuopan kaakkoislaidalla osin koneellisen pintaturpeen kuorinnan tuhoama kehäliesi.

Muonio 171 Jerissaari N Luonnonhoitometsä; pyyntikuopat: luokka 2

Jerisjärven Isosaaren pohjoisosassa olevan Kokkosenpalo -nimisen kuusta kasvavan metsäkankaan päällä on 9 kuoppajäännöstä, joista osa on selkeästi pyyntikuopan oloisia.

Muonio 172 Jerisjärvi N Vintturinniemi, kivikautinen asuinpaikka, historiallisen ajan talonpohja ja kuoppajäännös; luokka 2

Jerisjärven pohjoisosassa olevan Vintturinniemen länsilaidalla on komea hiekkaranta, jonka rantavallin päälle tehdystä koepistosta ja siitä reilut 50 m pohjoiseen olleesta tuulenskaadosta löydettiin inventoinnin yhteydessä kvartsi-iskoksia. Lisäksi Vintturinniemellä on kivikautisesta asuinpaikasta noin 150 m pohjoiseen ja 30 m rannasta historiallisen ajan tuvanpohja ja siihen ilmeisesti liittyvä jyrkähköreunainen kuoppajäännös. Lähistöllä on lisäksi suurehko tervahauta.

Muonio 221 Laukupuolijänkkä 1; pyyntikuopat: luokka 2

Äkäsjärven eteläpään itäpuolella kulkevan Äkäskeron retkeilyreitillä varrella pienellä hiekkakumpareella on yhteensä 5 pyyntikuoppaa ja yksi suorakaiteen muotoinen liesi.

Muonio 222 Laukupuolijänkkä 2; pyyntikuopat: luokka 2

Äkäsjärven eteläpään itäpuolella kulkevan Äkäskeron retkeilyreitillä varrella pienellä hiekkakumpareella on kaksi selkeää ja kaksi hieman laakeampaa kuoppajäännöstä, jotka ajoittunevat koekuopassa näkyneen paksun huuhtoutumiskerroksen perusteella esihistorialliseen aikaan.

Muonio 223 Laukupuolijänkkä 3; pyyntikuopat: luokka 2

12.11.2012, Tark. 3.12.2015Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Äkäsjärven eteläpään itäpuolella kulkevan Äkäskeron retkeilyreitillä varrella pienellä hiekkakumpareella on yhteensä 5 pyyntikuoppaa ja yksi suorakaiteen muotoinen liesi.

Muonio 226 Leustovaara, pyyntikuoppia: luokka 2

Äkäsjärven länsipuolella kulkevan maantien nro 940 itäpuolella noin 30 m tiestä on pieni hiekkakumpare, jonka laella on 5 metrin päässä toisistaan kaksi pyyntikuopaksi tulkittavaa kuoppajäännöstä.

Muonio 227 Äkäsjärvi Koivurinne, kotaliesi: luokka 2

Äkäsjärven pohjoisrannalla on selkeä noin 10 kivistä koostuva kehämäinen liesi.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Arkeologinen täydennysinventointi kesällä 2011

Arkeologinen inventointi suoritettiin 18. – 29.7.2011. Inventoinnin suorittivat tutkija Piritta Häkälä ja tutkimusavustaja Janne Rantanen Museovirastosta. Inventoinnissa keskityttiin muuttuvan maankäytön alueisiin, lähinnä tuleville loma- ja pientalorakennuspaikoille. Alueen tunnettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä tarkastettiin vain, jos ne sijaitsivat lähellä inventoitavaa aluetta. Inventoinnissa ei löydetty yhtään uutta esihistoriallisen ajan kiinteää muinaisjäännöstä. Löydöt olivat 5 tervahautaa, 3 historiallisen ajan rakennuksen pohjaa sekä kaksi funktioltaan ja ajoitukseltaan epäselvää kuoppaa. Inventoidun alueen laajuus oli noin 308 km².

Vuoden 2011 inventointi täydentää aikaisempaa Antti Krapun suorittamaa inventointia, sillä nyt käytössä oli kaavaluonnos, jonka perusteella inventointi kohdistettiin suoraan rakentamiselle kaavoitettuihin alueisiin. Antti Krapun inventoinnissa keskityttiin lähinnä vanhojen kohteiden tarkastamiseen, eikä uusia kohteita juurikaan etsitty.

Yleiskaava-alueelta löytyi seuraavat uudet kohteet (sm):

Hietaranta 2, 1000019017, historiallinen tervahauta: luokka 2

Kohde sijaitsee Jerisjärven länsirannalla Ulkuvaaran itäpuolella. Tervahaudan halkaisija on 11 metriä. Halssi avautuu kaakkoon. Alue on mäntymetsää, jossa aluskasvillisuutena on erilaisia varpukasveja.

Kalasatama 1000019018, historiallinen tervahauta: luokka 2

Kohde sijaitsee Jerisjärven länsirannalla, Ulkuvaaran kaakkoispuolella sijaitsevassa kalasatamassa. Tervahauta on aivan kalasataman kylmäkennuksen takana rinteessä. Tervahaudassa on selkeästi näkyvät vallit ja halssi. Tervahaudan halkaisija 10 m. Halssi avautuu itään kohti järveä ja siinä on nähtävissä vielä puurakenteita.

Nivunkijärvi 2, 1000019024, kuopat, ajoittamaton: luokka 2

Kohde sijaitsee pienen Nivunkijärven länsirannalla. Alue on havupuuvaltaista metsää, jossa aluskasvillisuus on sammalta ja varvikkoa. Kohde sijaitsee järvensuuntaisesti kulkevalla moreeniharjanteella. Kyseessä on muodoltaan soikea ja halkaisijaltaan 3 m oleva kuoppa, jonka keskeltä tavattiin kairatessa kiviä ja noin 5 sentin paksuudelta hiiltä. Kuopan ympärillä on valli, joka yhdeltä sivulta on selkeästi matalampi. Kuopan funktio ja ajoitus epäselviä. Kohteesta noin 30 metriä kaakkoon on kohde Nivunkijärvi NW.

Ranta-Ruonajärvi 1, 1000019019, historiallinen talonpohja: luokka 2

Kohde sijaitsee Ranta-Ruonajärven lounaisrannalla. Ranta-Ruonajärvi on pieni järvi Äkäsjärven eteläosan länsipuolella. Kohde on rakennuksen pohja, joka erottuu maastossa nelisivuisena vallina, jonka koko on 4x4m. Rakenteet ovat täysin sammaleen ja varpujen peittämät. Vallin yhtä sivua kairattiin ja sieltä tuli pehmennyttä puujäännettä. Yhdessä kulmassa voi olla piisi, sillä kaira osui täällä kiviin. Rakennus on sijainnut rannasta noin 20 metrin päässä. Nykyisin Ranta-Ruonajärven nämä osat ovat hyvin rehevän kasvillisuuden peittämää sekametsää.

Ranta-Ruonajärvi 2, 1000019022, historiallinen talonpohja: luokka 2

Kohde sijaitsee Ranta-Ruonajärven lounaisrannalla. Ranta-Ruonajärvi on pieni järvi Äkäsjärven eteläosan länsipuolella. Paikalla on kaksiosainen hirsirakennus, josta on säilynyt kaksi tai kolme alinta hirsikertaa. Rakennuksen koko on kaikkiaan 6 x 6-7 metriä. Järvelle avautuva isompi osa on kooltaan 6 x 4 metriä ja tämän takana ol-

leen pienemmän tilan koko on 2-3 x 6 metriä. Näiden kahden erillisen tilan välissä on ollut hirsiseinä. Rakennuksen, eli pienemmän "huoneen", peräseinän paikalla oli noin puoli metriä leveä kivirivi, joka liittyy rakennuksen perustuksiin. Muualta rakennuksesta tällaista kiviperustusta ei kuitenkaan havaittu. Rakennus sijaitsee noin 20 metrin päässä rannasta loivassa rinteessä. Ovi on ollut järvelle näyttävällä seinällä. Ympäristö paikalla on rehevää ja kosteaa sekametsää.

Rakennettu ympäristö

Muonion kunta kuuluu kokonaisuudessaan vanhan maakuntajaon mukaisesti Perä-Pohjolaan. Rakennettu ympäristö luetaan myös kuuluvaksi Perä-Pohjalaiseen kulttuuriperinteeseen. Toiseen maailmansotaan mennessä Muonion rakennettu ympäristö oli levinnyt suunnilleen nykyisille sijoilleen.

Lapin sodan aikana Muonion asukkaat evakuoitiin Ruotsiin vuonna 1944 ja sodan aikana Muonion alueella käytiin kiivaita taisteluja. Sodan aikana Muonion rakennuskannasta tuhoutui noin 70 %, mikä käytännössä merkitsi noin 200 asuinrakennusta ja lähes 400 muuta rakennusta. Muonion kirkonkylä tuhoutui kirkkoa lukuun ottamatta täysin, mutta Ylimuonion kylä säästyi. Lisäksi järvien rannoilla sijainneet kylät ja haja-asutusalueet säilyttivät vanhan rakennuskantansa.

Pohjois-Suomen maaseudulla jatkui talonpoikainen perinne rakentamisessa toisen maailmansotaan asti. Vielä nykyään nähtävissä olevan talonpoikaisen rakentamisen tyylillisenä perustana on 1800-klassismi. Talonpoikaisen klassismin kehittyminen ja kukoistus muodostaa toista sataa vuotta kestäneen ajanjakson, jolloin rakennusten tyylillinen perusta – rakennuksen ihannemalli – säilyi pääpiirteissään samana.

Tyypillinen peräpohjalainen kylä sijaitsee joen tai järven rannalla metsän reunustamalla viljelysaukealla. Alueen kylät edustavat hyvin tyypillistä perinteistä järvikylätyyppiä. Kylärakenne on syntynyt maisemarakenteen ja elinkeinon harjoittamisen seurauksena. Kyläalueita ympäröivät suhteellisen karut metsät ja jängät, jotka ovat toimineet kylän laajentumisen luonnollisina rajoina. Avoimelta kylältä, jolta tuuli keskikesällä puhalttaa sääsket, avautuu niittyjen ja järvien yli usein vaara- ja tunturimaisema.

Perinteinen Perä-Pohjalainen pihapiiri on hahmotettavissa avokulmaiseksi neliöksi, jota rajaavat rakennukset yleensä kolmelta sivulta. Rakennukset ovat pääosin punamullattuja ja useissa tapauksissa kuisti on maalattu vaaleaksi. Osassa rakennuksista on hirren päällä lautavuoraus.

Kyläkohtaisen rakennusperinteen tarkempi kuvaus on luettavissa Perusselvitykset ja kehittämisraportin kohdasta Kulttuuriympäristö.

Rakennustaiteellisesti tai kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kohteet on numeroitu kartalle. Kohteiden luokittelu perustuu kulttuuriympäristöstä vuonna 2005 tehtyyn selvitykseen. Selvityksen on laatinut Katriina Nyman. Kohteet kaava-alueella ovat seuraavat:

sr-merkintä tarkoittaa arvokasta rakennuskohdetta ja/tai pihapiiriä, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää.

Jerisjärvi:

Kutunivan kyläalue

kohde 4. Toivonniemi, kaavamerkintä –sr/4

kohde 5. Kivelä, kaavamerkintä – sr/5

Kohde 21. Kutuniva, kaavamerkintä – sr/21

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Keimiöniemi

- kohde 6. Kalapirtit, kaavamerkintä –sr/6
kohde 7. Keimiönniemi, kaavamerkintä –sr/7
kohde 18. Peltoranta, kaavamerkintä – sr/18
kohde 19. Kotolahti, kaavamerkintä – sr/19

Isosaari

- kohde 8. Martinniemi, kaavamerkintä –sr/8
kohde 9. Vanhavainio, kaavamerkintä –sr/9
kohde 10. Jerissaari, kaavamerkintä –sr/10

Heinäniemi

- kohde 11. Ulkuvaara, kaavamerkintä –sr/11

Äkäsjärvi:

- kohde 12. Muotkavaaran leirikeskus, kaavamerkintä –sr/12
kohde 13. Muotkavaara, kaavamerkintä –sr/13
kohde 14. Soukanniemi, kaavamerkintä –sr/14
kohde 15. Linkuniemi, kaavamerkintä –sr/15
kohde 22. Kivisoukka, kaavamerkintä – sr/22

Nivunkijärvi:

- kohde 16. Törmälä, kaavamerkintä –sr/16
kohde 17. Nivunkijärvi, kaavamerkintä –sr/17

Muut kohteet II-alueella

- kohde 20. Vanha ratsutie, ei osoitettu kartassa (oheisessa kuvassa)

Ratsutien sijainti.

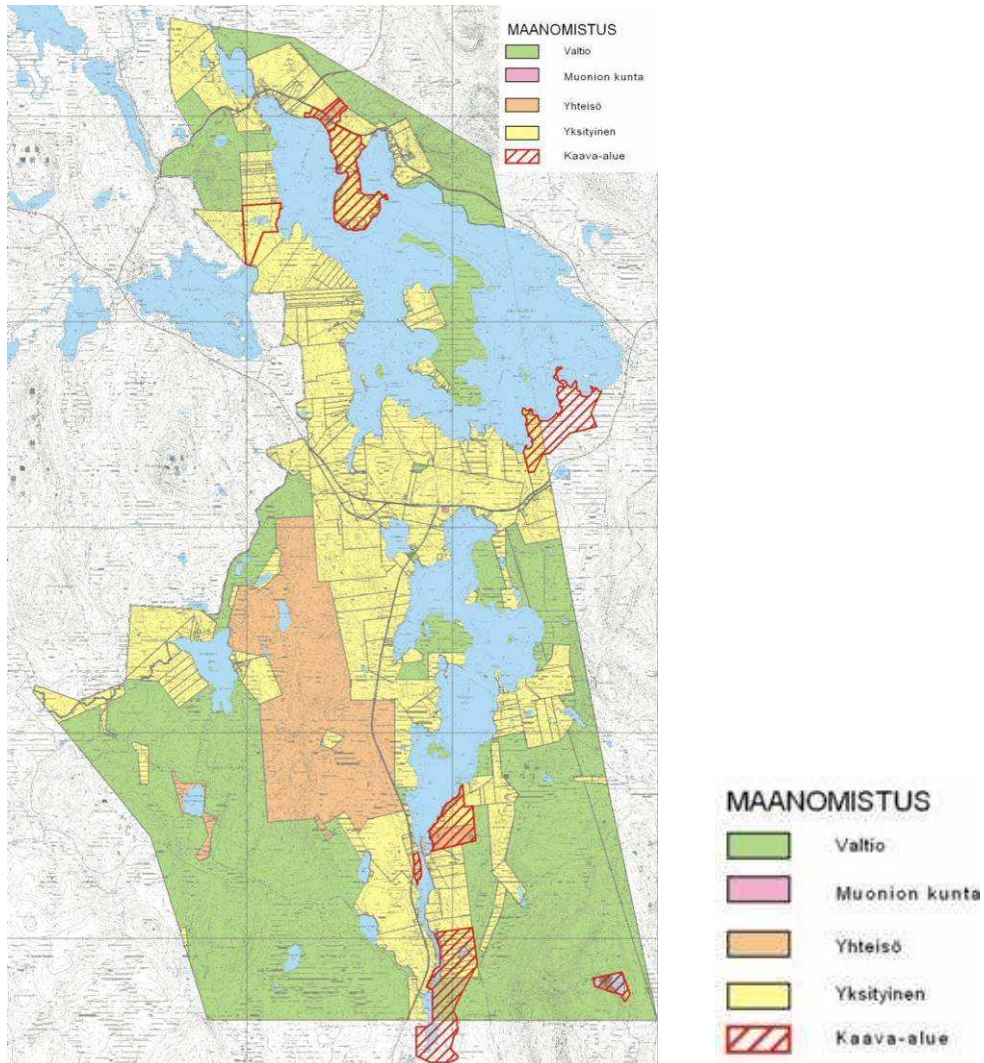
Vanha ratsutie on rakennettu 1800-luvulla posti- ja rahtitiekse hevos-, poro- ja jalan- kulkijoille, jota käytettiin paljon tärkeänä välitappina Muonion ja Kittilän välillä. Tietä ei ole merkitty kaavaan omalla erityisellä merkinnällään. Vanhan tien olemassa olo "uusien" teiden linjauksilla ja poluilla on lähinnä informatiivinen, eikä polulle ole syy- tä osoittaa omaa merkintää tai määräystä.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

3.1.5 Maanomistus

Koko alueen huomattavin maanomistaja on valtio, jonka omistama maa käsittää yli puolet koko kaava-alueen kaavoitettavasta alueesta. Seuraavaksi suurin maanomistaja on yksityisten maanomistajat, joiden osuus on noin viides osa koko alueesta. Eri yhteisöjen omistama osuus on 1/7 osa koko alueesta. Muonion kunnan omistama maa-alue varsin pieni.

3.1.6 Energia ja yhdyskuntatekniikka

Alueen läpi kulkee 110 kV:n pääverkko.

Muonion kunta on liittynyt Lapin Jätehuolto kuntayhtymän jäseneksi 1.4.2007 lukien.

Tuulivoimala-alueeksi on osoitettu Muoniossa Mielmukkavaara ja Olos, mikä on toiminnassa oleva alue. Mielmukkavaara on uusi, suunnitteilla oleva.

Muoniossa toimivia vesilaitoksia on kaikkiaan neljä. Noin 61 % kuluttajista on yleisten vesijohtoverkostojen piirissä. Jerisjärvellä on oma vedenottamo ja jätevedenpuhdistamo, jotka tällä hetkellä hyödyntävät lähinnä vain Hotelli Jeriksen toimintaa.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Tunturi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan valtakunnallisen ja seutukunnallisen energiahuollon kannalta merkittävät voimajohtojen uudet yhteystarpeet sekä vanhojen verkostojen parantamisen ja laajentamisen tarpeet. Uudet yhteystarpeet osoitetaan olemassa olevien tietojen pohjalta ja niiden sijainti maastossa saattaa tarkemman suunnittelun yhteydessä muuttua. Voimajohdon yhteystarpeita alueella on osoitettu Kolari-Muonio, Muonio-Palojoensuu-Hetta.

Vesihuoltolain 5 §:n mukaan kunnan tulee yhteistyössä alueensa vesihuoltolaitosten kanssa laatia ja pitää ajan tasalla alueensa kattavat vesihuollon kehittämissuunnitelmat. Muonion kunnan edellinen vesihuollon kehittämissuunnitelma on vuodelta 2004 (Jaakko Pöyry Infra). Kaavaprosessin aikana oli laadittavana vesihuollon kehittämissuunnitelman päivittäminen. Keskeisenä sisältönä on määritellä vesihuollon tulevat kehittämistoimenpiteet sekä ottaa kantaa haja-asutusalueiden vesihuollon ratkaisuihin. Kehittämissuunnitelmassa on huomioitu 9.3.2011 voimaan tullut jätevesien puhdistukseen liittyvä ympäristönsuojelulain muutos ja 15.3.2011 voimaan tullut jätevesiasetus. Säädosmuutoksilla kohtuullistetaan jätevesien käsittelyn tehostamiseksi tarvittavia investointeja. Lisäksi varmistetaan iäkkäiden ja vaikeassa elämäntilanteessa olevien mahdollisuus saada vapautus vaatimuksista. Säädöksissä on säilytetty myös riittävä ympäristönsuojelun taso. Se täyttää esimerkiksi Itämeren suojelukomissio HELCOMin suositukset. Jätevesiasetus määrittelee uudet vähimmäisvaatimukset haja-asutusalueen talousjätevesien puhdistustasolle. Asetuksen siirtymäaika päättyy vuonna 2016. Vesihuollon kehittämissuunnitelma valmistui keväällä 2012 ja hyväksyttiin syksyllä 2012.

Merkkien selitys

	kylmätekniikan testausalueet
	muut erityisalueet
	muut erityiskohteet
	suojavaiohyke
	sähkölinja (runkoverkko)
	sähkölinja, yhteystarve (runkoverkko)
	massaputki, yhteystarve
	tuulivoimaloiden alue

Karttaote, jossa esitellyt Muonion alueen erityisalueet, energiahuollon alueet, jäteenkäsittelyalueet, maa-ainesten ottoalueet, puolustusvoimain alueet sekä sähkölinjaverkko. Kuvaote Tunturi-Lapin maakuntakaavan selostuksesta.

3.1.7 Vesihuollon kehittämissuunnitelma

Muonion vesihuollon vahvistettu toiminta-alue tällä hetkellä kattaa osayleiskaava-alueella sijaitsevien hotelli Jeriksen alueen lisäksi kirkonkylän asemakaava-alueen, Oloksen asemakaava-alueen ja Särkijärven kyläkeskuksen alueen sekä hotelli Pallaksen alueen; vahvistettu kv:ssa 21.6.2007. Toiminta-alueella olevilla kiinteistöillä on liittymisvelvollisuus. Nykytilanteessa toiminta-alueilla on vielä kiinteistöjä, jotka eivät ole liittyneet verkostoihin. Vesihuoltoon liittyminen on mahdollista myös toiminta-

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

alueen ulkopuolelta. Tavoitteena on kaikkien toiminta-alueella sijaitsevien liittymätömiä kiinteistöjen liittäminen verkostoihin.

Muonion vesihuollon toiminnasta vastaavat kirkonkylän ja Oloksen alueella Muonion kunnan ylläpitämä vesihuoltolaitos ja haja-asutusalueilla seuraavat yhtiöt/vesiyhtymät/vesiosuuskunnat: Jerisjärven Huolto Oy, Lapland Hotel Pallas, Lapland Hotel Olos, Sammakotien vesiyhtymä, Äkäskeron Vesihuolto Oy, Kaalamaniemen vesiosuuskunta.

Haja-asutusalueen uudistettu jätevesiasetus (209/2011) velvoittaa, että kiinteistöllä on oltava sellainen jätevedenkäsittelyjärjestelmä, jolla voidaan normaalioloissa saavuttaa riittävän tehokas puhdistustaso. Ympäristönsuojelulainmuutos tuli voimaan 9.3.2011 ja uusi jätevesiasetus 15.3.2011. Kunnan tehtävänä on tiedottaa kiinteistönomistajia ja tarjota asiantuntija-apua kiinteistökohtaisten vesihuoltojärjestelmien kunnostukseen. Haja-asutuksen jätevesihuollon valvonta tulee lähivuosina viemään runsaasti ympäristönsuojeluviranomaisen voimavaroja. Jätevesijärjestelmien kunnostukseen liittyvän neuvontatarpeen lisääntymiseen on hyvä varautua tulevinä vuosina.

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueiden ulkopuolelle jäävät kiinteistöt sekä ne verkostojen tarvealueiden asukkaat, jotka eivät perusta vesiosuuskuntaa, ovat velvollisia kunnostamaan jätevesihuoltojärjestelmänsä 15.3.2016 mennessä. Tämä tarkoittaa usean tuhannen euron investointeja suurimmalla osalla vanhoja kiinteistöjä. Uusilla kiinteistöillä on v. 2004 lähtien rakennusluvassa edellytetty vaatimusten mukaista jätevesijärjestelmää.

Nykytilanne

Muonion kunnassa vesijohtoverkon ulkopuolella on 840 asukasta. Viemäriverkon ulkopuolella olevien asukasmäärästä ei ole tarkempaa tietoa. Vapaa-ajan asuntojen, joita ei ole liitetty viemäriverkostoon, määrästä ei ole tarkempaa tietoa. Haja-asutusalueella osalla vesijohtoverkoston ulkopuolella olevista kiinteistöistä on yhteisiä kaivoja, mutta suurimmalla osasta kiinteistöjä on oma vedenotto-kaivo. Ongelmia kiinteistökohtaisissa vedenotto-kaivoissa ovat aiheuttaneet korkea rauta- ja mangaanipitoisuus sekä alhainen pH.

Osayleiskaava-alueella toimii kaksi (2) vettä toimittavaa vesiosuuskuntaa tai vastavaa. Ne ovat: Äkäskeron vesihuolto Oy ja Jerisjärven Huolto Oy.

Äkäskeron Vesihuolto Oy toimii Äkäskerossa, palvellen Kerojärven ja Pekanjärven välisen asutusalueen. Vesijohtoverkko kattaa Hotellin ja n. 20 vapaa-ajan asuntoa. Vesijohtoverkon pituus on n. 2,5 km. Vedenottamona toimii porakaivo, joka sijoittuu Hotellin piha-alueelle. Suunnitelmissa on tehdä oma vedenottamo, koska nykyinen hotellin omistaja ei ole yhteistyöhaluinen nykyisen vedenottamon käytön suhteen. Äkäskeron Vesihuolto Oy:n alueella toimii oma jätevedenpuhdistamo.

Jerisjärven Huolto Oy toimii Jerisjärvellä. Vesijohtoverkko kattaa Hotelli Jeriksen, sekä Jeriskylän, jossa on n. 76 lomahuoneistoa. Vesijohtoverkon pituus on n. 3 km. Vedenottamona toimii kaksi rengaskaivoa; pumppukaivo (kaivo 1) ja varavedenottamo (kaivo 2). Kaivot on kunnostettu syksyllä 2010. Jerisjärvellä toimii oma, vuonna 1992 valmistunut jätevedenpuhdistamo.

Toiminta-alueiden ulkopuolisilla alueilla viemäröinti on hoidettu pääsääntöisesti kiinteistökohtaisin järjestelyin. Haja-asutusalueella jätevesien käsittelyvaatimuksena uudisrakennusten ja peruskorjattavien rakennusten osalta on niiden johtaminen 3-osaisen saostuskaivon kautta maasuodattimeen, imeytyskenttään tai muuhun vas-

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

taavaan käsittelymenetelmään. Jäteveden käsittelynä haja-asutusalueilla on pääasiassa sakokaivo.

Vesihuolto-osuuskuntien tai -yhtiöiden hallinnoimia alueittaisia viemäriverkkoja ja jätevedenpuhdistamoita on Jeriksellä ja Äkäskerolla.

Muonion kunnan suositukset

Laadittavalla Särkijärvi-Torassieppi-Jerisjärvi -alueen vesihuollon yleissuunnitelmalla selvitetään Jerisjärven alueen liittäminen mahdollisesti vaiheistettuna yhteisellä siirtoviemärillä ja yhdysvesijohdolla Torassiepin kautta Särkijärven vesihuoltoverkkoon. Suunnitelmassa huomioidaan Olos-Särkijärvi-Torassieppi osayleiskaavassa osoitetut rakentamisalueet ja selvitetään tarkemmin vesihuollon rakentamiskustannuksia sekä luodaan pohjaa osa-alueiden vesihuollon vaiheittaiselle toteuttamiselle.

Haja-asutusalueella sijaitseville kiinteistöille on esitetty seuraavia menettelyvaihtoehtoja:

- Mahdollisuus hyödyntää olemassa olevia verkostoja
 - o Kiinteistöiden, jotka sijaitsevat nykyisen verkoston lähietäisyydellä, kannattaa harkita liittymistä keskitettyyn vesihuoltoon. Liittyminen on yleensä kannattavaa vielä 200 metrin etäisyydellä verkostosta, mutta liittymismahdollisuus tulisi tarkastella tapauskohtaisesti huomioiden maaston korkeusasemat, maaperän laatu ja putkikoot.
- Kiinteistöjen yhteinen vesihuolto
 - o Kaksi tai useampi kiinteistö voi järjestää yhteisen vesihuollon. Kiinteistöjen yhteinen jätevedenkäsittely on järkevää, kun kiinteistöt sijaitsevat riittävän lähellä toisiaan. Ohjeellinen kiinteistöjen välinen maksimietäisyys on 200 metriä silloin, kun rakentaminen ei vaadi erikoisrakenteita.
- Kiinteistökohtainen vesihuolto
 - o Oman kaivon veden käyttökelpoisuutta voidaan parantaa poistamalla rautaa ja mangaania sekä vähentämällä veden syövyttävyyttä. Kiinteistön omistajan tulee hankkia puolueeton ja kokemusta omaava vesihuollonsuunnittelija, joka suunnittelee kiinteistölle tarkoituksenmukaisimman jätevesijärjestelmän tai käsittelymenetelmän.

Jätevedenkäsittelymenetelmät/ -järjestelmät ja suositukset niiden sopivuudesta kiinteistöille:

Jätevedenkäsittelymenetelmä /-järjestelmä	Kenelle suositellaan
Liittyminen kunnan vesihuolto- verkkoon	Yksin tai vesiosuuskuntana; viemärin sijaitessa kohtuullisen matkan päässä kiinteistöstä
Maasuodattamo kaikille jäteve- sille	Ensisijainen vaihtoehto jos viemäriin liittyminen on taloudellisesti kannattamatonta
Maahanimeytys kaikille jäteve- sille	Pohjavesialueiden/rantayleiskaava-alueen ulko- puolella sijaitseville kiinteistöille. Tiivis maaperä ei sovellu imeyttämiseen, selvitettävä soveltuuko maaperä imeytyskoe (imeytyskoe)
Laitte- eli pienpuhdistamo kaikille jätevesille	Kiinteistöllä ei ole riittävästi tilaa maahanimeyt- tämölle tai maasuodattamolle, käytön oltava sään- nöllistä, järjestelmän huolto vaatii omaa työ- panosta
Kuivakäymälä ja harmaa- vesisuodin, maasuodattamo, (pienpuhdistamo, tai umpisäiliö) pesuvesille	Kuivakäymälä, vaihtoehto mm. vapaa- ajanasutukseen
Umpisäiliö vessavesille ja har- maavesisuodin tai maasuodat- tamo tai maahanimeytys pesu- vesille	Umpisäiliön tyhjennyskerrat harvemmat verrattu- na pelkkään umpisäiliöön
Umpisäiliö kaikille jätevesille	Kiinteistöltä vain vähän jätevettä (umpisäiliön tyh- jennyskerrat)

Alustavia toimenpiteitä ja investointeja lähivuosille ovat mm.:

- Vesihuollon toiminta-alueella sijaitsevien liittymättömien kiinteistöjen liittäminen verkostoihin
- Torassiepin ja Jerisjärven vesihuollon yleissuunnitelman laadinta
- Viemäriverkoston lisävuotovesitutkimukset ja niiden perusteella verkoston saneeraus
- Kiinteistöviemärien sakokaivojen poistaminen/ohittaminen
- Varautuminen kiinteistökohtaisten jätevesijärjestelmien ja mahdollisten vesiosuuskuntahankkeiden aiheuttamaan neuvontatarpeen lisääntymiseen

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

3.1.8 Liikenne

Suunnittelualueen jakaa lähes kahtia kantatie 79 Rovaniemeltä Muonioon. Kantatie 79 välittää etelä-pohjoissuuntaista liikennettä Luoteis-Lapin alueella.

Lähin lentoasema sijaitsee Kittilässä, jonne normaaliaikoina saapuu keskimäärin 2 lentovuoroa päivässä. Sesonkiaikoina jouluna ja keväällä vuorot lisääntyvät jopa 20 päivittäiseen vuoroon. Säännöllinen jatko-yhteys linja-autolla Muonioon on yhdeltä lentovuorolta.

Junavuoroja lähimmälle säännöllisesti toimivalle matkustaja-asemalle Rovaniemelle on keskimäärin 3 kertaa päivässä. Jatkoyhteys linja-autolla Muonioon on kahdelta junavuorolta. Kolariin saapuu juna kolme kertaa viikossa. Lisäksi sesonkiaikoina liikennöi matkustajaliikenteen junavuoroja Kolariin. Näiltä ei tosin ole säännöllisiä linja-autojen jatkoyhteyksiä Muonioon.

Säännöllisiä linja-autoliikenteen yhteyksiä Muonioon on Rovaniemeltä keskimäärin 3 kertaa vuorokaudessa sekä Tornioista 2 kertaa vuorokaudessa.

Muita yleisiä teitä suunnittelualueella ovat Särkijärveltä pohjoisen suuntaan erkaneva seututie 957 Raattaman kautta Peltovuomaan, Kolarista Äkäsjärvelle kulkeva seututie 940 ja Rauhalasta Kutunnivaan kulkeva yhdystie 9572.

Kantatie 79 on nykyisin kestopäällystetty tie, jossa päällysteen leveys vaihtelee itäosan 6,5 metrin ja länsiosan 7,5 metrin välillä. Seututeiden 940 ja 957 päällysteen leveydet ovat 6,0 metriä.

Kantatien 79 keskimääräinen liikennemäärä Olostunturin itäpuolella on noin 500 ajoneuvoa vuoro-kaudessa (KVL 2002). Olostunturin länsipuolella liikennemäärä on 1200 ajoneuvoa vuorokaudessa. Raskaan liikenteen osuus kokonaisliikennemäärästä on noin 8 %. Seututien 940 liikennemäärä on keskimäärin 130 ja seututien 957 470 ajoneuvoa vuorokaudessa.

Kantatien 79 nopeusrajoitus on pääosin 100 km/h. Seututien 957 liittymässä on nopeusrajoitus 60 km/h.

Alueella on lukuisia kokoojatieluokkaisia teitä, jotka ovat alun perin joko paikallisteitä tai vanhoja metsäautoteitä. Näistä teistä on sittemmin muodostunut merkittäviä yhdysteitä pysyvän ja loma-asutuksen liikkumistarpeita varten. Tällaisia ovat esimerkiksi seuraavat: Kemiläisentie, Heinäniementie ja Nivungintie.

Alueen vanhinta kulkuväylää edustaa vieläkin käytössä oleva ns. ratsutie. Tämä tie kulkee Muonion kirkonkylältä kantatien suuntaisena Olosjärven eteläpuolitse Torassiepin kautta Jerisjärven pohjoispuolelle ja jatkuu sieltä Rauhalan kylään ja edelleen Kittilään.

Alueella on kattava ulkoilureittiverkosto. Olostunturi on reittiverkoston lähtöpiste. Sieltä lähtee reittejä Pallaksen ja Ylläksen suuntaan. Oloksen ympäristössä on monipuolinen latuverkosto. Valaistuja laturia on kolmisenkymmentä kilometriä. Osa laduista otetaan käyttöön jo loka-marraskuussa, jolloin ne lumetetaan koneellisesti ilman lämpötilan laskiessa muutaman asteen pakkasen puolelle. Koko hiihtokauden ajan kunnostetaan tärkeimmät yhdysladut. Merkittävin yhdyslatuverkosto kulkee linjaa Muonio-Olos-Särkijärvi-Torassieppi-Jeris. Latuverkostosta on yhteydet Pallakselle.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

3.1.9 Väestö ja asuminen

Väestömäärä, -kehitys ja -ennuste

Muonion kunnan väkiluku oli vuoden 2009 lopulla 2360 henkeä. Väestönkehitys on ollut tasaisesti laskevaa 1980 -luvulta lähtien.

Tilastokeskuksen ennusteen mukaan väestömäärä tulee edelleen laskemaan. Kunnan oman ennusteen mukaan väestömäärä tulee nousemaan. Väestömäärän nousuun arvellaan vaikuttavan erityisesti matkailun sekä kylmätekniikan alueilla odotettavissa oleva työpaikkojen lisääntyminen.

Muonio	2008		2010		2014	
	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset
Ikäluokat yhteensä	1 190	1 170	1 165	1 166	1 123	1 165

(Tilastolähde: Tilastokeskus)

Asuminen

Muoniossa asuntokuntia oli 1028 vuonna 2007.

Asuntokunnat 2007	Muonio
1 henk.	361
2 henk.	353
3 henk.	130
4 henk.	109
5 henk.	41
6 henk.	22
7+ henk.	12
Yht.	1 028

Muonio 2007	Erillinen pientalo	Rivi- tai ketjutalo	Asuin- kerrostalo	Muu tai tuntematon	Kaikki talotyyppit
1 henk.	258	64	5	34	361
2 henk.	320	16	4	13	353
3 henk.	113	5	5	7	130
4 henk.	96	6	1	6	109
5 henk.	37	1	-	3	41
6 henk.	20	-	-	2	22
7+ henk.	8	2	-	2	12
Kaikki	852	94	15	67	1 028

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

3.1.9.1 Loma-asutus

Muonion kunnassa oli vuoden 2007 lopussa lähes 1000 kesämökkiä. Kesämökkien kasvu on ollut suurta, vuodesta 1970 vuoteen 2000 mökkien määrä oli lisääntynyt yli 750 mökillä.

Kesämökit	1970	1980	1990	2000	2008
Muonio	91	246	591	854	985

Loma-ajan majoitusta kaava-alueella tarjoavat Hotelli Jeris ja Hotelli Äkäskero sekä muutama pienempi matkailuyritys.

3.1.10 Työpaikat ja palvelut

Työpaikat ja työllisyys

Muonion alueella oli työpaikkoja vuonna 2006 yhteensä 924. Palvelut ovat kunnan ylivoimaisesti suurin työllistäjä. Palvelutyöpaikkoja on 776, mikä on jopa 86 % kaikista työpaikoista.

Muonio 2006	Miehet	Naiset
Valtio	47	24
Kunta	57	186
Valtioenemmistöinen Oy	8	6
Yksityinen sektori	242	205
Tuntematon	5	0
Yrittäjät	99	45
Palkansaajat	359	421
Työpaikat/alueella työssäkäyvät yhteensä	458	466

Muonion kunnassa asuvien työssäkäyvien lukumäärä oli lähes 990 henkilöä vuonna 2007.

Muonio 2007	Työvoima	Työlliset	Työttömät
Miehet	569	506	63
Naiset	527	481	46
YHT.	1096	987	109

Muoniossa sijaitsee autojen kylmäteknologiaan keskittynyt Winter Test Center (WTC), joka on Muonion kunnan merkittävin yksittäinen työnantaja.

Palvelut

Muonion kuntakeskuksen alueella on saatavissa kunnalliset palvelut: terveyskeskus, vanhainkoti/palvelutalo, kirjasto, poliisi, posti, työvoimatoimiston palvelut. Muonion kunnan terveyskeskuksessa toimivat laboratorio, röntgen, kuntoutus, äitiysneuvola, lasten neuvola ja hammashoitola. Kuntakeskuksessa sijaitsee myös paloasema. Muonio kuuluu Tunturi-Lapin pelastustoimen yhteistoiminta-alueeseen, ensilähdön palokuntana toimii Muonion VPK.

Päivähoito- ja koulupalvelut

Muoniossa toimii päiväkotit sekä ryhmäpäiväkotit. Muoniossa annetaan perusopetusta kirkonkylällä. Oppilaita on yhteensä noin 300. Yläaste, lukio ja kansalaisopisto toimivat Muonion keskustassa. Kunnassa toimii lisäksi ammattiopisto Lappia, jossa tarjotaan luonto-, palvelu- ja tekniikan alan koulutusta. Muoniossa toimii myös lukion ja ammattiopisto Lappian yhteinen Ski College, jossa opiskelun ohessa on mahdollisuus harjoitella hiihtoa.

Kauppa

Kaupan palvelut ovat keskittyneet Muonion keskustaan, jossa toimii kaksi päivittäistavaramyymälää. Päivittäistavarakauppojen lisäksi kunnasta löytyy erikoiskaupan liikkeitä kuten esim. kukkakauppa, asusteliike sekä alkoholiliike. Rakentamiseen liittyviä palveluja kuten rautakauppa ja useita rakennus-, LVI- ja sähköliikkeitä on myös Muoniossa.

3.1.11 Matkailu

Matkailun merkitys aluetaloudessa on erittäin suuri, ja sen heijastusvaikutukset muille toimialoille. Muoniossa toimii noin 25 majoitustoimintaa harjoittavaa yritystä, joista 5 hotellitasoista ja 20 ohjelmapalveluyritystä.

Muonion matkailu on voimakkaasti suuntautunut kansainvälisyyteen, ja yli puolet (53 %) rekisteröidyistä yöpymisistä on ulkomaisten asiakkaiden yöpymiä.

Kaava-alueen merkittävimmät virkistysarvot liittyvät alueen vesistöihin, Jerisjärveen ja Äkäsjärveen sekä talviaikana alueella oleviin monipuolisiin, lähinnä talvimatkailua palveleviin reittiverkostoihin.

Tärkeimmät ulkoilu- ja moottorikelkkareittiyhteydet ja reitistöt, kuten Muoniosta Leville suuntautuvat reitistöt sekä Pallakselta Yläkselle suuntautuvat reitit on osoitettu kartalla. Perinteisten ulkoilureittien (hiihto ja vaellus) lisäksi alueella on useita moottorikelkka-, koiravaljakko- ja melontareittejä.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

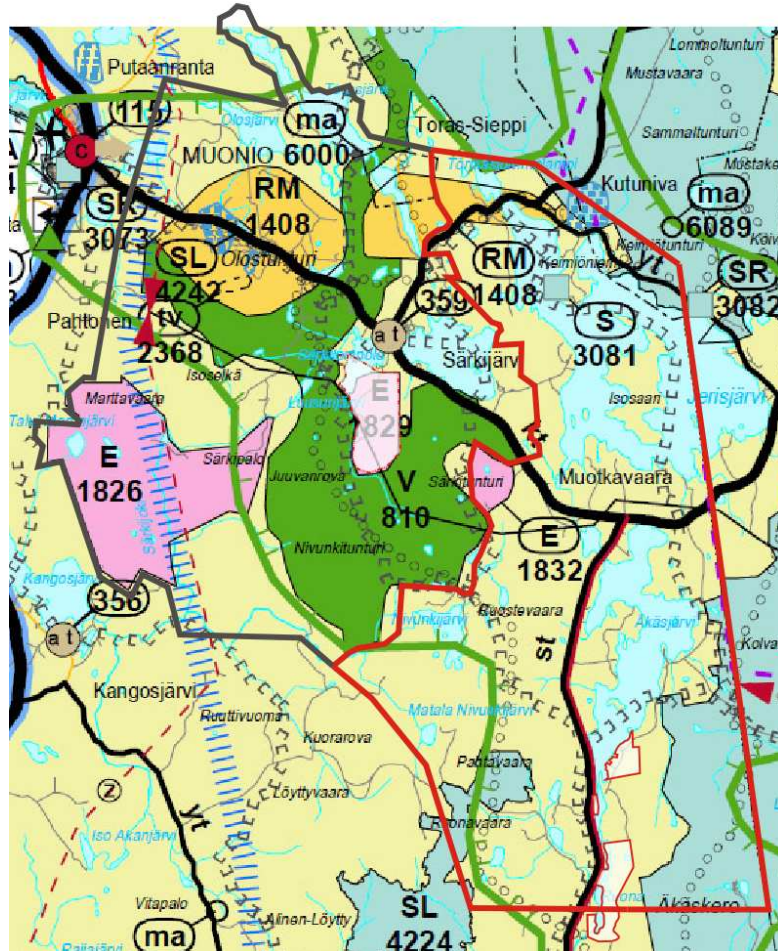
Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

3.2 Suunnittelutilanne

3.2.1 Maakuntakaava

Tunturi-Lapin maakuntakaava-alueeseen (seutukuntaan) kuuluvat Enontekiö, Kittilä, Kolari ja Muonio.

Ympäristöministeriö vahvisti 23.6.2010 Tunturi-Lapin maakuntakaavan.

*Tunturi-Lapin maakuntakaava (punainen rajaus kaava-alueen likimääräinen rajaus).
Lähde: Lapin liitto*

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Maakuntakaavaehdotuksessa esitetyt merkinnät kaava-alueella:

Merkintä: **mv 8411**

Alueen nimi: LEVI-YLLÄS-OLOS-PALLAS-HETTA

Sijainti ja kuvaus: Vyöhyke käsittää Levin, Ylläksen ja Oloksen matkailukeskukset lähialueineen, sisältäen Ylläs-Pallas kansallispuiston virkistysvyöhykkeitä, Pallaksen ja Lainion matkailupalveluiden alueet sekä Enontekiön, Kittilän ja Muonion kuntakeskukset ja Raattaman, Könkään ja Kurtakon kylät.

Varausperuste: Kansainvälisesti merkittävä matkailualue.

Kehittämisperiaate: Kehitetään kokonaisuuden matkailullista vetovoimaisuutta. Eri-tyisesti kehitetään matkailukeskusten ja alueella toimivien matkailupalveluyritysten yhteistyötä.

Merkintä: **RM 1408**

Alueen nimi: OLOKSEN MATKAILUKESKUS

Sijainti ja kuvaus: Olostunturi on yksi Muonion seitsemästä tunturista. Matkailukeskus on rakentunut tunturin pohjoispuolelle ja profiloitunut mm. ensilumen alueena sekä kansainvälisenä ja kansallisena maastohihtokeskuksena. Latupohjat muodostavat kesällä turvallisen patikointi- ja lenkkeilypolkujen verkoston tunturiin ja sen luontonahtävyyksiin.

Varausperuste: Valtakunnallinen matkailualue

Kehittämisperiaate: Kehitetään hiihtokeskuksena, mutta huolehditaan myös kesäilmeistä ja luontoarvoista. Varaudutaan henkilökunnan asuntojen ja palveluiden sijoittamiseen ottaen huomioon Muonion kuntakeskuksen läheisyys. Sijainti matkailun vetovoima-alueella otetaan huomioon.

Merkintä: **E 1832**

Alueen nimi: LIIKAMAAN TESTIALUE

Sijainti ja kuvaus: Alue sijaitsee Oloksen eteläpuolella.

Varausperuste: Suunniteltu kylmätestausalue

Merkintä: **S 3081**

Alueen nimi: KEIMIÖNIEMEN KALAKENTTÄ

Sijainti ja kuvaus: Suomen Lapin ehkä näyttävin kalakenttä on Muonion Jerisjärven Keimiöniemi. Niemen suoralla länsirannalla seisoo pitkänä rivinä toistakymmentä kalapirttiä kala-aittoineen. Keimiöniemen kenttärannan nykyinen kaunis rakennuskanta on osin 1800-luvulta, jotkut kämpät ovat varsin uusia, pari vanhinta peräti 1700-luvun puolelta. Kenttäranta on yksityismaata, jonka omistajat lomailevat siellä. Näin ollen se ei sovellu suurten häiritsevien turistijoukkojen käyntikohteeksi. Näkyvimpinä muistoina kalarikkaan Jerisjärven käytöstä kertovat vanhimmat säilyneet kalapirtit tai niiden paikalle myöhemmin koonneet uudemmat rakennukset. Pirkkalaisten kalapirttejä tiedetään olleen paitsi Keimiöniemellä, myös eräissä Jerisjärven saarissa. Keimiöniemen nykyiset kalamajat ovat rakennetut vanhojen pirkkalaisten aikoinaan pystyttämien pirttien paikalle, mikä antaa uusillekin kalamajoille historiallisen perspektiivin. Kenttärannassa on yhteensä 17 rakennusta: kalapirttien lisäksi alueella on

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

suolausaittoja ja verkonkuivaustelineitä. Kenttärannasta erillään niemen lounaisrannalla on kaksi kalapirttiä. Rakennusten ympäristössä on avointa kenttää ja taustana metsää. Alueen kulttuuriarvoa lisää se, että osa majoista on edelleen Jerisjärven kalastajien käytössä. Historialliselta kannalta alue on erittäin arvokas muistomerkki suomalaisen uudisasutuksen ja kaukonautinnan ajoista lapinmailla, ovathan ensimmäiset kalapirtit rakennettu alueelle ensimmäisen kerran perimätiedon mukaan jo 1500-luvulla. Kalakentän kaakkoispuolella on alueen ainoa poikkeuksellisen kookas kivilohkare, jota lienee pidetty Keimiöniemen seitana.

Varausperuste: Valtakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen ympäristö (myös RKY2009), suojeltu ranta-asemakaavalla. Alueella myös kiinteä muinaisjäännös.

Kehittämisperiaate: Kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset, rakennelmat sekä maisema- ja luontoarvot säilytetään. Kunnostus- ja hoitotyöt suunnitellaan yhteistyössä museoviranomaisten kanssa. Otetaan huomioon sijainti matkailun vetovoima-alueella.

Merkintä: **SL 4009**

Alueen nimi: PALLAS-YLLÄSTUNTURIN KANSALLISPUISTO

Sijainti ja kuvaus: Pallas - Yllästunturin kansallispuiston maisemaa hallitsevat tunturit ja niitä ympäröivät luonnontilaiset metsät ja suot. Alueen puhdas ja kaunis luonto sekä vaihteleva maasto tarjoavat erinomaiset mahdollisuudet retkeilyyn, hiihtoon ja luonnossa liikkumiseen. Tunturien siluetti on lähes aina läsnä, ja reitit ohjaavat kulki-
jan puiston kauneimmille näköalapaikoille. Kuvauksellisen kauniit Pallastunturit on valittu yhdeksi Suomen kansallismaisemista. Pallas-Yllästunturin kansallispuisto on Suomen kolmanneksi suurin kansallispuisto. Sen pinta-ala kaksinkertaistui, kun Pallas - Ounastunturin kansallispuisto ja Ylläs - Aakenuksen suojelualue yhdistettiin. Tunturijonon eteläisin huippu, Yllästunturi, jää laskettelurinteineen kansallispuiston ulkopuolelle. Koko kansallispuiston korkein laki on Pallastuntureiden Taivaskero, joka yltää 807 metrin korkeuteen. Pohjoisessa maisemaa hallitsevat loivasti kumpuilevat ylänkömäiset Ounastunturit. Luonnonmaantieteellisesti Pallas - Yllästunturin kansallispuisto sijaitsee Perä-Pohjolan, Metsä-Lapin ja Tunturi-Lapin rajamailla, ja se on elinympäristöiltään monimuotoinen ja mielenkiintoinen. Tuntureilla ja metsissä kohtaavat eteläiset ja pohjoiset lajit. Samoilla seuduilla on vaihtunut myös vanha perä-pohjalainen maanviljelyskulttuuri pohjoiseksi poronhoitokulttuuriksi.

Varausperuste: Laki 1430/2004, Natura VNp. 20.8.1998

Kehittämisperiaate: Kehitetään opastettua retkeilyä ja ohjelmapalveluja. Rakenteet toteutetaan korkeatasoisesti ja kansallispuiston luonto- ja maisema-arvoihin sovit-
ten.

Merkintä: **SL 4224**

Alueen nimi: SUOPPAMANSELÄN VANHAT METSÄT

Sijainti ja kuvaus: Muoniosta n. 28 km kaakkoon sijaitseva Suoppamanselän vanhoista metsistä muodostuva luonnonsuojelualue. Ruoppamanselän vanhat metsät (110) ovat pääosin yli 200-vuotiaita tuoreiden kankaiden kuusikoita. Ne ovat runsaspuustoisia. Paikoin on rehevämpiä kohtia, joissa on raitaa ja haapaa. Männiköt sijaitsevat kallioalueilla ja ovat vähäpuustoisia.

Varausperuste: Vanhat metsät, VNp 27.6.1996

Kehittämisperiaate: Säilytetään suojeluarvot.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Merkintä: ma 5976**Alueen nimi: PALLASTUNTURI**

Sijainti ja kuvaus: Pallastunturit sijaitsevat Pallas-Yllästunturin kansallispuistossa, jonka pyöreälakiset tunturit antavat kymmenien kilometrien säteellä kansallispuistosta sijaitseville kylille selkeän ja mieleenpainuvan taustamaiseman. Pallastunturien vaikuttava maisema-alue alkaa pohjoisessa Pahankurun ja Suastunturin tienoilta ja ulottuu etelässä Jerisjärven rannalla kohoavaan Keimiötunturiin. Pallastunturit nousevat selväpiirteisenä ryhmänä ympäröivästä metsien peittämästä seudusta. Paljailta pyöreiltä keroilta avautuvat mittaamattomat näkymät ympäröivään tunturimaisemaan, jota elävöittävät lukuisat vesistöt ja vaaleat suot. Pallastunturit lukeutuvatkin Lapin kuuluisimpiin luonnonnähtävyyksiin. Suuret matkailijajoukot löysivät Pallastunturit 1930-luvulla tunturihiihtoharrastuksen yleistessä. Matkailijoita alue on tosin vetänyt puoleensa jo 1700-luvulta. Pallas-Ounastunturin kansallispuisto perustettiin vuonna 1938, ja samana vuonna valmistui tyylipuhdas funktionalistinen Pallaksen hotelli Vatikurun suuhun tiettömän taipaleen taakse. Tämän tuhouduttua Lapin sodassa rakennettiin nykyinen puinen hotelli 1948 edeltäjänsä vähän alemmaksi havumetsävyöhykkeen rajalle.

Varausperuste: Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue.

Kehittämisperiaate: Kehitetään ja tuetaan alueen maisemanhoitoa. Maisemakokonaisuuden arvo säilytetään.

Merkintä: M 4529**Alueen nimi: MUONION MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE**

Sijainti ja kuvaus: Muonion alueista ne, joita ei ole varattu muihin maankäyttöluokkiin.

Varausperuste: Nykyinen käyttö

Kehittämisperiaate: Käytetään pääasiassa maa- ja metsätalouteen.

Merkintä: ma 6089

Sijainti ja kuvaus: Kemin ja Tornion vanha raja eli Upsalan ja Turun hiippakuntaraja 1300-luvulta on toiseksi vanhin traktaattiraja Suomen alueella. Raja on kokonaisuudessaan merkitty maastoon kivipyykeillä Ruotsin vallan aikana. Etenkin Kaisavaaran, Mustivaaran (Rajakirakka), Typpyrävaaran (Iso Kerovaara), Kerovaaran ja Porkkavaaran rajapyykit ovat poikkeuksellisen näyttäviä kivipaasineen ja viisarikivilinjoinen. Raja alkaa Tornion Kaakamon kylästä, josta se jatkuu Ylitornion ja Kittilän lapinkylän rajaan ja edelleen sitä pitkin Pallastunturin länsipuolelle. Raja noudattaa vesistöjen valuma-alueita. Rajan on ollut tarkoitus erottaa Länsipohjan ja Pohjanmaan pitäjät Lapinmaasta ja raja tunnetaankin myös Lapin ja lannan rajana. Vuoden 1687 Tornion pitäjän ja Kittilän lapinkylän välillä tehdyssä rajaselvityksessä mainitaan rajapaikkana mm. Porkkavaara, joka on nykyisinkin Kolarin, Rovaniemen ja Kittilän kuntien välinen rajapaikka. Lopullisesti raja on käyty 1786. Rajapaikkoja ovat mm. Rajakari, Koivuluoto, Saari Alakarvalan talon kohdalla Kaakamajoessa, Kallio-koski, Kaisavaara, Mustivaara, Typpyrävaara ja Porkkavaara. Kemin ja Tornion vanhan rajan rajakiviin ja -kallioihin on hakattu rajamerkkejä sekä rajankäyntiin viittavia vuosilukuja 1596, 1686 ja 1786. Rajat on merkitty viiden kiven pyykein (femstenaröset) ja viisarikivilinjoin.

Varausperuste: Museovirasto esittänyt valtakunnallisesti merkittäväksi kulttuurihistorialliseksi ympäristöksi (RKY 2009).

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Kehittämisperiaate: Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan ja pidetään kunnossa säilyneet rakenteet.

Lisäksi alueella ovat seuraavat kohteet:

- Merkittävästi parannettava tie (st 940)
- Tärkeä tai vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue
- Sähkölinja
- Moottorikelkkailureitti sekä ulkoilureitti

Lisäksi maakuntakaavassa on asetettu koko kaava-aluetta koskevia yleisiä määräyksiä.

3.2.2 Yleiskaava

Muonion vesi- ja tunturialueiden yleiskaavoitus toteutettiin kahdessa osassa. Alueelta laadittiin valtuuston 31.5.2004 hyväksymä kehittämissuunnitelma sekä kaksi osayleiskaavaa: Olos-Särkijärvi-Toras-Sieppi ja Jerisjärvi-Äkäsjärvi, jotka valtuusto hyväksyi 12.3.2007. Korkein hallinto-oikeus kumosi nämä kaavan kesällä 2009. Kaavojen pohjaksi tehtyjä perusselvitysaineistoja on käytetty hyväksi soveltuvin osin tämän kaavan laatimisessa.

3.2.3 Asemakaavat

Suunnittelualueella vahvistetut ja hyväksytyt kaavat:

Asemakaavat

- Keimiöniemen ranta-asetmakaava (tark. 5.10. 1989)
- Jerismajan ranta-asetmakaava (13.11.1987)
- Äkäskeron ranta-asetmakaava (24.4.1991)
- Hietarannan ranta-asetmakaava (30.4.1991)
- Jerisjärven eteläpuolen ranta-asetmakaava (31.10.1997) (sijaitsee osittain kaava-alueella)
- Sappisalmen ranta-asetmakaava (27.7.2000) (sijaitsee osittain kaava-alueella)

3.2.4 Rakennusjärjestys

Muonion kunnassa on voimassa oleva rakennusjärjestys, jonka kunnanvaltuusto on vahvistanut 9.5.2005 ja se on tullut voimaan 15.7.2005.

3.2.5 Muut suunnitelmat

Muonion kunnassa on meneillään useita kehittämishankkeita, kuten:

Lapin matkailustrategia

Lapin visiona on "Lappi-Puhdasta ELÄMÄNVOIMAA lähelläsi. Lappi on Euroopan johtava kestävä luonto- ja elämysmatkailun kohde vuonna 2020. Yleiskaavoituksen näkökulmasta keskeisimmiksi tavoitteiksi on kirjattu:

Strategian tärkeimpinä määrällisinä tavoitteina on

- Rekisteröityjen yöpymisten kasvattaminen 2,6 miljoonaan vuoteen 2014 mennessä
- Ulkomaiden rekisteröityjen yöpymisten osuus kaikista yöpymisistä 50%.
- Matkailutulojen kolminkertaistaminen 1,5 miljardiin euroon vuoteen 2030 mennessä
- Matkailutyöllisyyden kaksinkertaistaminen 10 000 henkilötyövuoteen vuoteen 2030 mennessä
-

Matkailukeskukset ja -vyöhykkeet

- Matkailukeskus- ja vyöhykepainotteinen kehittäminen
- Matkailukeskusten profiloitumisen edistäminen
- Elinkeinojen toimintaedellytysten ja yrittäjyyden tukeminen

Maankäyttö, rakentaminen ja infrastruktuuri

- Eri toimialojen yhteensovittaminen
- Korkealaatuinen suunnittelu ja rakentaminen

Lapin kylmä- ja talviteknologiastrategia 2007-2013

Strategisina tavoitteina ovat osaamisen kehittäminen, infrastruktuurin kehittäminen, yritystoiminnan kehittäminen ja yritysrekrytointi sekä toimialan kasvu.

Kyläkulttuuria Tuntureitten maassa ry

KKTM ry toteuttaa Tunturi-Lapin kuntien, Enontekiö, Kittilä, Kolari ja Muonio alueella Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa. Alueen kehittämistyötä tehdään KKTM ry:n kehittämissuunnitelman "Vireä Tunturi-Lappi 2007-2013" mukaisesti. Paikallisen maaseudun kehittämissuunnitelman pääpainopisteinä ovat maaseutuyrittäjyys ja elämysmatkailu.

Maakuntasuunnittelu

Lapin liitto on laatinut "Lappi – Pohjoisen luova menestyjä" Lapin maakuntasuunnitelman 2030.

Maakuntasuunnitelma on maankäyttö- ja rakennuslain mukainen pitkän aikavälin strateginen suunnitelma, jossa osoitetaan näkemys siitä millaisessa Lapissa elämme vuonna 2030 ja millä keinoin tavoitteena olevaan tulevaisuuteen Lapissa pyritään. Lapin liiton valtuusto hyväksyi maakuntasuunnitelman 25.11.2009.

Maakuntasuunnitelmassa Visioksi 2030 on määritelty: "Lappi on vetovoimainen 195 000 asukkaan pohjoinen menestyjämaakunta, joka tunnetaan luonnoltaan ja kulttuuriltaan rikkaana, luovana ja kansainvälisesti arvostettuna kasvavien investointien alueena. Lappi antaa elämänvoimaa."

Strategioina ovat:

- Pohjoisia teollisuustuotteita, matkailuelämyksiä ja energiaa
- Innovaatiolla ja koulutuksella kilpailukykyä – työpaikkoihin osajia
- Maaseutuelinkeinot monipuolistuvat – tulonlähteitä kyliin
- Hyvinvointia ensiluokkaisilla palveluilla, elinympäristöllä ja kulttuurilla
- Laatua liikennejärjestelmään ja tietoyhteiskuntaan
- Lappibrändistä kilpailuetua – viestintään tehoa

Vesi- ja tunturialueiden Kehittämissuunnitelman tiivistelmä

Avainasioita Muonion vesistö- ja tunturialueen tulevan kehityksen suunnittelussa oli kokonaisvaltainen lähestymistapa suunnittelussa sekä alueen omiin vahvuuksiin tukeutuminen. Kehittämissuunnitelman mukaisesti maankäytön suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota seuraaviin seikkoihin:

- maaseudun taloudellisen perustan laajentamiseen ja vahvistamiseen
- omaehtoisen ja paikallisen kehittämistyön tukemiseen
- elinkeinorakenteen monipuolistamiseen
- matkailun kehittämisedellytysten turvaamiseen
- olemassa olevien ja uusien yritysten toiminta- ja kehitysedellytysten parantamiseen (matkailu ja kylmätekniologia)
- yritysmayönteisen ilmapiirin luomiseen.

Vesi- ja tunturialueitten osayleiskaavoitukseen liittyvät luonto- (hortonomi Mari Lampinen, Suunnittelukeskus Oy), maaperä- (FL Hannu Kemiläinen, Suunnittelukeskus Oy) ja maisemaselvitykset (maisema-arkkitehti Taina Tuominen, Suunnittelukeskus Oy), emätilaselvitys ja mitoitustarkastelu (Arkkitehti SAFA Kimmo Kautto ja hortonomi Mari Lampinen, Suunnittelukeskus Oy) sekä arkeologinen inventointi (HuK Antti Krapu, Oulun yliopisto) tehtiin vuosina 2003-04. Selvitykset on koottu yhteen osaksi kehittämissuunnitelmaa, jonka kunnanvaltuusto hyväksyi 31.5.2004. Kaavanlaadinnan yhteydessä laadittiin keväällä 2006 Natura-tarvearviointi (biologi Jari Kärkkäinen, Suunnittelukeskus Oy). Kulttuuriympäristöselvityksen on tehnyt aluearkkitehti Katariina Nyman keväällä 2005, selvityksessä on päivitetty vuoden 1075/84 inventointi. Rakennuskohteiden valintaa on lisäksi täydennetty Lapin ympäristökeskuksen hallinnoiman Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi –hankkeesta saadun tiedon perusteella.

Vision 2015 lähtökohtana on, että Muonion vesistö- ja tunturialue on maisemaltaan ja luonnoltaan ainutlaatuinen tunturien, järvien, jokien ja vanhojen metsien hallitsema luonnonläheinen alue, jonka kehittymisen lähtökohtana on uusien elinkeinojen ja ammattien luominen paikallisia perinteitä kunnioittaen. Vision mukaan vesi- ja tunturialueiden taloudellisen toiminnan kasvu perustuu pitkälti kansainvälisen matkailun ja kylmäteknologiatoiminnan merkittävään kehittymiseen. Pääelinkeinojen kasvu heijastuu yritysten välisen tiiviin yhteistyön välityksellä muille toimialoille, erityisesti rakentamiseen, poro- ja kalatalouteen, muuhun elintarviketuotantoon, käsityötuotteiden valmistukseen ja metsätalouteen. Vision mukaan mm:

- Toiminnot ja rakentaminen keskitetään olemassa olevien rakenteiden välittömään läheisyyteen, toteutetaan vyöhykkeittäin tai sulautetaan hyvin maisemaan.
- Alueella on nykyisestä vahvistuneita asumisen ja matkailupalveluiden keskittymiä sekä laajoja erämaisia alueita. Uusia vapaa-ajan asuntoja rakennetaan tiiviisti Oloksen seudulle, Toras-Siepiä etelään ja Keimiöniemen seudulle.
- Alueella on korkealaatuinen eri liikkumismuodoille (hiihdolle, koiravaljakoille ja moottorikelkoille) soveltuva reittiverkosto, jonka risteyspaikoissa on yhteiskäyttöiset palvelupisteet.
- Alueen taloudellisen kehityksen kärkinä ovat kylmäteknologiatoiminnan lisääntyminen alueella ja ulkomaalaisten matkailijoiden määrän merkittävä kasvu, hotelli- ja mökkimajoituskapasiteetti on kasvanut selvästi, lisäys yli 10 000 vuodepaikkaa.
- Alueelle on keskittynyt matkailu- ja ohjelmapalveluihin keskittyvää koulutusta.
- Kylmäteknologiaan liittyvää koulutus- ja tutkimustoimintaa kehitetään yhteistyössä Oulun yliopiston kanssa.
- Erämaisten alueiden turvaaminen.

Toimenpideohjelman mukaista kehityksen toteutumista voidaan viedä eteenpäin monilla erilaisilla toimenpiteillä ja valinnoilla. Alla esitetään viisi mahdollista hankekokonaisuutta:

- Matkailuyrittäjien yhteistyön tiivistäminen
- Paikallisen tuotannon kehittämishanke
- Kalastuksen kehittämishanke
- Paikallisten elinkeinojen kehittämiseen tähtäävä koulutustoiminta
- Kylmäteknologiaan liittyvän yhteistyön kehittäminen

4 Suunnittelun tavoitteet

4.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet VAT

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tulivat voimaan vuonna 2001 ja niitä on tarkistettu siten, että 2009 asetettiin päivitettyt tavoitteet. Niille asetettujen tavoitteiden toteutumista tulee edistää valtion viranomaisten toiminnassa, maakunnan suunnittelussa ja kuntien kaavoituksessa. Tavoitteet on jaettu alueidenkäyttöä ja alueidenkäytön suunnittelua ohjaavien vaikutusten perusteella yleis- ja erityistavoitteisiin. Yleistavoitteet ovat luonteeltaan alueidenkäyttöä ja alueidenkäytön suunnittelua koskevia periaatteellisia linjauksia. Erityistavoitteet ovat alueidenkäyttöä ja alueidenkäytön suunnittelua koskevia velvoitteita.

Tämän kaavan kannalta keskeisimmät tavoitteet ovat:

Toimiva aluerakenne

- aluerakenteen tasapainoinen kehittäminen,
- elinkeinoelämän kehittäminen sekä vahvistaminen,
- olemassa olevien rakenteiden hyödyntäminen,
- elinkeinotoiminnan ja muun toimintapohjan monipuolistaminen)

Eheytyvä yhdyskuntarakenne

- ekologinen,
- taloudellinen,
- sosiaalinen ja
- kulttuurinen kestävyys

Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat

- Toimivat yhteysverkostot ja energiahuolto

Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet

- Alueiden erityispiirteet tunnistetaan ja alueidenkäyttö sovitetaan mahdollisimman tasapainoisesti yhteen poikkeuksellisten luonnonolojen, luonnon kestävyyn ja kulttuuriarvojen turvaamiseksi. Samalla tuetaan luonnonoloihin sopeutuneiden omaleimaisten kylä- ja kulttuuriympäristöjen säilymistä ehyinä.

4.2 Kunnan asettamat tavoitteet

Tavoitteena on laatia oikeusvaikutteinen osayleiskaava ohjaamaan ensisijaisesti rantarakentamista ja yleisesti maankäyttöä alueella. Rantarakentamisen osalta kaava on suoraan rakentamiseen oikeuttava. Yleiskaavalla on pyritty turvaamaan myös maaseudun taloudellisen perustan laajentaminen ja vahvistaminen osoittamalla elinkeinojen, erityisesti matkailun kehittämisen maankäytölliset edellytykset kaava-alueella.

Yleiskaavalla huolehditaan ympäristöstä ja maisemasta sekä parannetaan kyläasumisen edellytyksiä. Lisäksi keskeisenä tavoitteena on osoittaa alueen erityiset luonto-, maisema- ja rakennetun ympäristön arvot sekä edistää niiden säilymistä.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

4.3 Viranomaisten asettamat tavoitteet

Museovirastolla ei ollut mahdollisuutta osallistua neuvotteluun. Sähköpostissa 11.6.2010 Museovirasto toteaa, että mikäli osayleiskaavalla osoitetaan uutta (ranta) rakentamista, jonka kaava suoraan oikeuttaa, tulee MRL:n mukaisesti muuttuvilla maankäyttöalueilla toteuttaa arkeologinen maastoinventointi, jotta muinaisjäännökset voidaan huomioida maankäytön suunnittelussa ja, että kaava tältä osin vastaa sille asetettuja vaatimuksia.

Lapin liitto huomautti, että seutukaavaa ei otettaisi huomioon kaavahankkeessa ja esitti että, kaavaselostukseen otettaisiin mukaan maakuntakaavan kaavamääräykset ko. alueiden esittelyyn. Kaavamääräyksen mukaan puolet rantaviivasta on jätettävä rakentamiselta vapaaksi.

Lapin Metsäkeskus toivoi, että kaavamääräykset eivät estä maanmuokkausta ja että maisematyölupavaatimus pysyisi kohtuullisen pienenä. Maisematyölupavaatimus estää monen maanomistajan metsänhoidon maksullisuuden vuoksi.

Pohjoisella tullipiirillä ei ollut kommentoitavaa.

Rajavartiolaitos huomautti Oloksen alueella sijaitsevasta ampumaradasta, joka tulee huomioida tulevassa kaavassakin.

ELY-keskus huomautti puuttuvista suojelluista luontotyypeistä ja lajeista. Lisäksi valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) on tunnistettava laajemmin ja että kaavassa tulee turvata riittävät yhtenäiset rakentamattomat ranta-alueet. Muistutettiin ranta-alueella voimassa olevasta MRL 73 § erityisistä sisältövaatimuksista. Tiedusteltiin olisiko vaihtoehtoinen kaavatarkastelu tarpeen kaavaluonnoksen yhteydessä. Toivottiin, että rakennusoikeudet esitettäisiin selkeästi tilakohtaisesti ja että ehdottomat rakentamisrajoitukset kirjataan kaavamääräyksiin. Pyydettiin huomioimaan edellisen kaavahankkeen ELY-keskuksen antamat lausunnot. Huomautettiin, että OAS:n on lisättävä, että vastineet toimitetaan mielipiteen esittäjille.

4.4 Prosessin aikana syntyneet tavoitteet

4.4.1 Luonnosvaihe

Viranomaisten lausunnot:

ELY-keskus esitti lausunnossaan että ranta-alueita ja rantavyöhykettä käsittelevät tekstit käydään läpi ja yhdenmukaistetaan kaavaselostuksessa. Rantarakentamisesta ELY totesi, että käytetty periaate on oikea.

ELY-keskus toi esiin huomion, että ranta-asemakaavoja tai vaihtoehtoisesti esittää myös ranta-asemakaava-alueen rasterointi siten, ettei varsinaista yleiskaavallista ohjausta pääse muodostumaan. Lisäksi ELY edellytti, että tulee huomioida tavoitteet poronhoidon turvaamiseksi. Liikenneturvallisuuteen reitistöjen ja yhteyksien osalta tulee kiinnittää huomiota ja haja-asutusalueen jätevesien käsittelyä koskevat osiot on päivättävä vastaamaan nykyistä lainsäädäntöä.

Toras-Järven ja Ruonajärven laajennusalueen maastoselvityksen ajankohtaan liittyvät huomiota päätettiin ratkaista siten, että alueen hyvin tuntevia metsästäjiä haastatellaan, jolloin voidaan arvioida vaikutukset metsäkanalintuihin.

Lisäksi ELY kiinnitti huomiota NATURA -tarveharkinta-arvion päivittämiseen. Muilta osin huomiota olivat varsin yksittäisiä tai tiettyihin kaavamerkintöihin ja määräyksiin sidoksissa.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Lapin liitto edellytti kiinnittämään huomiota valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin etenkin luonto- ja kulttuuriympäristöt erityisinä aluekokonaisuuksina. Lisäksi liitto huomautti maakuntakaavamerkintä E 1832 kylmäteknologiaalueen rajauksesta ja merkinnästä, että se tulee siirtää ns. yleiskaavatasolle.

Museovirasto edellytti lausunnossaan, että kaava-alueella tehdään arkeologinen täydennysinventointi ja sen tulokset tullaan huomioimaan kaavaehdotuksessa. Tämän lisäksi Museovirasto toi esiin yksittäisiä huomioita lausunnossaan.

Metsähallitus kiinnitti huomiota reitistöjen linjauksiin sekä hallinnoimiensa maa-alueiden merkintöihin etenkin suojeluohjelmissa mukana olevien alueiden osalta.

Paliskuntain yhdistys edellytti, että kaavassa tulee huomioida valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kohta luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet. Maakuntakaavaan merkitty kylmäteknologia-alue E 1832 tulisi poistaa kaavasta. Tämän lisäksi Paliskuntain yhdistys toi esille huolensa poroelinkeinon säilymisen puolesta, kun alueidenkäyttöpaine ja reitistöjen määrä kasvaa.

Muonion paliskunta esitti huolensa alueen pirstoutumisesta erilaisin reitein ja aluevarauksin sekä lisääntyvän alueen aiheuttamasta häiriöstä porotalouden harjoittamiseen. Maakuntakaavaan merkitty kylmäteknologia-alue E 1832 tulisi poistaa kaavasta.

Muoniojoen kalastusalue esitti, että kaavassa osoitettaisiin veneenlaskupaikkoja.

Kittilän kunta esitti, että Muonion ja Kyrön paliskuntien välinen raja-aita lisätään kaavakarttaan.

Yksityiset tahot:

Ranta-alueiden mitoituksiin esitettiin paljon muutoksia.

4.4.2 Ehdotusvaihe

Viranomaisien lausunnot:

ELY-keskus esitti lausunnossaan, että ranta-aluetta ja rantavyöhykettä käsittelevät tekstit käydään läpi ja termit yhdenmukaistetaan. Tämän lisäksi ELY toi kantojaan esiin yksittäisten rakennuspaikkasymbolien yhteydessä käytettyjen termien käyttöön. Lisäksi ELY toi esille huomioita päivitystarpeesta ja korjaustarpeesta, jotta kaavamääräyksiin ja kaavaselistukseen ei jäisi sellaista tietoa, joka on muuttunut suunnittelutyön aikana, tai jolla ei ole merkitystä maankäytön ohjauksen osalta.

Vesienhuollon kehittämissuunnitelman tulee huomioida osana kaavaselistusta.

Lapin liitto edellytti maakuntakaavan ja yleiskaavan suhdetta kuvaavan taulukon tarkentamista ja täydentämistä.

Museovirasto toi esiin yksittäisiä huomioita kaavaselistuksen sisältöön.

Metsähallitus kiinnitti huomiota reitistöjen linjauksiin sekä hallinnoimiensa maa-alueiden merkintöihin etenkin suojeluohjelmissa mukana olevien alueiden osalta.

Paliskuntain yhdistys edellytti, E-1/res alueen muuttamista joko VR tai M-alueeksi sekä yksittäisiä huomioita kaavaselistukseen kirjattuihin asioihin.

Muonion paliskunta esitti että porotalouden alueidenkäytöllisiä edellytyksiä on edistettävä ja toimintaedellytykset turvattava kaavaratkaisuissa sekä E-1/res alueen muuttamista joko VR tai M-alueeksi.

Yksityiset tahot:

Ranta-alueiden mitoituksiin esitettiin paljon muutoksia.

5 YLEISKAAVARATKAISUN VAIHTOEHDOT JA NIIDEN VAIKUTUKSET

5.1 Alueen määrittely

Suunnittelualue sijaitsee Muonion kunnassa. Pohjoisessa alue kattaa Jerisjärven rannat taustoineen. Kaava-alueita rajaavat idässä Keimiötunturi, Kolvakeron ja Äkäskeron tunturit. Etelässä alue ulottuu Äkäsjoen suulle ja aluerajaus kulkee Ruonavaaran ja Nivunkijärven kautta Törmäslompolaan.

Tehtävänä on laatia Jerisjärvi-Äkäsjärvi -alueen maankäyttö- ja rakennuslain mukainen osayleiskaava, joka ohjaa rantarakentamista MRL 72 §:n mukaisesti. Kaavahankkeen edellisen vaiheen alkuvaiheessa on tehty alueen kehittämissuunnitelma, joka toimii kaavan yhtenä lähtökohtana, tavoitteen asettelua varten. Kehittämissuunnitelma on edelleen tavoitteenasettelun osalta ajanmukainen.

Kehittämissuunnitelma:

Avainasioita Muonion vesistö- ja tunturialueen tulevan kehityksen suunnittelussa ovat kokonaisvaltainen lähestymistapa suunnittelussa sekä alueen omiin vahvuuksiin tukeutuminen. Kehittämissuunnitelman mukaisesti maankäytön suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota seuraaviin seikkoihin:

- maaseudun taloudellisen perustan laajentamiseen ja vahvistamiseen
- omaehtoisen ja paikallisen kehittämistyön tukemiseen
- elinkeinorakenteen monipuolistamiseen
- matkailun kehittämisestä turvaamiseen
- olemassa olevien ja uusien yritysten toiminta- ja kehitysedellytysten parantamiseen (matkailu ja kylmäteknologia)
- yritysmuotoisen ilmapiirin luomiseen.

Kaavalliset lähtökohdat ja tavoitteet kokoavassa kehittämissuunnitelmassa asetetut tavoitteet maankäytönsuunnittelulle perustuvat alueelta laadittujen perusselvitysten (luonnonympäristön, rakennetun ympäristön ja elinkeinoelämän) analyysiin, elinkeinoelämän yleisiin kehitystrendeihin sekä haastatteluissa, asukaskyselyissä ja seminaareissa koottuihin tietoihin.

5.1.1 Vaihtoehdot ja niiden kehittyminen

Muonion kunnanvaltuusto hyväksyi 12.3.2007 Olos-Särkijärvi-Torassieppi -osayleiskaavan ja Jerisjärvi-Äkäsjärvi -osayleiskaavan. Rovaniemen hallinto-oikeus antoi 31.7.2008 päätöksensä kaavapäätöksistä toimitettuihin valituksiin. Korkein hallinto-oikeus on käsitellyt sille toimitetut valitukset ja 6.8.2009 kumonnut sekä Rovaniemen hallinto-oikeuden että valtuuston päätökset.

Muonion kunnanvaltuusto on 14.9.2009 päättänyt käynnistää uudelleen osayleiskaavan laatimisesta Olos-Särkijärvi-Toras-Sieppi -alueelle. Kaavanlaatijaksi valittiin FCG Finnish Consulting Group Oy (ent. FCG Planeko Oy).

Kaavan lähtökohdaksi määritettiin 12.3.2007 hyväksytty ja 6.8.2009 kumottu Olos-Särkijärvi-Torassieppi osayleiskaava. Tästä syystä kaavanlaadinnan yhteydessä ei ole laadittu toisistaan poikkeavia vaihtoehtoja tai tutkielmia.

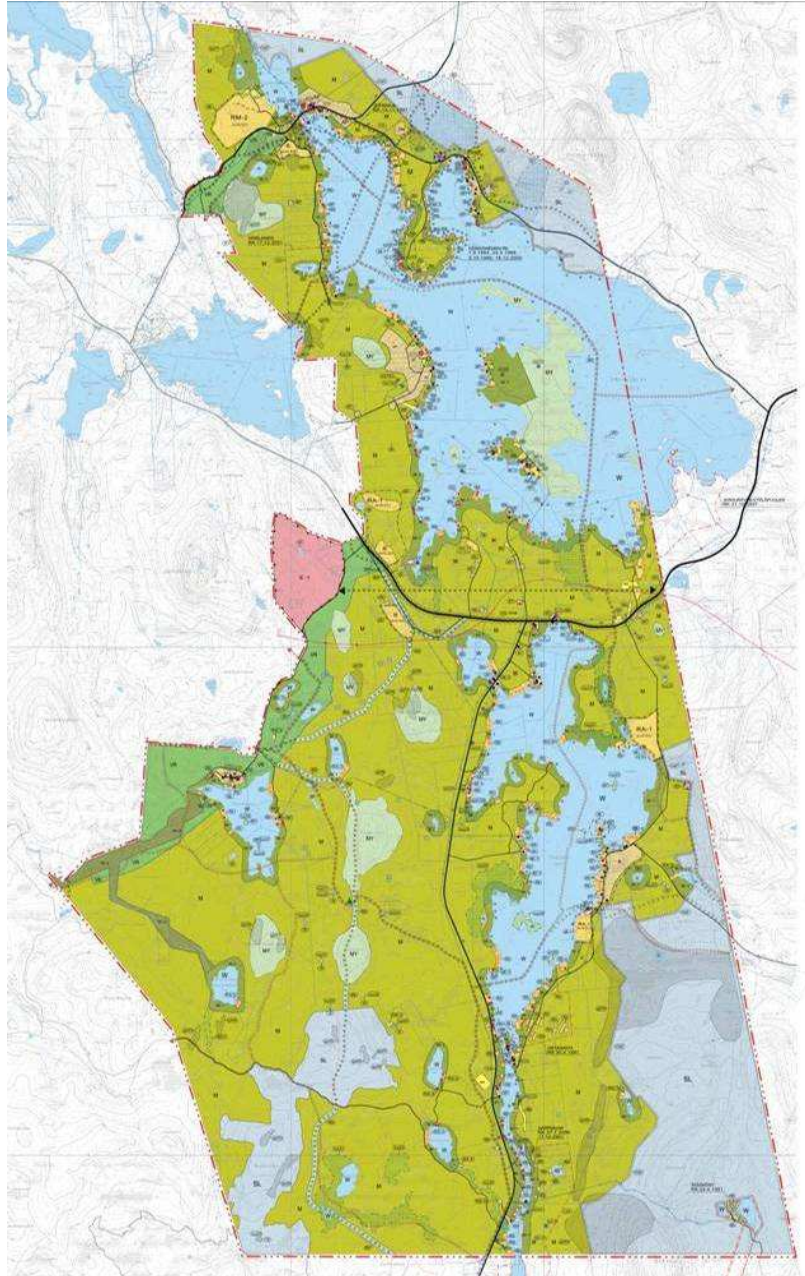
Olemassa olevaa suunnitteluaineisto on käytetty hyväksi niiltä osin, kuin se on ollut tarkoituksenmukaista. Ranta-alueiden mitoituksen määrittelevä aineisto on laadittu uudelleen emätilaselvityksen, rantaviivan muunnon sekä vyöhykkeiden perusteella.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

5.2 Yleiskaava

5.2.1 Yleiskaavaaluonnos

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaavaaluonnos.

Kaavaaluonnos oli nähtävillä 18.2. – 21.3.2011 välisen ajan. Nähtävilläolon aikana järjestettiin kaksi yleisötilaisuutta, yksi Muoniossa ja yksi Helsingissä, sekä kolme vastaanottopäivää, kaksi Muoniossa ja yksi Helsingissä. Kaavaaluonnoksesta saatiin palautetta 11 lausuntoa ja 47 mielipidettä.

Palautteet käsiteltiin kesän ja syksyn aikana. Palautteen käsittelyprosessin aikana järjestettiin työneuvottelu ELY-keskuksen kanssa sekä Muonion paliskunnan ja Metsähallituksen kanssa. Lisäksi kesällä tehtiin tarkentava maastokäynti ja arkeologinen täydennysinventointi.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

5.2.2 Yleiskaavaehdotus

Luonnosvaiheessa saadut palautteet ja niihin annetut vastineet hyväksyttiin 22.11.2011. Näiden palautteiden, työn aikana havaittujen korjaus- sekä täydennystarpeiden sekä neuvottelujen ja täydennysselvitysten pohjalta saatujen ratkaisujen pohjalta laadittiin kaavaehdotus. Muonion kunta päätti asettaa kaavaehdotuksen nähtäville 9.3.-16.4.2012 väliseksi ajaksi.

Kaavaehdotusta laadittaessa keskeisimmät muutokset luonnokseen verrattuna olivat:

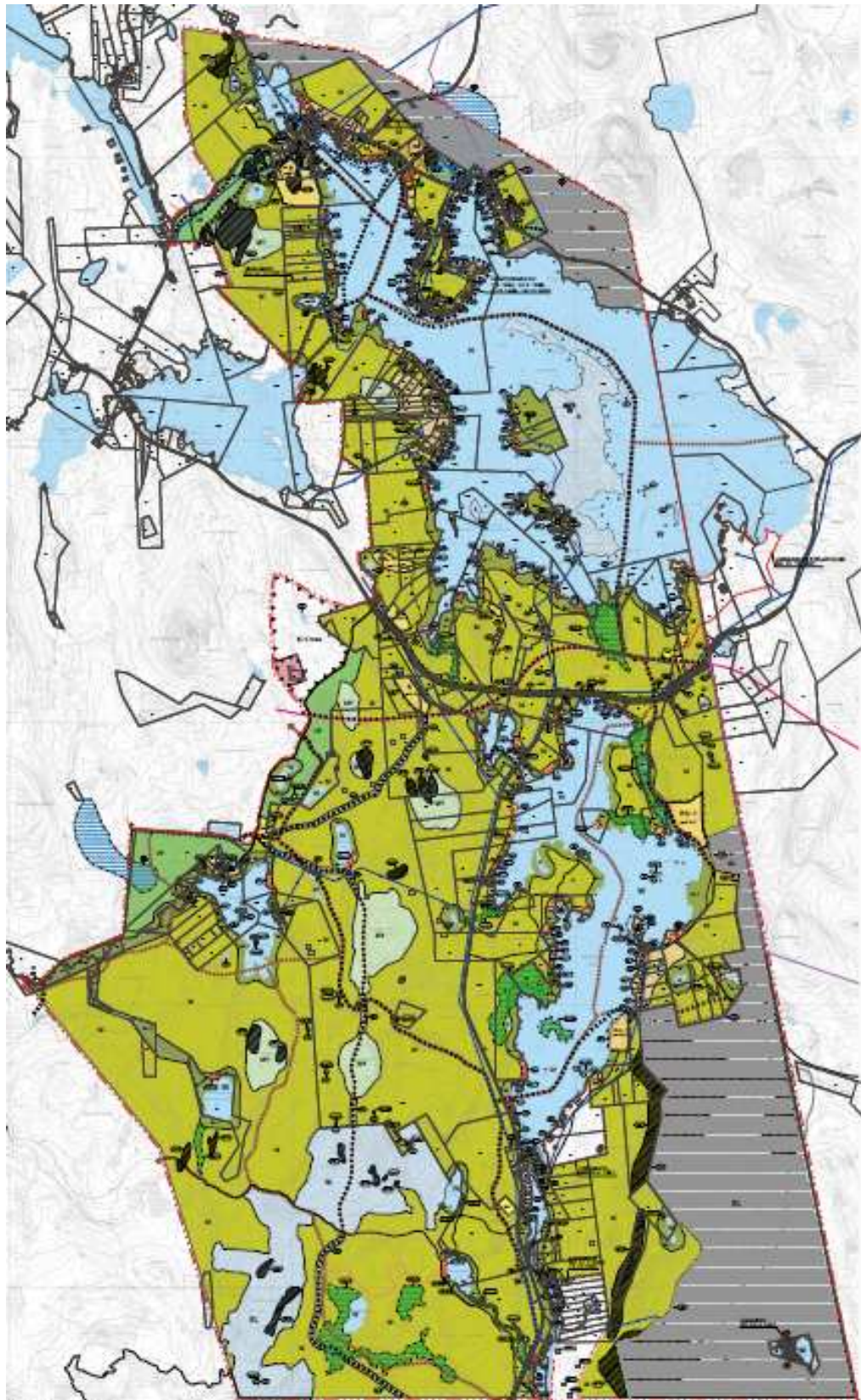
- Sappisalmen ja Hietarannan asemakaava-alueet rajattiin pois kaavan ohjausvaikutuksen piiristä
- Reitistöjen linjauksia ja virkistyskohteita tarkistettiin, yhdisteltiin ja poistettiin
- Kaavamääräysten täsmennyksiä:
 - Sk-pistekatkoviivamerkinnän sanamuotoja täsmennettiin Museoviraston lausunnon mukaisesti sekä eroteltiin merkintä sk ja sk-1 valtakunnalliseen ja paikalliseen arvoon,
 - S -suojelualuemerkinnän lisääminen
 - M-2 alueen määräystä tarkennettiin siten, että se ei ohjaa rakentamista, mutta suunnittelutavoitteeksi on asetettu, että ko. alueelle voidaan rakentaa 1 rakennuspaikka/ emätila (1.1.1970),
 - Rakennusoikeutta kuvaavien merkintöjen sanamuotoja tarkistettiin ja täsmennettiin.
 - Määritettiin saunan enimmäisrakennusoikeus
- Yleiset määräykset:
 - MRL 72.1 § Rakentamisen ohjausvaikutuksen ulottuvuus määriteltiin kaavamerkinnoittain
 - Määritettiin rakentamisen vähimmäisetäisyydet rantaan
 - Poistettiin jätevesien käsittelyä säätelevät yksityiskohtaiset huomiot ja viitattiin tämän päivän säädöksiin
 - Tarkennettiin metsänhoitoa käsittelevää säädöstä.

Keskeisimpien muutoksien lisäksi kaavaehdotuksen karttaan luonnokseen verrattuna on tehty lukuisia pieniä tarkistuksia mm. rakennuskorttelien rajausten osalta ja tarkennettujen tietojen perusteella muuttuneen mitoituksen vuoksi sekä rakennusten käyttötarkoituksen perusteella.

Kaavakartan lisäksi myös kaavaselostusta on täydennetty luonnokseen verrattuna.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaavaehdotus

Nähtävilläolon aikana järjestettiin kaksi yleisötilaisuutta, yksi Muoniossa ja yksi Helsingissä, sekä kolme vastaanottopäivää, kaksi Muoniossa ja yksi Helsingissä. Kaava ehdotuksesta saatiin palautetta 9 lausuntoa ja 26 mielipidettä.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Palautteet käsiteltiin kesän aikana. Palautteen käsittelyprosessin aikana järjestettiin neuvottelu tarvittavien maanomistajien ja intressiryhmien kanssa sekä viranomaisneuvottelu.

5.2.3 Yleiskaava

Ehdotusvaiheessa saadut palautteet ja niihin annetut vastineet hyväksyttiin kesällä 2012 ja niihin tehtiin vielä yksittäisiä tarkistuksia sen jälkeen, kun palautteet oli toimitettu jättäjille ja niistä oli saatu lisähuomioita ja yhteydenottoja. Hyväksymiskäsittelyyn toimitettava aineisto on jätetty 12.10.2012.

Hyväksymiskäsittelyä ennen kaavaan tehtiin seuraavia teknisiä tarkistuksia ja vähäisiä korjauksia:

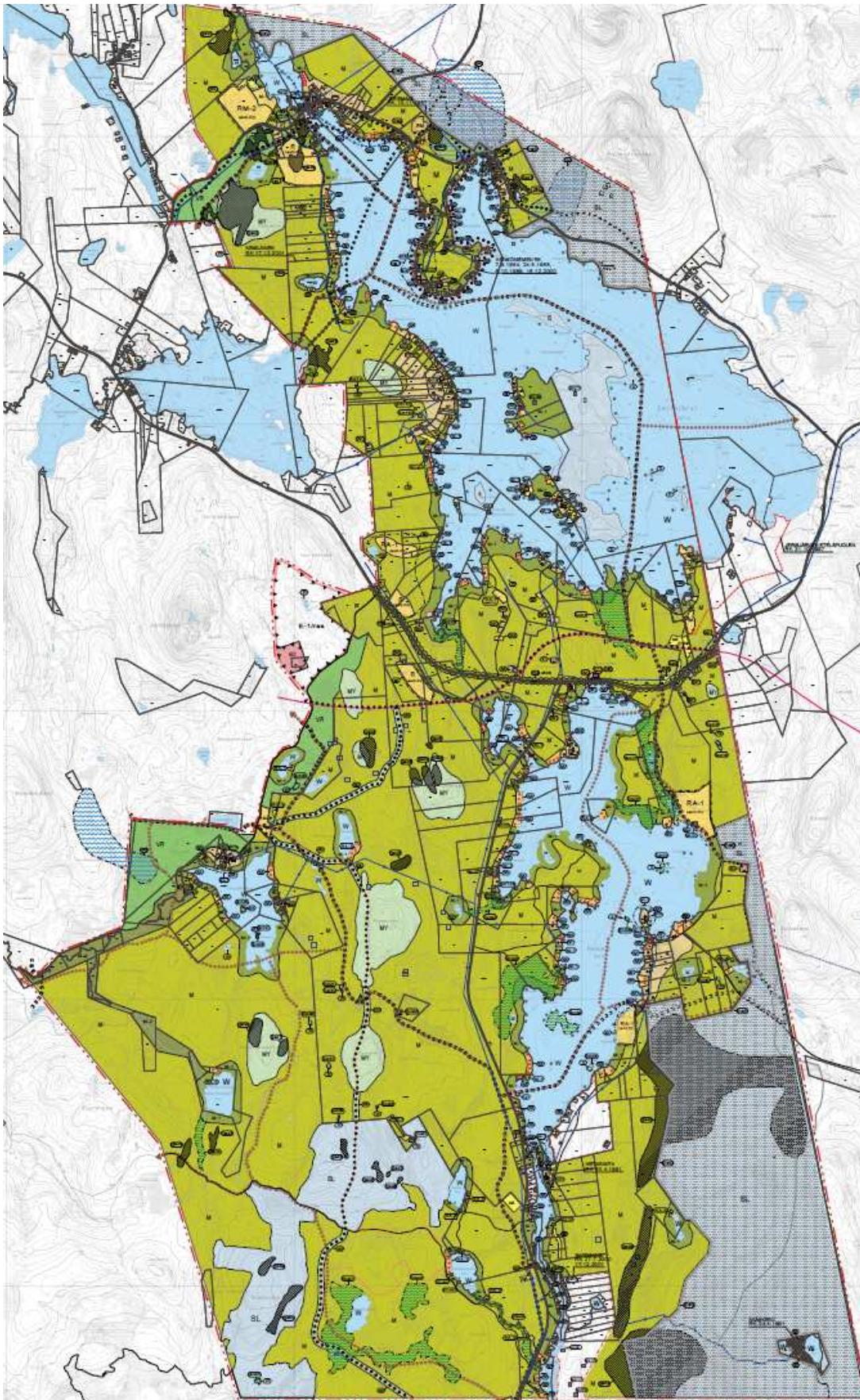
- Reitistöjen linjauksia ja virkistyskohteita tarkistettiin
- Kutunnivassa, Törmäslompolamman rantaan palautettiin RM-2 alue, joka oli kaavassa luonnosvaiheessa, mutta poistettiin teknisenä virheenä vahingossa ehdotusvaiheessa.
- Kaavamääräysten täsmennyksiä:
 - S-alueen kaavamääräystä täydennettiin siten, että alueelle voidaan tehdä luontomatkailuun ja virkistykseen liittyviä toimenpiteitä ja rakenteita

Keskeisimpien muutoksien lisäksi kaavakarttaan verrattuna ehdotuskarttaan on tehty pieniä tarkistuksia mm. rakennuskorttelien rajausten osalta ja tarkennettujen tietojen perusteella muuttuneen mitoituksen vuoksi sekä rakennusten käyttötarkoituksen perusteella. Tehdyistä muutoksista on kuultu niitä naapurimaanomistajia, joita muutos saattaa koskettaa.

Kaavakartan lisäksi myös kaavaselostusta on täydennetty ehdotukseen verrattuna.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

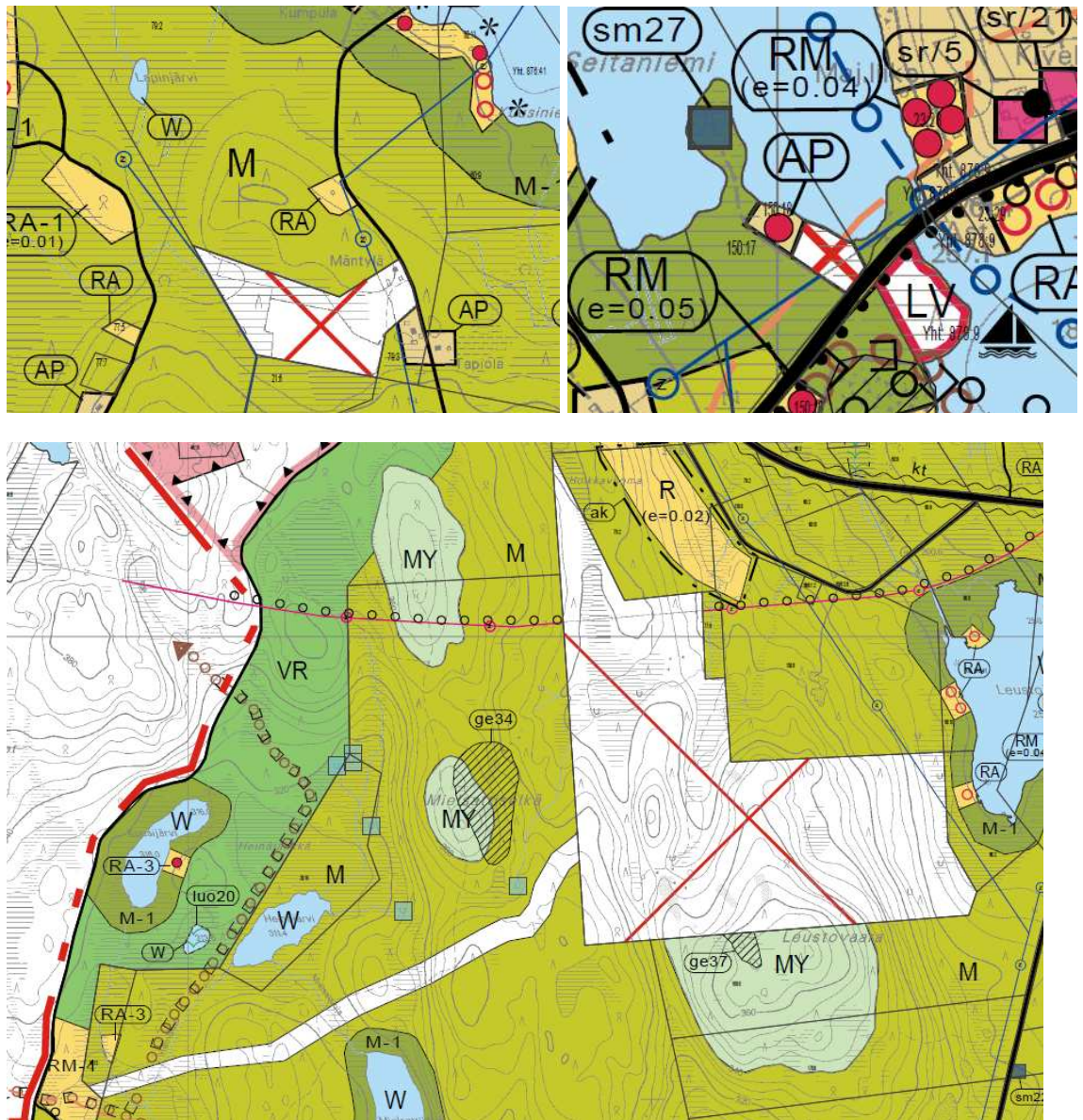
5.2.4 15.4.2013 osittain vahvistettu yleiskaava

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaavan hyväksymisvaiheen jälkeen kaavasta tehtiin kolme valitusta. Näiden valitusten ei katsottu kohdistuvan koko kaava-alueelle, joten Muonion kunnanhallitus määräsi 15.4.2013 kaavan tulevan voimaan siltä osalta, johon valitusten ei voida katsoa kohdistuvan. Vahvistamatta jätetty kaava-alueet merkittiin kaavaan seuraavalla merkinnällä:

VAHVISTAMATTA JÄTETTY VALITUKSEN ALAISET KIINTEISTÖT.

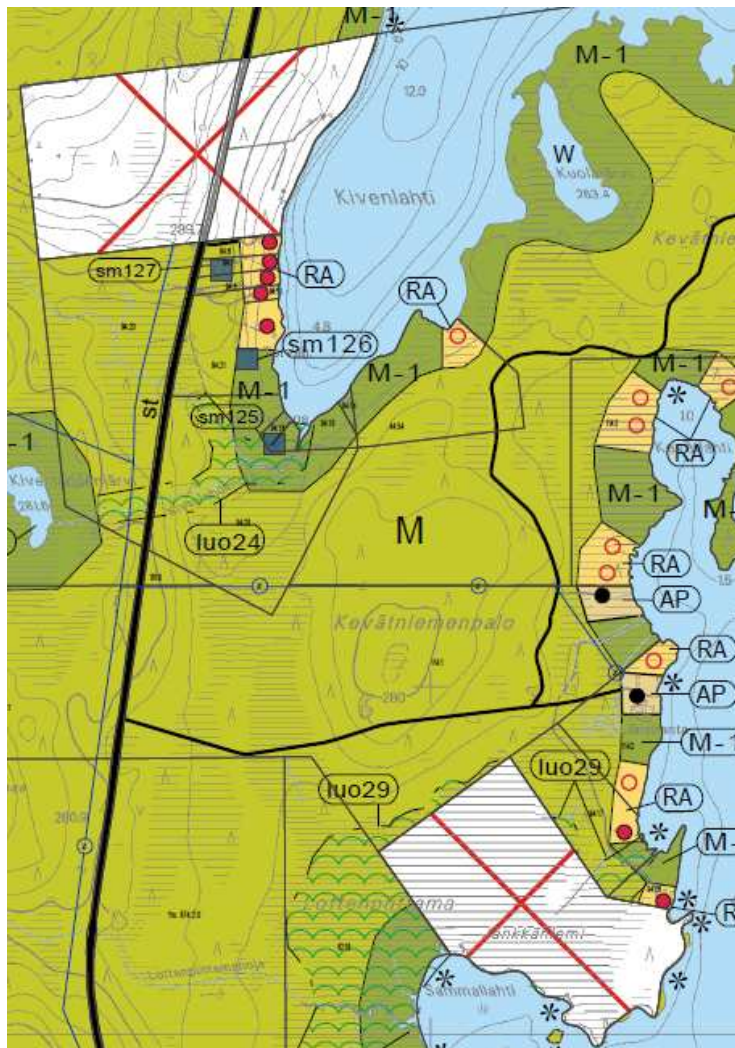
Merkinnällä on osoitettu Muonion Kunnanhallituksen päätöksellä 15.4.2013, 121§ vahvistamatta jätetty valituksen alaiset kiinteistöt.

Vahvistamatta jätettyjä alueita ovat:

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus jätti tutkimatta osan vaatimuksista toimivaltaansa kuulumattomana ja hylkäsi valitukset 17.6.2014.

Kaavasta on toimitettu Korkeimmalle hallinto-oikeudelle yksi valitus.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

5.2.5 25.8.2014 osittain vahvistettu osayleiskaava

Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden hylkäämistä valituksista toimitettiin yksi valitus Korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Muonion kunnanhallitus määräsi 25.8.2014 § 209 kaavan tulevan voimaan siltä osalta, johon valituksen ei voida katsoa kohdistuvan. Vahvistamatta jätetyt kaava-alueet merkittiin kaavaan seuraavalla merkinnällä:

VAHVISTAMATTA JÄTETTY VALITUKSEN ALAISET KIINTEISTÖT.

Merkinnällä on osoitettu Muonion kunnanhallituksen päätöksellä 25.8.2014, 209 § vahvistamatta jätetyt valituksen alaiset kiinteistöt.

Vahvistamatta jätettyjä alueita ovat:

5.2.6 3.12.2015 vahvistettu osayleiskaava

Korkein hallinto-oikeus hylkäsi valituksen 27.11.2015. Vahvistettu yleiskaava vastaa hyväksyttyä yleiskaavaa.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

5.3 YLEISKAAVAN KUVAAUS

5.4 Kaavan rakenne

Kaavaratkaisu toteuttaa kaavoitustyön yhdeksi lähtökohdaksi ja tavoitteeksi asetettua kehittämissuunnitelmaa ja siihen kirjattuja tavoitteita, jotka on todettu edelleenkin kaavan keskeisiksi tavoitteiksi. Pääpaino kaavassa on ollut loma-asumisen rakennusmahdollisuuksien osoittaminen maanomistajille sekä matkailun tarvitsemien alueiden varaamisessa Jerisjärvi – Äkäsjärven alueella.

Lisäksi yleiskaava-alueella on haluttu kiinnittää huomiota alueen virkistys- ja loma-asumisen kannalta merkittävien maisema- ja luontoarvojen säilymiseen. Rakennusalueet on pyritty osoittamaan luontoarvojen kannalta ja maisemallisesti hyvin soveltuville paikoille.

Ensisijaisia lomarakentamisen alueita ovat ne ranta-alueet, joilla maaperä soveltuu hyvin rakentamiseen ja on yhdyskuntarakenteensa puolesta edullinen. Rakentamista on pyritty ohjaamaan pois sellaisilta alueilta, jotka ovat erityisen herkkiä kulutukselle ja joilla on huomattavaa maisemallista arvoa tai niillä on erityistä merkitystä ulkoilu- ja virkistyskäytön kannalta. Toiminnallisesti edullisinta on keskittää rakentaminen jo rakennettujen alueiden ja tiestön läheisyyteen.

Ranta-alueilla on maanomistajien rakennusoikeus tutkittu kiinteistökohtaisesti ja rakentaminen loma-asuntoalueiden ulkopuolella ei ole mahdollista vapaarantaosuuden säilyttämiseksi. Emätiloittainen rakennusoikeus näiltä alueilta on siirretty maanomistien muille, rakentamiseen osoitetuille alueille.

Ranta-alueiden ulkopuolelle on kaavassa osoitettu laajoja maa- ja metsätalousalueita, joilla sallitaan vain elinkeinon liittyvä rakentaminen.

Osa keskeisistä alueista osoitettu maankäyttömerkinnöin tai erillisellä informatiivisella merkinnällä, joka osoittaa alueen asemakaavoitustarpeen ennen rakentamista. Käytännössä tämä edellyttää sitä, että alueelle laaditaan yksityiskohtainen suunnitelma, jossa ratkaistaan tiestön sijoittuminen, tonttijako ja rakentamisen määrä. Asemakaavoitus on oma prosessi ja se voidaan laatia joko ns. maanomistajavetoisesti tai kunnan toimesta.

5.5 Mitoitus

Kaavassa on lähtökohtien mukaisesti tutkittu loma-asuntorakentamisen, vakituisen asumisen ja matkailurakentamisen mahdollisuudet ranta-alueella. Emätilaselvitykseen perustuvalla mitoituksella on ratkaistu MRL 72 §:ssä säädetty suunnittelutarve ranta-alueella. Osoitetut rakentamisalueet ja paikat on merkitty kaavaan siten, että MRL 10 luvussa säädetty ranta-alueita koskevat erityiset säännökset toteutuvat tarvittavassa laajuudessa. Lähtökohtaisesti rakentaminen on pyritty ohjaamaan olemassa olevan rakennuskannan ja tiestön tuntumaan niin, että yhdyskuntarakenne ei hajautuisi merkittävästi. Varsin keskeinen rooli on myös vesistön, maaston ja luonnon ominaispiirteiden huomioimisessa sekä vapaassa yhtenäisessä rantaviivassa. Erityisesti tehokkaammin mitoitettun matkailurakentamisen kohdalla on edullisesti rakennettavalla kunnallisteknisellä huollolla iso merkitys.

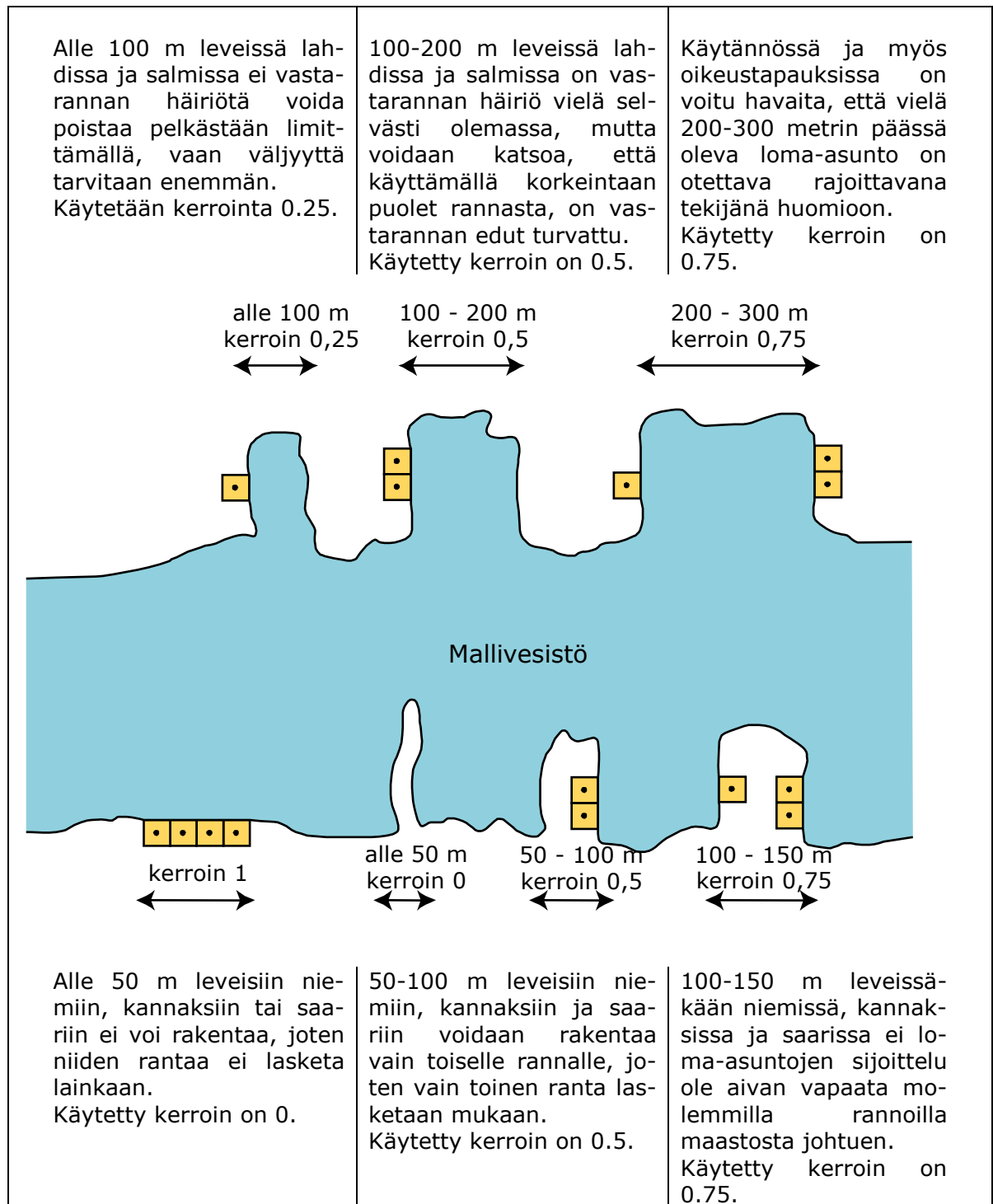
Yleiskaavan keskeisenä tavoitteena ranta-alueiden osalta on maanomistajien mahdollisimman tasapuolinen kohtelu rakennusoikeuksia määritettäessä. Tasapuolinen kohtelu on toteutettu käyttämällä yhdenmukaisia mitoitusmenetelmiä kaava-alueen ranta-alueella. Ranta-alueet on tutkittu niiltä osin, missä on katsottu olevan tarpeen ratkaista ranta-alueiden suunnittelutarve.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Mitoitustarkastelun poikkileikkausajankohtina käytetään 1.1.1970- kesä 2010. Aikaisemman poikkileikkausajankohdan 1.1.1970 päivämäärä määräytyy rantakaava-säännösten voimaantulon pohjalta eli ennen 1.1.1970 rekisteröity kiinteistö tulkitaan ns. emätilaksi. Näistä myöhempiin poikkileikkausajankohtaan mennessä erotetut, rakennetut kiinteistöt lasketaan mitoituksessa emätilan käytetyiksi rakennusoikeuksiksi.

Rantaviivan muunto kiinteistöittäin on kuvattu liitteessä 5 c.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Kuvassa on esitetty mitoituslaskennassa käytettävän muunnetun rantaviivan muuntoperiaatteet. Muunto vaikuttaa kuvan mukaisesti todellisen rantaviivan pituuteen. Muuntokertoimet ovat riippuvaisia rantaviivan muodosta, vastarannan sekä esim. saarten läheisyydestä sekä niemien ja lahtien koosta.

Rantayleiskaavoituksen mitoituslaskelmissa on käytetty ns. vyöhykejakoja, joka on esitetty liitteessä 5d. Vyöhykejaossa ranta-alueet on jaoteltu ympäristön, luonnon, maiseman, yhdyskuntarakenteen sekä muiden todettujen arvojen perusteella rakentamista eri tavalla kestäviin alueisiin. Vyöhykejakona käytetään 0, 3, 5, 7 tai 10 loma-asuntoa / muunnettu rantaviivakilometri.

Kaavaratkaisun perusteena on ollut seuraavat tekijät:

- Pienet lammet ja saaret on jätetty mitoituksen ulkopuolelle.
- Jokialueilla otetaan huomioon vastarannan läheisyyden vuoksi vain puolet rakentamiseen kelpaavan rantaviivan pituudesta. Mitoituksessa huomioitavat jokialueet on käsitelty ns. Etelä-Savon mallin mukaisesti.
- Yhdyskuntarakenteen kannalta edulliset eli olemassa olevat kyläalueet, tiiviin rantarakentamisen alueet tai välittömästi niihin liittyvät täydennysrakentamisalueet, joille ei kohdistu merkittäviä lisärakentamista rajoittavia arvoja. Tällöin on mitoituksena käytetty suurinta mitoitusvyöhykelukua 10 rakennuspaikkaa / muunnettua rantaviivakilometriä kohden. Laskennallisen rakennuspaikan osoittaminen tilalle edellyttää, että tilalla on vähintään n. 100 metriä rakentamiseen hyvin kelpaavaa muunnettua rantaviivaa.
- Alueilla, joille ei kohdistu merkittäviä lisärakentamista rajoittavia arvoja ja ovat rakentamisen kannalta pääpiirteissään rakentamiseen hyvin soveltuvia, käytetään mitoitusvyöhykelukua 7. Laskennallisen rakennuspaikan osoittaminen tilalle edellyttää, että tilalla on vähintään n. 140 metriä rakentamiseen hyvin kelpaavaa muunnettua rantaviivaa.
- Alueilla, joilla on haluttu säilyttää järviolueiden maisema-arvot ja luonnon-tila pääpiirteittäin mahdollisimman hyvin on, käytetty mitoitusvyöhykelukua 5. Laskennallinen rakennuspaikan osoittaminen edellyttää, että tilalla on vähintään n. 200 metriä rakentamiseen hyvin kelpaavaa muunnettua rantaviivaa.
- Alueilla, joilla luontoarvoja, maisema-arvoja tai jotka ovat maaperän tai yhdyskuntarakenteen vuoksi rakentamisen kannalta epäsuotuisia, on käytetty mitoitusvyöhykelukua 3. Laskennallinen rakennuspaikka edellyttää, että tilalla on vähintään n. 330 metriä rakentamiseen kelpaavaa rantaviivaa.
- Särkijoki ja Nivunkijoki on mitoitettu siten, että käytetyn jokaisella emätillalle muodostuu yksi rakennusoikeus. Kaavassa rakennusoikeuksia ei ole osoitettu, koska tarkoituksenmukaisia rakennuspaikkoja ei ole määritetty. Kaavamääräykseen on sisällytetty tämä mitoitusnormi mutta tämä kaava ei ohjaa kyseisen alueen rantarakentamista MRL 72 §:n mukaisesti. Kaavaa toteutetaan määräyksen mukaisesti ja rakennusluvan hakemisen yhteydessä määritetään soveliaat rakennuspaikat mainituin mitoitusnormin mukaisesti.
- Kaava-alueen ranta-asemakaavoitetut alueet on jätetty mitoituksen ulkopuolelle. Rakennusoikeus niissä määrittyy voimassa olevan kaavan mukaisesti.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Emätilaselvityksen, rantaviivan muunnon ja vyöhykejaon lopputuloksena saadaan tehtyä mitoituslaskelmat. Mitoituslaskelmat tuottavat ns. laskennallisen rakennusoikeuden, eli määrittävät kaavassa osoitettavien uusien rakentamismahdollisuuksien kokonaismäärän, joka sijoitetaan kaavaan, ellei muista esteitä ole.

Uusien laskennallisten rakennuspaikkojen kokonaismäärän sijoittamiseen vaikuttaa emätilalle muodostuva kokonaisrakennusoikeus. Mikäli emätilan kokonaisrakennusoikeus on ylitetty, ei kiinteistöille pääsääntöisesti ole osoitettu uusia rakennusoikeuksia vaikka sitä laskennallisesti jollekin lohkiinteistölle muodostuisi. Omarantaisen loma-asunnon rakennusoikeuden osoittaminen emätilakohtaisen laskelman avulla on käytäntö, millä pyritään ratkaisemaan tasavertaisuusperiaatteiden toteutuminen.

Ranta-alueilla rakentamista ohjaaville yleiskaavoille on säädetty maankäyttö ja rakennuslain 73 §:ssä erityisiä sisältövaatimuksia. Kaavassa esitetyt ratkaisut on laadittu vastamaan tätä säädöstä. Ranta-alueella rantavyöhykettä koskevien säännösten soveltamisen edellytyksenä on, että 1) alueelle on odotettavissa maankäytön järjestämistä edellyttävän loma-asutuksen muodostumista, 2) alueen rakentamisen ja muun maankäytön suunnitteleminen on tarpeen ja 3) suunnittelutarpeen aiheuttaa pääasiassa loma-asutuksen järjestäminen.

Rantavyöhykkeen vähimmäisleveys on keskimäärin 50 metriä. Yleensä sen voidaan katsoa ulottuvan noin 100 metrin etäisyydelle, mutta ei kuitenkaan missään pidemmälle kuin 200 metriä keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta. Ranta-alue on rantavyöhykettä leveämpi rannan osa, jolla rannassa oleva tai rantaan tukeutuva loma-asutus vaatii järjestämistä. Ranta-alueen leveys on hallintokäytännössä usein arvioitu noin 200 metriksi, mutta maisemasta ja muista olosuhteista riippuen se voi olla leveämpikin.

Ranta-alueille osoitetut Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet rantavyöhykkeellä (M-1), jotka on mitoitettu, ovat alueidenkäyttövarauksena merkitty varmistamaan MRL 73 §:ssä säädettyjen ranta-alueiden erityisten sisältövaatimusten toteutumisen.

Maisemallisesti, luontoarvoiltaan tai muuten kulutuskestävyydeltään herkiltä alueilta on pyritty siirtämään rakennusoikeus saman maanomistajan omistuksessa oleville rakentamista paremmin sietäville alueille. Lisäksi rakennuspaikkojen osoittamisessa on huomioitu maankäyttö- ja rakennuslain 73§:n sisältövaatimusten mukaisesti myös riittävän virkistyskäyttöön soveltuvan vapaan rannan säilyminen.

Koska mitoituslaskelmien lähtökohtana on ollut pääsääntöisesti ratkaista rantarakentamisen mahdollisuudet, ei ns. kuivanmaan alueella ole rakennusoikeuden määrittämistä erikseen tutkittu. Joiltain osin rakentamismahdollisuuksia on osoitettu myös ranta-alueen ulkopuolelle mitoituslaskelmien perusteella yleiskaavaa suunniteltaessa. Etenkin paljon rantoja omaavien emätilojen sekä valtion maiden osalta on tehty maanomistajille kohtuullisen ratkaisun turvaamiseksi. Tällä ratkaisulla on voitu huomioida rakentamisen moninaisuus sekä vapaiden rantojen riittävyys.

Mikäli mitoituslaskelmissa päädytään jonkun kiinteistön osalta selkeästi kiinteistön kannalta epäedulliseen lopputulokseen suhteessa emätilan muihin lohkitiloihin nähden, voidaan soveltaa ns. kohtuullisuusperiaatetta eli poiketa mitoituksesta, vaikka laskennallinen menetelmä ei tuottaisikaan uusia rakennusoikeuksia. Kohtuullisuusperiaatetta sovelletaan ja perustellaan tapauskohtaisesti.

Kohtuullisuusyistä ja MRL 73 §:n sisältövaatimusten johdosta on kaavaratkaisussa joissakin tapauksissa esitetty ranta-alueen ulkopuolelle loma-rakentamisalueita, joilla rakentamisen sijainti ja määrä tutkitaan asemakaavalla ja yleiskaavassa on annettu vain ohjeena rakennusoikeuden enimmäismäärä tehokkuuslukuna. Näin merkityt alueet sijoittuvat edullisesti tiestön ja muihin pääsääntöisesti matkailurakentamiseen

osoitettuihin alueisiin nähden. Mikäli kiinteistölle on myönnetty uuden rakennuspaikan oikeus kohtuullisuussyistä, on kyseinen asia kirjattu ylös mitoitusaulukkkoon.

5.5.1 Mitoituksen tulokset

Kaavassa on osoitettu uutta rakennetta mitoituslaskelmien tulosten mukaisesti sekä omarantaisina rakennuspaikkoina että matkailua tukevin rakennusalueina. Uudet rakennusoikeudet on pyritty sijoittamaan yhdyskuntarakennetta ja erilaisia arvoja tukevalla tavalla.

Alla olevassa taulukossa on kerätty tieto kaavoitusvaiheen rakentamistilanteesta sekä tilanteesta kaavan toteuduttua ranta-alueella.

Nykyiset rakennuspaikat	
AP	70
RA	155
Yht.	225
Uudet rakennuspaikat	
AP	7
RA	123
RM (osiltaan ranta-alueen ulkopuolella)	noin. 20 790 k-m ²
Yht.	130 + noin 21 000 k-m ²
Kaavan toteuduttua	355 +21 000 k-m²
Todellinen rantaviiva	129 km
Muutettu rantaviiva	87 km

Uuden rakenteen toteutuessa rakennuspaikkojen tiheys rannalla kasvaa noin 1,5 rakennuspaikkaa/ muutettu rantaviivakilometri (2,6 rp/m-rkm -> 4,1 rp/mrkm).

Kaavan toteutuminen vähentää vapaan rannan osuutta noin 9 kilometriä (111 km -> 101 km). Kokonaisuudessaan uuden rakenteen toteutuminen aiheuttaa vapaalle rantaviivalle 9 % vähennyksen.

Taulukko. Rakennuspaikkojen tiheys ranta-alueella

Nykyiset rakennuspaikat / muutettu rantakilometri	2,6 rp / m-rkm
Kaikki rakennuspaikat / muutettu rantakilometri	4,1 rp / m-rkm
Vapaa ranta nyt*	111 km
Vapaa ranta kaavan toteuduttua*	101 km
Vapaan rannan %:n muutos	9 %

* rakennuspaikan leveys keskimäärin n. 80 metriä.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

5.6 Aluevaraukset

Yleiskaavalla on muodostettu uusia loma- ja matkailurakentamisen alueita sekä luotu yhtenevä virkistysalueverkosto.

Pääosan kaava-alueen maankäytöstä muodostaa maa- ja metsätalouden harjoittamiseen tarkoitettut alueet (M), joilla on sallittu vain toimintaan liittyvä rakentaminen. Metsätalouden kohdalla näillä alueilla noudatetaan Metsähallituksen Metsätalouden ympäristöopasta ja Metsäkeskuksen Pohjois-Suomen metsänhoitosuosituksia sekä metsälain- ja asetuksen määräyksiä.

Rantojen M-1 alueilta on rakennusoikeudet siirretty rakentamiseen osoitetuille alueille. Sellaisia maa- ja metsätalousalueita, joilla on todettu olevan erityisiä ympäristöarvoja (erittäin arvokkaiksi ympäristöalueiksi, joilla ei ole ns. luonnonsuojelualueen statusta sekä keskeisten tuntureiden ja vaarojen lakialueet) on merkitty maankäyttömerkinnällä MY, jolla maisemaa oleellisesti muuttavat toimenpiteet, kuten maa-ainesten otto ja metsän avohakkuu edellyttävät kunnan myöntämää maisematyölupaa. Myös ohjatun liikkumisen kannalta tärkeillä alueilla eli maa- ja metsätalousalueilla, joilla on ulkoilun ohjaamisen tarvetta (kaavamerkintä MU) on maisematyöluvan vaatimus. Näillä alueilla on ehdollinen rakentamisrajoitus.

Toimenpiderajoitus ei välittömästi koske alueella suoritettavia toimenpiteitä, vaan toimenpiderajoitusalueella tulee maisemaa muuttaville, kuten maisemaa muuttavalle maanrakennustyölle, puiden kaatamista tai muille näihin verrattaville toimenpiteille hakea lupaa. Näin ollen esimerkiksi kotitarvekäyttö ja muut sellaiset toimenpiteet, jotka eivät muuta maisemaa ei johda luvanhakuvelvollisuuteen.

Maisematyöluvan vaatimus ei sinänsä rajoita maanomistajan mahdollisuutta käyttää maataan kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla, vasta luvan kieltämisestä ja siten aiheutuvasta vahingosta voi syntyä MRL 140 §, 3 mom:ssä ja 101§:ssä perusteltu korvausvelvoite. Luvan voimassaolosta säädetään MRL 143 §:ssä että se voidaan myöntää suunnitelmallista metsänkäsittelyä varten enintään kymmeneksi vuodeksi.

Yleiskaava-alueen päätieverkkoon ei ole esitetty tehtäväksi muutoksia. Alueella on laaja yksityisten teiden muodosta verkosto. Uusia päästyeitä joudutaan rakentamaan mm. uusille matkailu- ja ohjelmapalvelualueille. Kevyen liikenteen verkostoja on esitetty eri keskusten välille.

5.6.1 Pysyvä asuminen

Kaava-alueella asuu alle 200 asukasta ja alueelle toivotaankin lisää asukkaita. Väestö voikin lisääntyä alueella jonkin verran uusien työpaikkojen myötä. Jerisjärven – Äkäsjärven alueella kasvu halutaan pääasiassa vanhojen kylien alueille kuten Kutunivan, Heinäniemen ja Linkuniemen kyläalueille ja Nivunkijärven pohjoispuolisen kylän alueelle. Rakentamisen toivotaan kohdistuvan täydennysrakentamisena näihin kyliin ja niiden kaavassa merkityille laajenemisalueille. Alueita on määrätty asemakaavoitettavaksi, joten kunta voi säädellä myös sitä kautta uusien alueiden käyttöönottoa.

Asuntoalue A

Alueelle saa rakentaa pysyvää asutusta, loma-asuntoja, asumista häiritsemätöntä työpaikkatoimintaa, yksityisiä palveluja sekä maatalouteen liittyviä rakennuksia. Alue on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi. Uudis-, täydennys- ja korjausrakentaminen on sovitettava huolellisesti ympäröivään maisemaan. Alue sijoittuu Linkuniemen kylän yhteyteen ja on kooltaan noin 40 ha.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Pientalovaltainen asuntoalue AP

Alue varataan 1-2 -asuntoisten pientalojen rakentamiseen. Alueelle saa myös sijoittaa sellaisia pienimuotoisia työtiloja, joista ei aiheudu haittaa asumiselle. Alueella on olemassa olevia pysyvän asumisen rakennuspaikkoja noin 90 kpl. Aluevarauksia on kaikkiaan noin 218 ha, ja arvioitu uusi rakennuspaikkojen määrä on noin 260, lukumäärällisesti voi arvioida siitä toteutuvan korkeintaan puolet, eli noin 130.

Pysyvän asutuksen merkittävimmät laajennusalueet		Mitoitus			
Rakentamisen laajennusalueet	Luonne	Aluevarauksien määrä	Aluevarauksen koko	Alueen teoreettinen rakennusoikeus (Laskentaperuste)	Rakennuspaikat (Laskentaperuste)
Kutunivan pysyvän asutuksen laajennusalueet (AP)	Pysyvän asutuksen kasvun pääasialliset laajennusalueet	Uutta aluevarauksia Pallaksentien pohjoispuolella	48 ha	32 200 k-m ² (350 k-m ² / rakennuspaikka)	n. 92 uutta rakennuspaikkaa (5000 m ² /rakennuspaikka/yleiset alueet)
Heinäniemen pysyvän asutuksen laajennusalueet (AP)	Pysyvän asutuksen alueet ja laajennusalueet	Heinäniemen ja Ulkuvaaran kylän ympäristö	80 ha	54 250 k-m ² (350 k-m ² / rakennuspaikka)	n. 155 uutta rakennuspaikkaa (5000 m ² / rakennuspaikka/yleiset alueet)
Nivunkijärven pysyvän asutuksen laajennusalue (AP)	Uudisrakentamista vanhaan ja arvokkaaseen rakennuskantaan ja kulttuurimaisemaan	Kylän laajennusalue pohjoiseen.	15 ha	1750 k-m ² (350 k-m ² / rakennuspaikka)	n. 5 uutta rakennuspaikkaa (5000 m ² / rakennuspaikka/yleiset alueet)
Linkuniemen pysyvän asutuksen laajennusalue (A)	Vähäinen olemassa olevan asutuksen laajennusalue	Olemassa olevan asutuksen laajennusalueet idässä ja etelässä	55 ha	25 000 k-m ² (250 k-m ² / rakennuspaikka)	n. 100 uutta rakennuspaikkaa (3000 m ² / rakennuspaikka/yleiset alueet)
Soukanniemen pysyvän asutuksen laajennusalue (AP)	Vähäinen olemassa olevan asutuksen laajennusalue	Olemassa olevan asutuksen laajennusalueet	10 ha	1750 k-m ² (350 k-m ² / rakennuspaikka)	n. 5 uutta rakennuspaikkaa (5000 m ² / rakennuspaikka/yleiset alueet)

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Keimiölahden pysyvän asutuksen laajennusalue (AP)	Vähäinen olemassa olevan asutuksen laajennusalue	Olemassa olevan asutuksen laajennusalueet	10 ha	1750 k-m ² (350 k-m ² / rakennuspaikka)	n. 5 uutta rakennuspaikkaa (5000 m ² / rakennuspaikka/yleiset alueet)
YHTEENSÄ NOIN			205ha	n. 116 700 k-m ²	n. 355 rakennuspaikkaa

5.6.2 Loma-asutus

Kaava-alueen omarantaiset rakennuspaikat on kuvattu ja luetteloitu mitoitusaineistossa (Liite 5) sekä kaavaselostuksen kohdassa 6.2.1. Osalla ranta-alueista rakentamisen määrä ja sijoitus on esitetty ratkaistavaksi asemakaavalla.

Yleiskaava-alueella on kuusi ranta-asemakaava-alueita. Hietarannan, Sappisalmen, Kemiläisen, Äkäskeron, Jerismajan ja Jerisjärven eteläpuolen ranta-asemakaavat. Yleiskaava ei ole voimassa ranta-asemakaava-alueilla. Yleiskaava ei ole asemakaava-alueella voimassa muutoin kuin asemakaavan muuttamista koskevan vaikutuksen osalta (MRL 42 § 3 mom.). Hietarannan ja Sappisalmen ranta-asemakaava-alueet rajattiin pois kaavasta.

Loma-asuntoalue RA

Alueet varataan loma-asuntojen rakentamiseen, rakennuspaikkojen lukumäärä on osoitettu palloina kartalla. Alueelle osoitetulle rakennuspaikalle saa rakentaa yhden enintään 1½ -kerroksisen loma-asunnon, jonka kerrosala on korkeintaan 120 k-m². Varsinaisen loma-asunnon lisäksi rakennuspaikkaa kohden saa rakentaa saunan sekä muita talousrakennuksia, joiden yhteen laskettu kerrosala saa korkeintaan olla 50 k-m². Rakennuspaikat sijoittuvat pääasiassa ranta-alueille tästä johtuen ympäristöön ja maisemaan on kiinnitettävä erityistä huomiota. Rakennukset tulee sijoittaa mahdollisuuksien mukaan puuston suojaan sekä olemassa olevien rakennusten ja teiden yhteyteen. Rakennuspaikkaa ympäröivä luonnontilainen kasvillisuus tulee säilyttää. Erityisesti rannassa tai reunavyöhykkeenä oleva puusto tulee säilyttää. Rakennussuunnittelussa tulee kiinnittää huomiota kohteen mittakaavan, muotokielen, rakennusmateriaalin ja -värityksen yhteensopivuuteen sitä ympäröivän rakennuskannan kanssa. Aluevarauksia on kaikkiaan noin 330 ha.

Loma-asuntoalue RA-1

Alue on tarkoitettu yhteisrantaisten loma-asuntojen rakentamiseen. Aluevarauksia on kaikkiaan noin 77 ha. Alueiden tarkempi maankäyttö ratkaistaan asemakaavoituksella. Merkinnällä on osoitettu mm. Metsähallituksen yhteisrantaisten loma-asuntoalueet Kolvalahden poukamassa, Kiviniemessä sekä yksityisten maanomistuksessa oleville alueille Pulkajärven rannalla ja Muotkavaarassa.

Maisemallisesti aralle alueelle sijoittuva loma-asuntoalue RA-3

Alueet varataan loma-asuntojen rakentamiseen pienten järvien ja lampien alueilla. Kaavassa merkitylle rakennuspaikalle saa rakentaa yhden yksikerroksisen loma-asunnon, jonka kerrosala on korkeintaan 40 k-m². Lisäksi alueelle saa rakentaa talousrakennuksen tai saunan, jonka kerrosala on 20 k-m². Rakentamisessa suositellaan noudatettavaksi vanhaa kämppäperinnettä niin, että rakennusten materiaali ja käsit-

tely mahdollisimman hyvin sopeuttaa rakentamisen erämaiseen maisemaan. Aluevarauksia on kaikkiaan noin 20 ha.

5.6.3 Palvelut ja elinkeinotoiminta

Kaavassa ei ole varattu uusia alueita julkisille palveluille. Matkailualueiden toteutuksessa myös yksityisten palvelujen, kuten ravintola ja siivous yms. palvelutoiminnan tarjonta tulee todennäköisesti lisääntymään.

Matkailupalvelulle (R, RM, RM-3, RM-4) on yleiskaavassa osoitettu uusia alueita kaikkiaan noin 105 ha.

Loma- ja matkailualue R

Alueet varataan sekä loma-asumiseen että matkailupalveluille. Alue on tarkoitettu loma-asutukselle, lomakylille, yhteisöjen loma-alueille, hotelleille sekä muille lomailua ja matkailua palveleville toiminnoille. Aluevaraukset sijoittuvat Pulkkavaaraan, kt 79 läheisyyteen sekä Kutunivaan. Aluevarauksia on kaikkiaan noin 81 ha. Toimintojen keskinäinen suhde sekä rakentamisen määrä on esitetty ratkaistavaksi asemakaavalla.

Matkailupalvelualue RM

Merkinnällä on osoitettu hotelli- ja matkailupalvelujen alueet. Alueelle saa sijoittaa matkailupalveluihin liittyviä rakennuksia mukaan lukien toiminnan kannalta tarpeelliset asunnot. Matkailupalveluiden alueita (RM) on osoitettu Hotelli Jeriksen matkailukeskuksen, Kutunivan Tunturiporon, Pallas-Tuvan alueet, Keimiötunturin maja ja Leustojärven entinen Kalanviljelylaitos. Aluevarauksia on kaikkiaan noin 15 ha.

Matkailupalvelualue RM-3

Merkinnällä on osoitettu Iiskojärven länsipuolelle sijoittuva erämaamatkailuun tarkoitettu ohjelmapalvelujen alue. Alueen koko on noin hehtaari ja sen rakennusoikeus on enintään 100 k-m².

Matkailun ohjelmapalvelualue RM-4

Kaava-alueen itäreunaan koiravaljakkoreitin yhteystarvemerkin varrelle on osoitettu ohjelmapalvelualue (RM-4) koirasafaritoimintaa varten. Aluevaraus on tarkoitettu koiratarhan sijoittamispaijaksi. Alueelle saa rakentaa toimintaan liittyviä rakennuksia ja rakennelmia. Aluevarauksen koko on noin 8 ha.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Loma- ja matkailurakentamisen laajennusalueet		Mitoitus			
Rakentamisen laajennusalueet	Luonne	Aluevarauksien määrä	Aluevarauksen koko	Alueen teoreettinen rakennusoikeus	laskennalliset vuodepaikat
Loma- ja matkailualueet (R)	Matkailurakentamisen kasvualueita.	Kutunivan alue	49 ha	12 000 k-m ² (e=0.02)	600vuodepaikkaa (20 m ² / vuodepaikka)
		kantatie 79 varrella	12 ha	2 800 k-m ² (e=0.02)	140vuodepaikkaa (20 m ² / vuodepaikka)
		kantatie 79 varrella	18 ha	4 400 k-m ² (e=0.02)	220vuodepaikkaa (20 m ² / vuodepaikka)
		kantatie 79 varrella	2 ha	1 000 k-m ² (e=0.05)	50 vuodepaikkaa (20 m ² /vuodepaikka)
Matkailupalvelualueet (RM)	Pääpaino hotelli- ja matkailupalveluissa	Kutunivan alue	1,1 ha	400 k-m ² (e=0.04)	20 vuodepaikkaa (20 m ² /vuodepaikka)
		Kutunivan alue	0,4 ha	200 k-m ² (e=0.05)	10 vuodepaikkaa (20 m ² /vuodepaikka)
		Hotelli Jeriksen asema-kaavoitettu alue	9 ha		
		Keimiötunturin majan alue	2 ha	1200 k-m ² (e=0.06)	60 vuodepaikkaa (20 m ² /vuodepaikka)
		Leustojärven alue	3 ha	1 300 k-m ² (e=0.04)	65 vuodepaikkaa (20 m ² /vuodepaikka)
Matkailupalvelualueet (RM-3)	Erämaamatkailuun liittyvä levähdys ja taukopaikka	Aluevaraus Iiskojärven rannan länsipuolella	n. 1 ha	100 k-m ²	ei jatkuvaa yöpymistä
Ohjelmapalvelualueet (RM-4)	Ohjelmapalvelutoiminnalle varatut aluevaraukset, ei loma-asuntoja	RM-4: Koirasafariohjelmopalvelu	8 ha	-	-
YHTEENSÄ NOIN			n. 105 ha	n. 23400k-m ²	n. 1165 vuodepaikkaa

5.6.4 Lähipuistot, virkistyspalvelut

Kaava-alueelle on osoitettu yhtenäinen virkistysalueen reitistö Metsä-Ruonajärveltä pohjoiseen Muotkavaaran kautta suoraan länteen päin Muonion ja Kittilän kunnan rajalle. Lisäksi alueen pohjoisosaan on merkitty melontareitti Hotelli Jerikseltä Jerisjoelle, jatkuen edelleen Torasjärven kautta Muonioon. Reittien ohjeellinen sijainti on osoitettu kaavassa. Niiden paikka täsmentyy reittisuunnittelun yhteydessä.

5.6.5 Liikenne

Alueen pääliikenneväylän muodostaa alueen läpi kulkeva kantatie 79. Tien linjaukseen ei ole esitetty tehtäväksi muutoksia. Seudullisina teinä on osoitettu Särkijärveltä pohjoiseen kulkeva maantie 957, Kolarista Äkäsjärvelle kulkeva tie nro 940 sekä Rauhalasta Kutunivaan kulkeva yhdystie tie nro 9572. Alueella on useita kokoojatieluokkaisia yksityisteitä. Särkijärveltä Hotelli Jerikselle on osoitettu kevyen liikenteen reitti.

Yleiskaavassa ei ole osoitettu tieyhteyksiä rantamitoituksen kautta muodostuneille uusille rakennusoikeuksille. Tieverkon muodostuminen on kiinteistökohtaista ja maanomistajan vastuulla tapahtuvaa. Osalle ranta rakennuspaikoille kulkeminen on alueella perinteisesti tapahtunut veneellä, eli tietä ei välttämättä edes tarvita. Edellä mainittujen syiden vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista osoittaa tielinjauksia, joiden toteutumisesta ja tarpeesta ei ole todellista tietoa.

5.6.6 Tekninen huolto

Energiahuolto

Alueen energiahuollon verkostot on osoitettu yleiskaavassa Muonion Sähköosuuskunnasta saatuihin tietoihin perustuen. Alueen läpi kulkee 110 kV:n pääverkko. Alueella on kattava 20 kV:n voimansiirtoverkko.

Vesihuolto

Vesistöjen rannoille muodostuva loma-asutus on pääosin niin harvaa, ettei yleistä keskitetyn vesihuollon järjestämistä ole katsottu tarpeelliseksi. Loma-asuntojen vesihuolto järjestään kiinteistökohtaisesti. Jerisjärven pohjoisosassa oleva vedenottamo on merkitty ET-merkinnällä.

Jätehuolto

Yleiskaava-alueelle ei ole osoitettu kaatopaikka-aluetta. Muonion kunta on liittynyt Lapin Jätehuolto kuntayhtymän jäseneksi 1.4.2007 lukien.

Kylmätekniologia

Kylmätekniologian alueet ovat merkittävimpiä erityisalueita (E-1). Särkivaara-Liikamaa on varattu reservialueeksi kylmätestaukselle (E-1/res). Alueen pinta-ala on noin 160 ha.

5.6.7 Retkeily- ja ulkoilualueet, metsätalousalueet

Retkeily- ja ulkoilualueiksi (VR) on osoitettu seutukaavan mukaisesti osa-alueen yksi rajalla oleva vyöhyke. Nivunkijärven pohjoisosa on kokonaan VR-alueena. VR-alueille sijoittuu pääosa ulkoilu-, moottorikelkkailu- ja koiravaljakkoreiteistä.

Pääosalla maa- ja metsätalouteen osoitetuista alueista on osoitettu normaalin maa- ja metsätalouden alueina (M) sekä ranta-alueilla (M-1) ja Särkijoki sekä Nivunkijoki (M-2). Näillä alueilla sallitaan vain sen toimintaan liittyvä rakentaminen sekä ranta-alueella on huomioita MRL:n asettamat rantarakentamista koskevat säädökset. Metsähoidossa tulee noudattaa kaavamääräysten mukaan myös Metsähallituksen Metsätalouden ympäristöopasta ja Metsäkeskuksen Pohjois-Suomen metsänhoitosuosituksia sekä metsälain ja -asetuksen määräyksiä. Kaavaselostuksen liitteeksi on koottu suosituksia alueen metsänhoidolle ja metsän käsittelylle.

Maa- ja metsätalousalueiksi, joilla on erityisiä ympäristöarvoja (MY) on osoitettu maisemallisesti ja virkistyskäytön kannalta erityisiä arvoja sisältäviä alueita, kuten vaarojen ja tuntureiden lakialueita sekä jokien ja järvien ranta-alueita. Alueella ei ole uudisrakennusoikeutta. Alueen maisemaa oleellisesti muuttavat toimenpiteet, kuten maa-ainesten otto ja metsien avohakkuu, edellyttävät kunnan myöntämää maisematyölupaa.

Yleiskaava-alueella on muutamia maisemallisesti arvokkaita peltoja, jotka on osoitettu MA -merkinnällä. Alueiden säilymistä avoimina ja viljelyskäytössä on pidetty tärkeänä maisemakuvallisten näkökohtien vuoksi.

Virkistyskäytön ja ulkoilun kannalta tärkeät alueet on osoitettu maa- ja metsätalous-alueina, joilla on ulkoilun ohjaamisen tarvetta (MU). Nämä alueet sijoittuvat lähinnä ulkoilureittien varsille, joilla halutaan maiseman säilyvän mahdollisimman eheänä ja luonnontilaisena. Alueita, joilla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU) on osoitettu Nivunkijärveltä Ruostevaaran, Tupakkalaen ja Pahtavaaran lakialueella kulkevan ulkoilureitin ympäristö.

Retkeily- ja ulkoilualueille (VR), Maa- ja metsätalousalueelle, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU) ja Maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY) on virkistys-, maisema- ja ympäristöarvojen sekä ranta-alueiden arvojen suojaamiseksi kaavamääräyksissä MRL 43.2 §:n perusteella määrätty, että toimenpiteet, kuten maa-ainesten otto ja metsien avohakkuu, edellyttävät kunnan myöntämää MRL 128 §:n mukaista maisematyölupaa.

Toimenpiderajoitus ei välittömästi koske alueella suoritettavia toimenpiteitä, vaan toimenpiderajoitusalueella tulee maisemaa muuttaville, kuten maisemaa muuttavalle maanrakennustyölle, puiden kaatamista tai muille näihin verrattaville toimenpiteille hakea lupaa. Näin ollen esimerkiksi kotitarvekäyttö ja muut sellaiset toimenpiteet, jotka eivät muuta maisemaa ei johda luvanhakuvelvollisuuteen.

Maisematyöluvan vaatimus ei sinänsä rajoita maanomistajan mahdollisuutta käyttää maataan kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla, vasta luvan kieltämisestä ja siten aiheutuvasta vahingosta voi syntyä MRL 140 §, 3 mom:ssä ja 101§:ssä perusteltu korvausvelvoite. Luvan voimassaolosta säädetään MRL 143 §:ssä että se voidaan myöntää suunnitelmallista metsänkäsittelyä varten enintään kymmeneksi vuodeksi.

Ongelmia voi syntyä tilanteissa, joissa metsänhoidolliset toimet tehdään metsänkäsittäjän toimesta säädöksiä väärin tulkiten. Tällaiset tilanteet tulisi ennaltaehkäistä tiedotuksen ja yhteistyön keinoin. Kunnan tulee kiinnittää huomiota yhdenmukaisiin tulkintoihin ja selkeään linjaan, jotta määräyksen tavoite arvojen säilyttämisestä toteutuu ja toteuttamisen pelisäännöt ovat sekä kunnan että maanomistajien kannalta parhaat mahdolliset.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

5.6.8 Vesialueet

Äkäsjärvi, Jerisjärvi ja Nivunkijärvi ovat yleiskaava-alueen merkittävimmät vesistö-alueet. Yleiskaava-alueella on lisäksi lukuisa joukko pieniä järviä ja lampia.

Alueen taloilla on isojaossa merkitty apajapaikat. Apajapaikat on merkitty karttaan Lapin kalatalouskeskuksen kalatalouspiirikonsulentin Jukka Säntin toimittamien apajakarttojen perusteella. Länsi-Lapin alueella on v. 1981 alkaen kartoitettu nuotta-apajia eri järviltä.

Kaava-alueen vesistöt kuuluvat Tornionjoen-Muonionjoen vesistöalue -nimiseen Natura 2000 -alueeseen (FI1301912).

5.6.9 Muut alueet

Kaava-alueella on kaksi luonnonsuojelualueita (SL). Toisen niistä muodostaa Suopamanselän vanhojen metsien suojelualue kaava-alueen eteläosassa ja toisen Pallas-Ylläs kansallispuisto.

Suojelualueiksi (S) kaava-alueella on osoitettu Jerisjärven suojelumetsä ja Äkäsjärven saarten virkistysmetsä.

Yhdyskuntateknisen huollon -merkinnällä (ET) on osoitettu Jerisjärven pohjoisosassa oleva vedenottamo ja eteläosassa oleva energihuollon alue.

Maa-ainesten ottoalue -merkinnällä (EO) on osoitettu Pallas-Ylläs kansallispuiston rajalla ja Kuusajärven lähistöllä sijaitsevat maa-ainesten ottopaikat.

Kaava-alueella olevat lähteet, uhanalaisten kasvien esiintymisalueet tms. on osoitettu suojelukohdemerkinnällä.

Arvokkaat harjualueet tai muut geologisten muodostumien alueet on osoitettu ge -merkinnällä. Merkintä on luonteeltaan informatiivinen.

Tärkeät tai veden hankintaan soveltuvat pohjavesialueet on osoitettu pv -merkinnällä. Alueilla ei saa sijoittaa sellaista toimintaa, josta aiheutuu vaaraa pohjavesille.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät ympäristöt kuten purojen varret, avokalliot ja rakka-alueet on osoitettu luo -merkinnällä.

Yleiskaavassa luo ja ge -merkinnällä osoitetuilla alueilla on määrätty, ettei merkinän mukaisen alueen luonto-/erityisarvoja vaaranneta tai heikennetä.

sk- ja sk-1 merkinnällä on osoitettu valtakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat kulttuuri- tai perinnemaisema-alueet. Määräyksen mukaan alueen arvoja ei vaaranneta tai heikennetä ja alueelle rakennettaessa olemassa olevia arvoja on huomioitava.

sr -merkinnällä on osoitettu arvokkaat rakennuskohteet tai pihapiirit, joiden arvoja tulee vaalia.

sm-merkinnällä on osoitettu Muinaismuistolain (295/63) nojalla rauhoitetut kohteet, jotka tulee huomioida maankäyttöä suunniteltaessa ja tarvittaessa kuulla vastaavaa viranomaista.

Kantatien varteen on osoitettu melualueet (me). Merkintä on informatiivinen. Melualueen laajuus on huomioitava esimerkiksi rakentamisen sijoittelussa.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Yleiskaavassa on osoitettu mitoitetuilla alueilla käytetty rakennusoikeus "punaisina tai mustina palloina" ja uusi rakennusoikeus "punaisina avopalloina tai -neliöinä". Saunan enimmäiskoko on määritetty myös. Uudet rakennusoikeudet on sijoitettu kiinteistökohtaisesti ja niiden lukumäärä osoittaa uusien rakennuspaikkojen määrän. Yksi rakennusoikeusmerkintä pitää sisällään kaavan maankäyttömääräyksen mukaisen rakennusoikeuden eli loma- tai asuinrakennuksen lisärakennuksineen.

5.7 Kaavamääräykset

A

ASUINALUE.

Alueelle saa rakentaa pysyvää pientaloasutusta, loma-asuntoja, asumista häiritsemätöntä työpaikkatoimintaa, yksityisiä palveluja sekä maatalouteen liittyviä rakennuksia. Alue on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi. Uudis-, täydennys- ja korjausrakentaminen on sovitettava huolellisesti ympäröivään maisemaan.

AP

PIENTALOVALTAINEN ASUNTOALUE.

Alue on tarkoitettu pientalovaltaisen rakentamisen alueeksi. Alueelle saa rakentaa yksi- tai kaksiasuntoisen asuin- tai lomarakennuksen talousrakennuksineen sekä sellaisia työtiloja, jotka eivät aiheuta haittaa ympäröivälle asutukselle. Rakennuspaikan rakennusoikeuden määrä on yhteensä 350 k-m². Rakennuspaikan koko tulee olla vähintään 5000 m². Uudis-, täydennys- ja korjausrakentaminen on sovitettava huolellisesti ympäröivään maisemaan. Rakentaminen tulee ohjata mahdollisuuksien mukaan peitteisille alueille sekä olemassa olevien rakennusten ja teiden yhteyteen. Uudisrakennukset tulee sijoittaa niin, että ne luovat yhtenäisen pihapiirin. Rakennussuunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota kohteen yhteensopivuuteen sitä ympäröivän rakennuskannan kanssa.

R

LOMA- JA MATKAILUALUE.

Alueelle saa sijoittaa loma-asuntoja ja matkailutoimintaan liittyviä rakennuksia ja rakennelmia. Rakennusoikeuden määrä on ilmaistu kaavakartalla olevan kaavamerkinän yhteydessä suluissa olevalla tehokkuusluvulla (e).

RA

LOMA-ASUNTOALUE.

Alue on tarkoitettu loma-asuntojen rakentamiseen. Merkittyä rakennuspaikkaa kohden saa alueelle rakentaa enintään yhden, 1½ -kerroksisen ja 120 k-m² olevan loma-asunnon sekä siihen liittyviä talousrakennuksia, joiden yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 50 k-m². Rakennuspaikan vähimmäiskoko on 3000 m². Uudisrakentaminen on sovitettava huolellisesti ympäröivään maisemaan. Rakentaminen tulee ohjata mahdollisuuksien mukaan peitteisille alueille. Rakennuksia ympäröivä luonnontilainen kasvillisuus tulee säilyttää. Määräys ei koske asemakaavoitettuja alueita.

RA-1

LOMA-ASUNTOALUE.

Alue on tarkoitettu ei-omaraantaisten loma-asuntojen rakentamiseen. Rakennusoikeuden määrä on ilmaistu kaavakartalla olevan kaavamerkinän yhteydessä suluissa olevalla tehokkuusluvulla (e).

RA-3

LOMA-ASUNTOALUE.

Alue on tarkoitettu loma-asuntojen rakentamiseen. Merkittyä rakennuspaikkaa kohden saa alueelle rakentaa enintään yhden, 1-kerroksisen, 40 k-m² olevan loma-asunnon sekä siihen liittyvän talousrakennuksen, jonka kerrosala saa olla enintään 20 k-m². Rakennuspaikan vähimmäiskoko on 2000 m². Rakentaminen tulee ohjata maiseman säilymisen kannalta edullisille paikoille, puuston suojaan ja mahdollisuuksien mukaan olemassa olevien rakennusten ja teiden yhteyteen. Rakennuksia ympäröivä luonnontilainen kasvillisuus tulee mahdollisuuksien mukaan säilyttää. Rakennussuunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota kohteen mittakaavan, muotokielen, rakennusmateriaalin ja väriyksen sopivuuteen.

RM

MATKAILUPALVELUJEN ALUE.

Merkinnällä on osoitettu hotelli- ja matkailupalvelujen alueet. Alueelle saa sijoittaa matkailupalveluihin liittyviä rakennuksia mukaan lukien toiminnan kannalta tarpeelliset asunnot. Rakennusoikeuden määrä on ilmaistu kaavakartalla olevan kaavamerkinän yhteydessä suluissa olevalla tehokkuusluvulla (e). Määräys ei koske asemakaavoitettuja alueita.

RM-2

MATKAILUPALVELUJEN ALUE.

Merkinnällä on osoitettu Junkirovan kylämainen majoituspalvelujen alue. Alueelle saa rakentaa alueen käyttötarkoituksen mukaisia rakennuksia ja rakennelmia. Rakentaminen on sovitettava huolellisesti ympäröivään maisemaan ja rakennusryhmien tulee muodostaa pienimuotoisia yhtenäisiä pihapiirejä. Rakennusoikeuden määrä on ilmaistu kaavakartalla olevan kaavamerkinän yhteydessä suluissa olevalla tehokkuusluvulla (e).

RM-3

MATKAILUN OHJELMAPALVELUALUE.

Merkinnällä on osoitettu erämaamatkailupalvelujen alueet. Alueille saa rakentaa toimintaan liittyviä pienimuotoisia rakennuksia ja rakennelmia, joita voidaan käyttää myös tilapäiseen yöpymiseen. Alueille ei saa rakentaa loma-asuntoja. Alueen kokonaisrakennusoikeus ei saa ylittää 250 k-m².

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

RM-4

MATKAILUN OHJELMAPALVELUALUE.

Merkinnällä on osoitettu koirasafariohjelman palvelun alue. Alueelle saa rakentaa toiminnan kannalta tarpeellisia rakennuksia.

VR

RETKEILY- JA ULKOILUALUE.

Alueella sallitaan vain pienimuotoisten, maisemaan sopivien ja virkistyskäyttöä palvelevien rakennelmien sekä alueen käytön edellyttämien teiden ja reittiverkoston rakentaminen. Rakennelmat on toteutettava siten, että ne sopeutuvat hyvin ympäröivään maisemaan ja maastonmuotoihin. Rakentamisessa käytettävien pintamateriaalien tulee sopia luonteeltaan ja väriykseltään hyvin ympäristöönsä. MRL 43.2 §:n perusteella määrätään, että alueen ranta-alueella ei sallita uudisrakentamista. MRL 43.2 §:n perusteella määrätään, että alueella suoritettavat, maisemallisia arvoja oleellisesti heikentävät toimenpiteet, kuten maa-ainesten otto ja metsien avohakkuu, edellyttävät kunnan myöntämää MRL 128 §:n mukaista maisematyölupaa.

LV

VENEVALKAMA.

ET

YHDYSKUNTATEKNISEN HUOLLON ALUE.

EO

MAA-AINESTEN OTTOALUE.

E-1/res

KYLMÄTEKNOLOGIAN ALUE.

Maakuntakaavassa merkitty E 1832 Liikamaan testialue. Alue on varattu reservialueeksi kylmätestaukselle. Alueelle voidaan tarvittaessa laatia suunnitelmat, jotka mahdollistavat kylmäteknologian harjoittamisen. Ennen toiminnan käynnistämistä tulee laatia yksityiskohtaisemmat suunnitelmat alueen rakentumisesta. Suunnitelmassa tulee esittää luontoa ja maisemaa suojelevat ja parantavat toimenpiteet koko alueelta sekä huomioida poronhoidon harjoittamisen edellytykset. Rakentamattomat osat, joita ei käytetä alueen käyttötarkoitukseen, liikenteeseen, oleskeluun tai muuhun sellaiseen on pidettävä luonnonmukaisessa ja peitteisessä tilassa. Muussa tapauksessa aluetta käytetään ja kehitetään virkistysalueena.

S

SUOJELUALUE.

MRL 41.2 §:n nojalla määrätään, ettei alueella saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka voivat vaarantaa alueen suojeluarvoja. MRL 43.2 §:n perusteella määrätään, että alueella ei ole uudisrakennusoikeutta. Alueella ei harjoiteta metsätaloutta eikä sinne suunnata lomarakentamista. Alueelle voidaan sijoittaa luontoon ja maisemaan sopivalla tavalla retkeilyn palveluvälineistä sekä luontomatkailuun liittyviä keveitä rakenteita.

SL

LUONNONSUOJELUALUE.

Alue on luonnonsuojelulla suojeltu tai suojeltavaksi tarkoitettu. Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka voivat vaarantaa alueen suojeluarvoa.

M

MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE.

Alue on tarkoitettu maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Alueella sallitaan sen käyttötarkoituksen mukainen rakentaminen. Alueen käytössä on huomioitava ulkoilureittien sekä alueen virkistyskäytön edellytysten säilyminen.

M-1

MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE RANTAVYÖHYKKEELLÄ.

Alueella on voimassa MRL 43.2 §:n mukainen rakentamisrajoitus. Alueen rakentamisoikeus on siirretty maanomistajakohtaisesti saman maanomistussyksikön rakentamiseen tarkoitetuille alueille. Alueella sallitaan maa- ja metsätalouteen tai kalatalouteen liittyvä tarpeellinen rakentaminen MRL 72.3 §. Alueen metsänhoidossa on noudatettava Metsäkeskus Tapion ranta-alueita koskevia metsänhoitosuosituksia. Erityistä huomiota on kiinnitettävä rantamaisemaan ja luontoarvoihin. Maisemaa muuttavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman MRL 128 §:ssä tarkoitettua maisematyölupaa (toimenpiderajoitus).

M-2

MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE SÄRKIJOEN JA NIVUNKIJOEN RANTA-ALUEELLA.

Alue on tarkoitettu maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Alueella on luonnonsuojelu- ja metsälain mukaisia erityisen herkkiä alueita. Ympäristön tilaan vaikuttavia toimenpiteitä suoritettaessa ja alueelle rakennettaessa on varmistettava, ettei merkinnän mukaisen alueen luontoarvoja vaaranneta tai heikennetä.

Suunnittelutavoite:

Alueella sallitaan sen käyttötarkoituksen mukainen rakentaminen. Alueelle voidaan muodostaa 1 rakennuspaikka / emätila (1.1.1970 vallinnut kiinteistöjaotus).

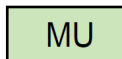
MA

MAISEMALLISESTI ARVOKAS PELTOALUE.

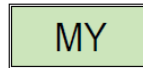
Peltoalueella on erityistä maisemallista arvoa. Peltoalueet suositellaan pidettäväksi avoimena ja viljelykäytössä.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

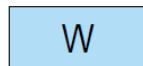
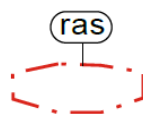
Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

**MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE,
JOLLA ON ERITYISTÄ ULKOILUN OHJAAMISTARVETTA.**

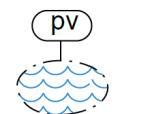
Alue on varattu pääasiassa maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Alueella on erityistä virkistysarvoa ja sen käytössä tulee huomioida ulkoilureittien maisemallisten arvojen säilyminen. MRL 43.1§:n perusteella alueella ei sallita uudisrakentamista. MRL 43.2§:n perusteella määrätään, että alueella suoritettavat, maisemallisia arvoja olennisesti heikentävät toimenpiteet, kuten maa-ainesten otto ja metsien avohakkuu, edellyttävät kunnan myöntämää MRL 128§:n mukaista maisematyölupaa.

**MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE,
JOLLA ON ERITYISIÄ YMPÄRISTÖARVOJA.**

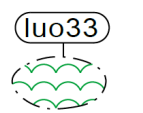
Merkinnällä on osoitettu sellaiset maa- ja metsätalousalueet, joilla on erityistä maisemallista arvoa. 43.2§:n perusteella määrätään, että ranta-alueella ei ole uudisrakennusoikeutta. MRL 43.2§:n perusteella määrätään, että alueen maisemaa olennisesti muuttavaa toimenpidettä, kuten maa-ainesten otto ja maa-ainesten avohakkuu, ei saa suorittaa ilman kunnan myöntämää MRL 128§:n mukaista maisematyölupaa.

VESIALUE.**ALUEELLE ON LAADITTU RANTA-ASEMAKAAVA/ASEMAKAAVA.**

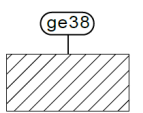
Rakentaminen alueella tapahtuu asemakaavan mukaisesti.

ASEMAKAAVOITETTAVA ALUE.**TÄRKEÄ TAI VEDEN HANKINTAAN SOVELTUVA POHJAVESIALUE.**

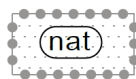
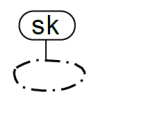
Alueella tapahtuvaa rakentamista ja muuta maankäyttöä rajoittavat vesilain 1 luvun 18 § (pohjaveden muuttamiskielto) ja ympäristönsuojelulain 8 § (pohjaveden pilaamiskielto). Alueella on kemikaalien ja pohjavesien kannalta haitallisten jätteiden varastointi kielletty. Jätevesien imeyttäminen maaperään on kielletty. Rakentaminen, ojitukset ja maankaivu on tehtävä siten, ettei aiheudu pohjaveden laatumuutoksia tai pysyviä muutoksia pohjaveden korkeuteen.

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN KANNALTA ERITYISEN TÄRKEÄ ALUE.

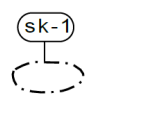
Ympäristön tilaan vaikuttavia toimenpiteitä suoritettaessa ja alueen läheisyyteen rakennettaessa on varmistettava, ettei merkinnän mukaisen alueen luontoarvoja vaaranneta tai heikennetä. Numeroindeksi viittaa kaavaselostuksen kohdenumerointiin.

ARVOKAS HARJUALUE TAI MUU GEOLOGINEN MUODOSTUMA.

Merkinnällä osoitetulla alueella on kallio- ja maaperämuodostumien kannalta erityisen tärkeitä alueita. Ympäristön tilaan vaikuttavia toimenpiteitä suoritettaessa ja alueelle rakennettaessa on varmistettava, ettei merkinnän mukaisen erityisarvoja vaaranneta tai heikennetä. Numeroindeksi viittaa kaavaselostuksen kohdenumerointiin.

NATURA 2000 -VERKOSTOON KUULUVA ALUE.**VALTAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄ RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ.**

Merkinnällä on rajattu valtakunnallisesti arvokkaat Keimionien kalakentät. Alueella tapahtuvassa rakentamisessa ja ympäristönhoidossa on otettava huomioon kulttuurimaiseman ominaispiirteiden säilyminen. Rakennussuunnittelussa tulee huomioida alueen perinteinen rakennustapa ja rakennustoimenpiteet on sopeutettava huolella ympäröivään rakennuskantaan ja maisemaan. MRL 41.2 §:n nojalla kaikenlainen maapohjaan kajoaminen ja maiseman käsittely on luvan varaista.

PAIKALLISESTI ARVOKAS RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ.

Merkinnällä on rajattu paikallisesti arvokkaat Linkuniemen, Soukanniemen ja Nivunkijärven kylän alueet. Alueella tapahtuvassa rakentamisessa ja ympäristönhoidossa on otettava huomioon kulttuurimaiseman ominaispiirteiden säilyminen. Rakennussuunnittelussa tulee huomioida alueen perinteinen rakennustapa ja rakennustoimenpiteet on sopeutettava huolella ympäröivään rakennuskantaan ja maisemaan.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

ARVOKAS RAKENNUSKOHDDE JA/TAI PIHAPIIRI.

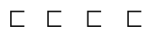
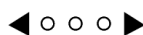
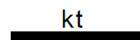
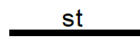
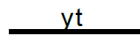
Maisemakuvallisesti ja/tai kyläkuvasestisesti arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuskohteissa niitä muuttavien laajennus - tai korjaustoimenpiteiden kohdalla on ennen toimenpiteeseen ryhtymistä varattava museoviranomaiselle tilaisuus lausunnon antamiseen. MRL 41.2 §:n nojalla rakennuksen purkaminen edellyttää MRL 127 §:n mukaista purkulupaa. Numeroindeksi viittaa kaavaselostuksen kohdenumerointiin.

MUINAISMUISTOLAIN RAUHOITTAMA KIINTEÄ MUINAISJÄÄNNÖS.

Muinaismuistolain (295 / 63) nojalla muinaisjäänöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen ja muu siihen kajoaminen ilman lupaa on kielletty. Aluetta koskevat maankäytösuunnitelmat edellyttävät Museoviranomaisen lausuntoa. Numeroindeksi viittaa kaavaselostuksen kohdenumerointiin.

SUOJELUKOHDE (lähde, uhanalainen kasvi, tms.).**VIRKISTYS-/MATKAILUKOHDE.**

Merkinnällä on osoitettu ulkoilu- ja virkistyskäyttöä palvelevien rakenteiden kuten laavun, lintutornin tai virkistysreitien taukopaikan rakentamismahdollisuus. Rakennelmat tulee sovittaa huolella ympäröivään maisemaan.

APAJAPAikka.**VENESATAMA.****OHJEELLINEN ULKOILUREITTI.****OHJEELLINEN MELONTAREITTI.****OHJEELLINEN MOOTTORIKELKKAILUREITTI.****OHJEELLINEN VAELLUSRATSASTUSREITTI.****KOIRAVALJAKKOREITIN YHTEYSTARVE.****ULKOILUREITIN YHTEYSTARVE.****KANTATIE.****SEUTUTIE.****YHDYSTIE.****PÄÄSYTIE.****KEVYEN LIIKENTEEN VÄYLÄ.****PALISKUNTIEN VÄLINEN ESTEITA.**

Moottorikelkkailu- ja ulkoilureitit tulee suunnitella niin, että ne risteävät mahdollisimman harvoissa kohdissa paliskunnan esteaidan tai muun pysyvän poroaidan kuten työ- ja laidunkiertoaian ja että porojen kulku aidan läpi reitin kohdalta pyritään estämään.

110 kV:N VOIMANSIIRTOLINJA.**20 kV:N VOIMANSIIRTOLINJA.**

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

OLEMASSA OLEVA RAKENNUSPAIKKA.

Olemassa olevan asuinrakennuksen keskimääräinen sijaintipaikka.

UUSI ASUINRAKENNUKSEN RAKENNUSPAIKKA.

Neliöiden sijoittuminen osoittaa rakennuspaikan kiinteistökohtaisen sijoittumisen likimääräisesti. Neliöiden määrä osoittaa uusien rakennuspaikkojen lukumäärän.

OLEMASSA OLEVA RAKENNUSPAIKKA.

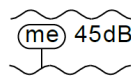
Olemassa olevan loma-asunnon keskimääräinen sijaintipaikka.

UUSI LOMARAKENNUKSEN RAKENNUSPAIKKA.

Ympyröiden sijoittuminen osoittaa rakennuspaikan kiinteistökohtaisen sijoittumisen likimääräisesti. Ympyröiden määrä osoittaa uusien rakennuspaikkojen lukumäärän.

SAUNA.

Merkinnän osoittamalle paikalle saa rakentaa yhden enintään 20 neliometriä olevan saunarakennuksen.

MELUALUE.

Merkinnällä on osoitettu kantatie 79 (Rovaniementie) varrella olevat melualueet. Mikäli alueelle suunnitellaan sijoitettavaksi uusia melulle herkkiä toimintoja, on asemakaavoituksessa ja/tai rakennussuunnittelussa otettava huomioon melun torjunta siten, että valtioneuvoston päätöksen mukaiset melutason ohjearvot (päiväohjearvo 55 dB, yöohjearvo 45 dB) eivät ylitä sisätiloissa eikä oleskeluun tarkoitetuilla ulkoalueilla.

KAAVA-ALUEEN RAJA.**KOKO YLEISKAAVA-ALUETTA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET:**

MRL:n 72.1 §:n nojalla määrätään, että tämän yleiskaavan perusteella voidaan myöntää ranta-alueella rakennusluvat kaavassa erikseen tilakohtaisesti osoitetuilla rakennuspaikoilla AP, RA ja RA-3.

Koko kaava-alue kuuluu Tornionjoen-Muonionjoen Natura-alueeseen (FI1301912), mistä johtuen suunnitelmien laatijoiden ja hankkeiden toteuttajien tulee asianmukaisella tavalla arvioida hankkeiden vaikutukset Natura-alueeseen (Luonnonsuojelulaki 65§).

Rakennukset tulee perustaa pääsääntöisesti siten, että maanpinnan luonnollinen korkeus säilyy. Maanpinnan korkeutta voidaan muuttaa pakottavista syistä enintään metri luonnollisen maanpinnan korkeudesta.

Rakennusten vähimmäisetäisyydet keskivedenpinnan mukaisesta rantaviivasta:

- Asuinrakennuksen ja lomarakennuksen etäisyyden keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta tulee olla vähintään 30 metriä ja asunnon alimman lattiatason vähintään 1 metri ylävesirajaa korkeammalla. Ellei ylävesirajaa ole tiedossa, alimman lattiatason on oltava vähintään 1 metri keskiveden korkeudesta.
- Saunarakennuksen, jonka pohjapinta-ala on enintään 20 neliometriä, tulee olla edellä mainitulla tavalla laskettavasta rantaviivasta vähintään 20 metriä.

Rakennukset on sijoitettava siten, että ne muodostavat yhtenäisen rakennusryhmän. Rakennuspaikan rakennusoikeutta koskevien määräysten estämättä saadaan olemassa olevaa rakennusta peruskorjata tai tuhoutunut rakennus korvata uudella vastaavalla rakennuksella.

Alueen metsänkäsittely pohjautuu kulloinkin voimassa olevaan lainsäädäntöön. Metsänhoidossa noudatetaan Metsähallituksen Metsätalouden ympäristöopasta ja Metsäkeskuksen Pohjois-Suomen metsänhoitosuosituksia. Erityistä huomiota on kiinnitettävä rantamaisemaan ja luontoarvoihin.

Yleiseen viemäriverkostoon kuulumattomien kiinteistöjen jätevesihuolto tulee hoitaa valtioneuvoston asetuksen (196/2011) mukaisesti.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

5.8 Kaavaehdotuksen suhde tavoitteisiin ja suunnitelmiin

5.8.1 Suhde yleiskaavan sisältövaatimuksiin

Yleiskaavan sisältövaatimus MRL 39 §:

Yleiskaavaa laadittaessa on maakuntakaava otettava huomioon siten kuin siitä edellä säädetään.

Yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon:

1. yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys
2. olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö
3. asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus
4. mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestävällä tavalla
5. mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön
6. kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset;
7. ympäristöhaittojen vähentäminen
8. rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen; sekä
9. virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys

Edellä 2 momentissa tarkoitetut seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin laadittavan yleiskaavan ohjaustavoite ja tarkkuus sitä edellyttävät. Yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa.

Yleiskaavassa on otettu huomioon MRL 39 § mukaiset sisältövaatimukset seuraavasti:

Yleiskaavassa ei esitetä sellaisia uusia ratkaisuja, jotka merkittävästi muuttaisivat alueen nykyistä yhdyskuntarakennetta. Asumiseen tarkoitettujen alueiden laajentamisella olemassa olevien kylien ympäristöön turvataan alueen uusien mahdollisten työpaikkojen edellyttämien asuntojen ja palvelujen rakentamistarpeet.

Yleiskaavassa on kiinnitetty huomiota kevyen liikenteen tarpeisiin eri keskusten välillä. Yhtenäinen kevyen liikenteen väylä tulisi kulkemaan Jerisjärveltä Särkijärven ja Oloksen kautta kirkonkylään. Joukkoliikenteen järjestämistarpeet ovat eri keskusten ja kirkonkylän välillä sekä myös matkailuyritysten ja keskusten välillä. Toiminnan kehittäminen ei ole kuitenkaan tarkoituksenmukaista ennen kysynnän ja käyttäjämäärien huomattavaa kasvua.

Alueen keskitetyn vesihuollon järjestämistä selvitetään kunnan vesihuollon kehittämissuunnitelmassa. Kaava-alueella on jätehuolto yksityisen yrityksen vastuulla. Jätehuollon kehittäminen joudutaan pohtimaan uudelleen, mikäli toiminta alueella laajenee merkittävästi.

Yleiskaavassa on tukeuduttu pääsääntöisesti olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen. Laajennusalueet liittyvät olevaan rakenteeseen ja uudet rakentamisalueet täydentävät välialueita. Uudet rakentamisalueet sijoittuvat melualueiden ulkopuolelle.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet on merkitty luo-merkinnällä ja kaavamääräyksellä kielletään näiden erityisarvojen heikentäminen.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Keimiöniemen kalamajat sekä Nivunkijärven, Linkuniemen ja Soukkaniemen kyläalueet ovat kulttuurihistoriallisesti arvokasta aluetta. Alueella olevat arvokkaat rakennukset tai rakennusryhmät on määrätty lähiympäristöineen säilytettäväksi.

Loma-asumisen kohdalla uudet rakennuspaikat ja rakentamismahdollisuudet on osoitettu mahdollisuuksien mukaan jo rakennettujen alueiden yhteyteen siten, että koko kaava-alueella turvataan laajat ja yhtenäiset vapaan rannan osuudet. Tämä turvaa jokamiehen oikeuteen perustuvat hyvät virkistysmahdollisuudet myös ranta-alueilla. Lisäksi vesillä liikkumista varten kaavassa on osoitettu useita yleisiä venevalkama-alueita. Rantojen käytön suunnittelulla voidaan tehokkaasti myös varmistaa maiseman ja luonnonarvojen säilyminen, koska rakentamisen edellytyksiä tutkittaessa on sijoittelut tehty siten, että alueen vesistöjen rannoille kohdistuva rakennuspaine voidaan käsitellä kokonaisuutena ja varmistaa maisemalliset ja ekologiset seikat koko aluetta silmälläpitäen.

Matkailu- ja ohjelmapalvelujen alueilla, voidaan edesauttaa kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Tekemällä riittävät aluevaraukset kyseiseen toimintaan, mahdollistetaan yrittäjien ja yksittäisten ihmisten mahdollisuudet kehittää aluetta siten, että elinkeinoelämä voi kehittyä positiivisesti.

Virkistykseen tarkoitetuista alueista merkittävimpiä ovat virkistysalueitit Olokselle, Leville ja Ylläkselle. Reitistö alueella on monipuolinen. Kaavassa on osoitettu nykyisten olemassa olevien reittien lisäksi uusi reitti yhteystarve Leville. Yleiskaava-alueen reittiverkoston tarkempi suunnittelu on käynnistetty kaavoitustyön aikana. Reiteistä merkittävä osa sijoittuu kaavan mukaisille retkeily- ja ulkoilualueille. Reittiyhteydet suuntautuvat Pallaksen, Levin ja Ylläksen suuntiin. Reittien varten on osoitettu taukopaikkoja ulkoilijoiden käyttöön.

5.8.2 Suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin VAT

Toimiva aluerakenne

Yleistavoitteet

Alueidenkäytöllä tuetaan aluerakenteen tasapainoista kehittämistä sekä elinkeinoelämän kilpailukyvyn ja kansainvälisen aseman vahvistamista hyödyntämällä mahdollisimman hyvin olemassa olevia rakenteita sekä edistämällä elinympäristön laadun parantamista ja luonnon voimavarojen kestävää hyödyntämistä. Aluerakenteen ja alueidenkäytön kehittäminen perustuu ensisijaisesti alueiden omiin vahvuuksiin ja sijaintitekijöihin.

Erityisesti harvaan asutulla maaseudulla ja taantuvilla alueilla kiinnitetään alueidenkäytössä huomiota jo olemassa olevien rakenteiden hyödyntämiseen sekä elinkeinotoiminnan ja muun toimintapohjan monipuolistamiseen. Alueidenkäytössä otetaan huomioon haja-asutukseen ja yksittäistoimintoihin perustuvat elinkeinot sekä maaseudun tarve saada uusia pysyviä asukkaita.

Yleiskaavaratkaisussa on ollut tavoitteen mukaisesti pyrkimys uusien matkailu- ja majoitusalueiden osittaminen keskitetysti olemassa olevan rakennuskannan yhteyteen ja teiden läheisyyteen. Omarantaisen loma-asumisen alueet ja pysyvän asutuksen alueet on osoitettu pääsääntöisesti olevan rakennetun ympäristön yhteyteen tai läheisyyteen. Suunnittelussa on huomioitu haja-asutukseen ja yksittäistoimintoihin perustuvat elinkeinot sallimalla kaavamääräyksen mukaisesti asuinalueella sitä häiritsemätön työpaikkatoiminta. Laajat maa- ja metsätalousmaat turvaavat maa- ja metsätalouden sekä poronhoidon harjoittamisen alueella. Kaavassa on osoitettu kunnan kasvutavoitteeseen nähden riittävästi uusia asuinalueita.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Kaavaratkaisussa on varauduttu uusien työpaikka-alueiden syntymiseen alueelle. Sekä kylmäteknologiaa varten että matkailutoimintaan osoitetaan riittävät aluevaraukset myös laajentumista ajatellen. Kyseiset alueet on kytkettävissä edullisesti olemassa olevaan liikenne- yhdyskuntatekniseen verkostoon. Toisaalta kylmäteknologian alueen erityisluonne edellyttää kuitenkin toimintojen sijoittamista riittävän etäälle yleisistä liikennealueista.

Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu

Erityistavoitteet

Maakuntakaavan ja yleiskaavan lähtökohtana on oltava perusteltu väestönkehitysarvio. Maakunnan suunnittelussa ja yleiskaavoituksessa on tarkasteltava pitkällä aikavälillä sekä taajama- että maaseutualueiden väestömäärän kehityksen erilaisia vaihtoehtoja.

Alueidenkäytön suunnittelussa on maaseudun asutusta sekä matkailu- ja muita vapaa-ajan toimintoja suunnattava mahdollisuuksien mukaan tukemaan maaseudun taajamia ja kyläverkostoa sekä infrastruktuurin hyväksikäyttöä.

Alueidenkäytön suunnittelussa on varattava riittävät alueet jalankulun ja pyöräilyn verkostoja varten sekä edistettävä verkostojen jatkuvuutta.

Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen maa- ja kallioperän soveltuvuus suunniteltuun käyttöön. Pilaantuneen maa-alueen puhdistustarve on selvitettävä ennen ryhtymistä kaavan toteuttamistoimiin.

Alueidenkäytössä on ehkäistävä melusta aiheutuvaa haittaa ja pyrittävä vähentämään jo olemassa olevia haittoja. Uusia asuinalueita tai muita melulle herkkiä toimintoja ei tule sijoittaa melualueille varmistamatta riittävää meluntorjuntaa.

Alueidenkäytön suunnittelussa on turvattava terveellisen ja hyvälaatuisen veden riittävä saanti ja se, että taajamien alueelliset vesihuoltoratkaisut voidaan toteuttaa. Lisäksi alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon jätevesihaittojen ehkäisy.

Jeris-Äkäsjärven osayleiskaavaratkaisussa on huomioitu nämä erityistavoitteet seuraavasti:

Osayleiskaava perustuu kunnan kasvutavoitteeseen, mikä eroaa tilastokeskuksen väestökehitysarvioista huomattavasti. Kaavassa on lähtökohtana ollut matkailun ja kehittäminen sekä toisaalta kunnassa toimivan kylmäteknologian yritysten kehittäminen. Mikäli näiden alojen kasvu alueella toteutuu odotusten mukaisesti, kunnan väkimäärä lisääntyy. Aluevarausten kohdalla vakituisen asumisen alueiden toteuttaminen tulee olemaan kuitenkin huomattavasti laskennallisia mahdollisuuksia pienemmät. Kaava on luonteeltaan niin yleispiirteinen, että ns. tietoinen ylimitoitus on perusteltua.

Lähtökohtana osayleiskaavassa on keskeisten asuin alueiden tiivistäminen ja laajentaminen. Kaavassa on pyritty osoittamaan uudet rakentamisalueet olemassa olevien kylien ja rakennettujen alueiden yhteyteen, jolloin voidaan hyödyntää paremmin olemassa olevaa tieverkostoa.

Kaavassa on osoitettu uusia työpaikka-alueita irralleen olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta niiden erityisluonteen vuoksi (erämaatyypiseen ohjelmapalvelutoimintaan perustuva matkailutoiminta).

Uusi kevyen liikenteen väylä Muoniosta Oloksen kautta Särkijärvelle ja siitä edelleen Jerisjärvelle lisää jalankulun turvallisuutta.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Alueiden soveltuvuus rakentamiseen on otettu huomioon rakennettavien alueiden sijoittamisessa. Uudet asuinalueet eivät sijoitu tulvaveden vaara-alueelle.

Kaavassa osoitetuilla uusilla asemakaavoitettavilla alueilla tulee tarkemman suunnittelun yhteydessä tutkia melusuojauksen tarve. Tämä koskee lähinnä kt79 varrelle sijoittuvaa uutta asutusta. Melusuojaukseen on kiinnitetty huomiota kaava-alueita koskevissa yleisissä määräyksissä. Uusien asuinalueiden toteutuma tulee olemaan varsin hidas ja todennäköisesti pientä. Rakennuspaikkojen kysyntä tulee olemaan todennäköisesti hyvin pientä ja kohteissa toteutetaan vesihuolto kiinteistökohtaisesti.

Kulttuuri- ja luonnonympäristö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat

Yleistavoitteet

Alueidenkäytöllä edistetään kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön sekä niiden alueellisesti vaihtelevan luonteen säilymistä.

Alueidenkäytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Ekologisten yhteyksien säilymistä suojelualueiden välillä edistetään mahdollisuuksien mukaan.

Alueidenkäytöllä edistetään luonnon virkistyskäyttöä sekä luonto- ja kulttuurimatkailua parantamalla moninaiskäytön edellytyksiä. Suojelualueverkoston ja arvokkaiden maisema-alueiden ekologisesti kestävää hyödyntämistä edistetään virkistyskäytössä, matkailun tukialueina sekä niiden lähialueiden matkailun kehittämisessä suojelutavoitteita vaarantamatta.

Jeris-Äkäsjärven alueen osayleiskaavaratkaisussa on huomioitu nämä yleistavoitteet seuraavasti:

Kaavan tavoitteena on edistää kaavaratkaisussa osoitetulla maankäytöllä ja kaavamääräyksiensä sisällöllä kaava-alueen maiseman ja luonnon sekä rakennetun ympäristön arvojen säilymistä. Kaavassa on osoitettu arvokkaat rakennukset, luontokohteet ja maisema-alueet erillismerkinnällä, jota koskevassa kaavamääräyksessä on pyritty turvamaan niiden ominaispiirteiden säilyminen, mm. Nivunkijärven kylä on osoitettu kyläkuvallisesti arvokkaaksi alueeksi.

Kaavassa osoitetut yleiset virkistysalueet ja ulkoilureitistöt on tutkittu ja mahdollisuuksien mukaan ohjattu kulkemaan siten, etteivät ne vaaranna alueen erityisiä luontoarvoja. Merkinnöin ohjatut reitit alueella rajoittavat todennäköisesti niiden ulkopuolella olevaan maahan ja luontoon kohdistuvaa kulutusta.

Erityistavoitteet

Alueidenkäytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuri- ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Alueidenkäytössä on otettava huomioon kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevat kansainvälisten sopimusten velvoitteet sekä valtioneuvoston päätökset. Lisäksi viranomaisen laatimat valtakunnalliset inventoinnit otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina.

Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet. Alueidenkäyttöä on ohjattava siten, ettei näitä aluekokonaisuuksia tarpeettomasti pirstota.

Alueidenkäytön suunnittelussa rantaan tukeutuva loma-asutus on mitoitettava siten, että turvataan luontoarvoiltaan arvokkaiden ranta-alueiden säilyminen sekä lom asumisen viihtyisyys.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Alueidenkäytössä on otettava huomioon pohja- ja pintavesien suojelutarve ja käyttötarpeet.

Ilman erityisiä perusteita ei hyviä ja yhtenäisiä peltoalueita tule ottaa taajamatoimintojen käyttöön eikä hyviä ja laajoja metsätalousalueita pirstoa muulla maankäytöllä.

Jeris-Äkäsjärven osayleiskaavaratkaisussa on huomioitu nämä erityistavoitteet seuraavasti:

Kaavoituksessa on huomioitu valtakunnalliset kulttuuri- ja luonnonperinnön arvot. Erillisissä luonto- ja maisemaselvityksessä ja rakennusinventoinnissa on käyty läpi alueen luonto- ja maisemakohteet, alueen historia, alueen kulttuuriympäristö ja maisema. Nämä ovat olleet kaavaratkaisun keskeisiä lähtökohtia alueenkäytön suunnittelussa sekä kaavamääräyksiä laadinnassa.

Kaavan tavoite on ollut osoittaa uusi rakentaminen niin, että säilytetään alueella ekologiset sekä virkistysreittiyhteydet. Kaava on laadittu niin, että seudullisten yhteyksien toteuttaminen on mahdollista, mm. uudet ohjelmapalvelualueet sijoittuvat ulkoilu- ja retkeilyalueen ympärille ja niiden toiminnassa voidaan hyödyntää nykyisiä ulkoilureittejä.

Osayleiskaavassa ranta- ja loma-asutusalueiden rakennusoikeus on tutkittu kiinteistökohtaisesti ns. emätilamitoituksen mukaisesti. Rakennusoikeuden määrittelyn yhteydessä on osoitettu tilakohtaisesti lomarakentamiseen varattu alue. Aluemäärittelyssä on pyritty turvaamaan sekä maisema- että luontoarvojen lisäksi virkistyskäyttöön soveltuvan vapaan rannan osuus, jokamiehen oikeuksien turvaamiseksi. Lisäksi loma-asuntorakentamista on suunnattu lähelle Muonion pysyvää asutusta, jolla lisätään luonnontilaisen maiseman osuutta. Suuria yhtenäisiä rakentamattomia ranta-alueita ovat mm. Äkäsjärvellä Kevätniemen ja Ruonavaaran ranta-alueet, Nivunkijärven eteläranta, Leustojärven pohjoisranta.

Kaavaan on merkitty tärkeät tai vedenhankintaan soveltuvat pohjavesialueet (pv) ympäristökeskuksen tietojen perusteella. Pohjavesialueen kaavamääräyksillä kielletään pohjavesien pilaantumista ja muuttamisriskiä aiheuttavien laitosten ja toimintojen sijoittaminen pohjavesialueille.

Hyviä yhtenäisiä peltoalueita ei ole osoitettu taajamatoimintojen käyttöön. Uudet rakentamisalueet on osoitettu siten, etteivät ne riko yhtenäisiä metsäalueita.

Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet

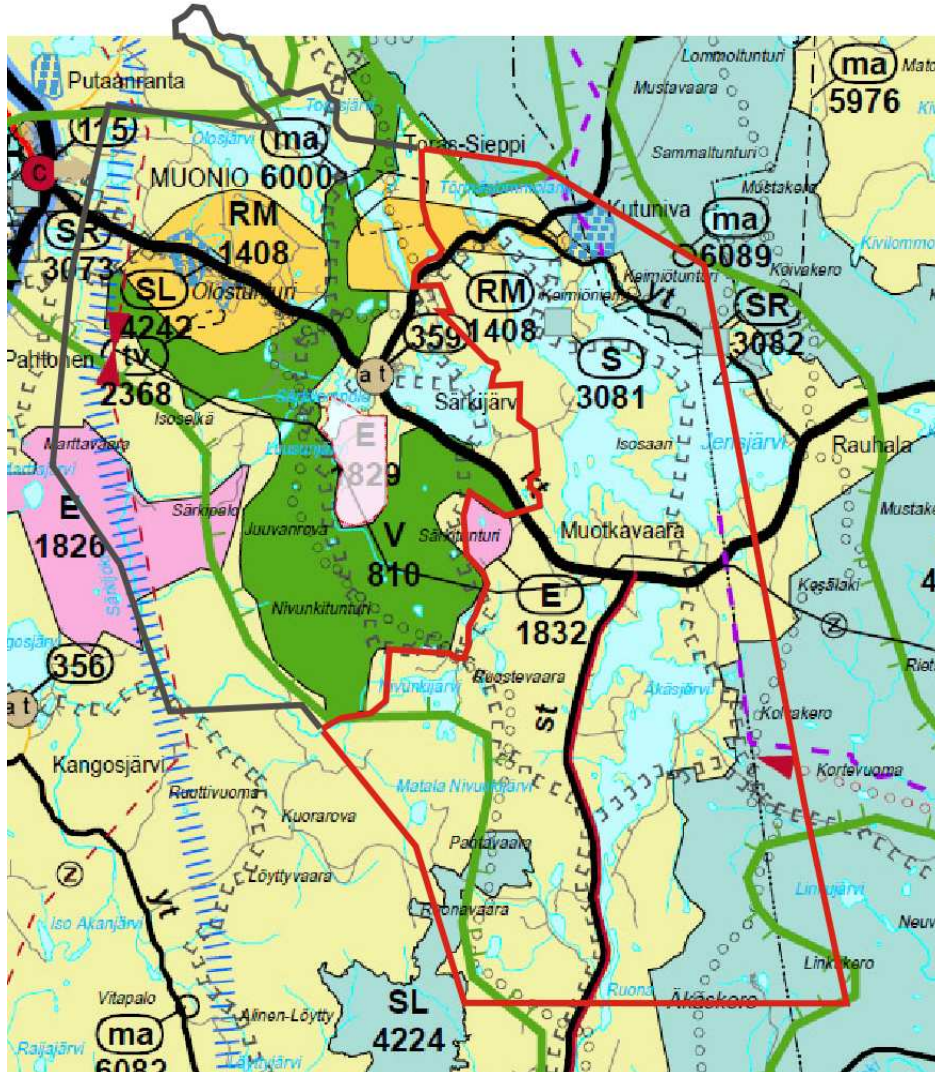
Kaavaratkaisuihin ovat vaikuttaneet erilaiset paikalliset olosuhteet, kuten kylärakennus ja poronhoito. Kylien ominaispiirteitä, suojelutarpeita ja vahvuuksia on haluttu tuoda esiin ja turvata erilaisin kaavamääräyksin. Poronhoidon harjoittamisen turvaamiseksi kaavaluonnos-ehdotus vaiheessa tutkittiin erilaisia ratkaisuja, jotka turvaisivat elinkeinoin harjoittamisen nyt ja tulevaisuudessa. Paliskunnan ja Metsähallituksen kanssa käytiin läpi erilaisia vaihtoehtoja ja kaavaehdotuksessa esitetty ratkaisu on poronhoidon kannalta edullisin ratkaisu. Kaavan retkeilyverkosto ohjaa liikumista siten, että erilaisia aluekokonaisuuksia ja kulttuuriympäristöjä voidaan toisaalta suojella, mutta toisaalta myös ottaa aktiivisesti osaksi Muonion kunnan kehitystä sekä matkailun, asumisen että elinkeinonharjoittamisen näkökulmasta. Muista erityisistä aluekokonaisuuksista kaavassa on erotettavissa omina merkintöinään osoitettu pääasiassa kohdemerkinnöillä rauhoitetut muinaisjäännökset museoviranomaisten tietojen ja kesän 2011 täydennysinventoinnin perusteella.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

5.8.3 Suhde maakuntakaavaan

Ympäristöministeriö vahvisti 23.6.2010 Tunturi-Lapin maakuntakaavan.

Ote Tunturi-Lapin voimassa olevasta maakuntakaavasta. (punainen rajausta alueen likimääräinen rajausta) Lähde: Lapin liitto

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Maakuntakaavan ja yleiskaavan suhde:

Maakuntakaava	Yleiskaava	Poikkeaman perustelu
mv 8411 LEVI-YLLÄS-OLOS-PALLAS-HETTA, Kansainvälisesti merkittävä mat- kailuvyöhyke.	Alueelle on sijoitettu paljon mat- kailurakentamista ja -palveluja tukevia alueita (matkailualueet, virkistysalueet) sekä reittejä. Matkailu on huomioitu myös eri kaavamääräyksissä mm. metsän- hoidon yhteydessä. Lisäksi reitistöt kytkettyvät koko Tunturi-Lapin reitistöön sekä kansallispuiston reitistöön. Maisema- ja luonnonarvoja säilyt- tämällä edistetään myös matkailun kehittymistä ja alueen säilymistä luonto- ja maisema-arvoiltaan koh- teena, jolla on vetovoimaa.	Ei poikkeamaa
RM 1408 OLOKSEN MATKAILUKESKUS Valtakunnallinen matkailukeskus	Ko. alue sijoittuu suurimmaksi osin Olos-Särkijärvi-Toras-Sieppi - alueelle. Kyseisen merkinnän alueelle on sijoitettu matkailurakentamista palvelevia aluevarauksia sekä vir- kistysalue ja -reitit, jotta yhteydet eri alueiden osalta olisivat toimivia ja käytännöllisiä. Oloksen, Toras-Siepin ja Kutunni- van alueille sijoitetut ympärivuoti- sen asumisen alueet tukevat kylä- rakennetta ja ovat mittakaavaltaan sellaisia alueita, jotka eivät vaa- ranna maakuntakaavan keskeisiä periaatteita. Maakuntakaavan RM - alueen osoittamista yleiskaavassa asuinalueeksi ei ole katsottava maakuntakaavan mittakaavassa sellaiseksi maakunnallisesti tai seudullisesti merkittäväksi poik- keamiseksi, ettei se olisi kunnan toimivallassa.	Ei poikkeamaa. Suunnittelu on tarkempaa kuin maakuntakaavas- sa, yksityiskohtaisemman suunnit- telun periaatteen mukaisesti.
S 3081 KEIMIÖNIEMEN KALAKENTTÄ Valtakunnallisesti merkittävä kult- tuurihistoriallinen ympäristö (myös RKY2009), suojeltu ranta- asemakaavalla. Alueella on myös kiinteä muinaisjäännös.	Alueen asemakaavatilanne on ku- vattu yleiskaavassa sellaisenaan. Yleiskaavatyön yhteydessä alueelle ei esitetä muutoksia tai ympäristöä muuttavaa toimintaa. Alueen luonne ja arvot on huomioi- tu mm. mitoitusnormeissa vasta- rannalla.	Ei poikkeamaa.
SL 4009 PALLAS-YLLÄSTUNTURIN KANSSA- LISPUISTO Laki 1430/2004, Natura VNp 20.8.1998	Kyseinen alue on merkitty Natura- alueeksi sekä luonnonsuojelualue- eksi. Alueelle on osoitettu virkistyskäyt- töä palvelevia reitistöjä ja olemas- sa olevat rakenteet ja rakennelmat	Ei poikkeamaa.
SL 4224 SUOPPAMANSELÄN VANHAT MET- SÄT Vanhat metsät, VNp 27.6.1996	Kyseinen alue on merkitty Natura- alueeksi sekä luonnonsuojelualue- eksi. Alueelle on osoitettu virkistyskäyt- töä palvelevia reitistöjä ja olemas-	Ei poikkeamaa.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

ma 5976 PALLASTUNTURI Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue	sa olevat rakenteet ja rakennelmat Kyseinen alue on merkitty lähes kokonaisuudessaan Natura-alueeksi sekä luonnonsuojelualueeksi. Alueen luonne ja arvot on huomioitu mm. mitoitusnormeissa vastarannalla.	Ei poikkeamaa.
E 1832 LIIKAMAAN TESTIALUE Suunniteltu kylmätestausalue	Alue on todettu sellaisenaan yleiskaavassa.	Ei poikkeamaa
M 4529 MUONION MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE nykyinen käyttö	Alue on osoitettu pääasiassa M-alueeksi eli maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi sekä M-1 maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi rantavyöhykkeellä. Alueen yksityiskohtaisemman tarkastelun perusteella on voitu kohdistaa erityisiä arvoja, joille on osoitettu riittävä suojelutaso sekä maankäyttöä ohjaavat määräykset.	Ei poikkeamaa. Suunnittelu on tarkempaa kuin maakuntakaavassa, yksityiskohtaisemman suunnittelun periaatteen mukaisesti. Lakialueet on osoitettu MY-alueeksi, pääreittien ympäristö on osoitettu MU-alueeksi

Koko maakuntakaava-aluetta koskevat määräykset		
Maakuntakaava	Yleiskaava	Poikkeaman perustelu
Meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi maankäytön, liikenteen ja rakentamisen suunnittelussa sekä rakentamisen lupamenetelyissä on otettava huomioon valtioneuvoston päätös melutasojen ohjejarvoista.	Yleiskaava-alueella ei ole juurikaan melulle altistuvia alueita, eikä sellaisia maankäyttökohteita, jotka tulevat tulevaisuudessa tuottamaan melua. Yleiskaavassa on osoitettu valtioneuvoston päätöksen mukainen melualue Kittiläntien varteen asianmukaisesti.	Ei poikkeamaa
Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon arvokkaat luonnonympäristöt, arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt sekä kiinnitettävä erityistä huomiota rakennetun ympäristön laatuun.	Yleiskaavassa on huomioitu ja kaavakarttaan merkitty arvokkaat luonnonympäristöt, arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt asianmukaisin merkinnöin. Tulkintamme mukaan kaavaratkaisut tukevat rakennetun ympäristön laadun parantumista ja parantamista.	Ei poikkeamaa
Maisemallisesti herkillä alueilla, kuten tunturialueilla, jokien ja järvien rannoilla sekä pääteiden, matkailukeskusten, retkeilyreittien ja taajamien läheisissä metsissä eri käsittelytoimenpiteet on suunniteltava huolellisesti ottaen huomioon maiseman ominaispiirteet ja pyritävä välttämään suuria muutoksia.	Yleiskaavassa on kohdistettu erilaisia määräyksiä metsänkäsittelyyn alueen käyttötarkoituksen ja maisemallisen sijainnin perusteella.	Ei poikkeamaa
Ranta-alueilla taajamatoimintojen alueiden (A) ja keskuskyläen (at) ulkopuolella vapaan rantaviivan osuus tulee olla vähintään puolet muunnetusta rantaviivasta.	Yleiskaavan kokonaismitoitus on tutkittu kaavaselostuksen kappaleessa 6.2.1. Kokonaismitoitus kyläalueen ulkopuolella on ko. määräyksen mukainen.	Ei poikkeamaa

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Ranta-alueilla tulee turvata rannan suuntainen kulkuyhteys.	Yksityisten omistajien hallussa olevilla yksittäisillä rakentamiskoilla yhteyttä ei ole osoitettu, mutta maakuntakaavan mittakaava ja ohjausvaikutus huomioiden ko. vaatimus on turvattu ja turvattavissa. Ranta-alueille ei juuri ole osoitettu sellaista rakennetta, jonka toteuttamisessa tämä edellytys tulisi erityisesti huomioida.	Koko kaava-alue huomioiden ei poikkeamaa
Tulva-, sortuma- ja vyörymävaara-alueet on osoitettava yleis- ja asemakaavoissa joko alueina tai rakentamisrajoituksina. Rakennuspaikkoja ei saa suunnitella sijoitettavaksi alueille, joilla on tulvan, sortuman tai vyörymän vaaraa. Tulvariskialueet tulee ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa.	Kaava-alueella on säädetty ranta-rakentamisen vähimmäisetäisyys rannasta. Alueella ei ole tunnistettu tulva, sortuma tai vyörymävaara-alueita, joita olisi tullut käsitellä erityisin metodein kaavan laadinnassa.	Ei poikkeamaa
Malmietsintä ja siihen liittyvät toimenpiteet on turvattava, kuitenkin huomioon ottaen alueen erityispiirteet.	Kaavalla on ratkaistu alueen maankäytön jatkosuunnittelun edellytykset sekä osin toteuttaminen rakentamisen osalta. Yleiskaavalla ei aseteta esteitä malmietsinnälle ja tulkintamme mukaan huomioidaan myös riittävässä määrin alueen erityispiirteet, kuten kyläalueet ja asuminen, porotalouden harjoittaminen ja matkailu.	Ei poikkeamaa
Poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset on turvattava. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet ja valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa.	Kaavassa on osoitettu porotalouden harjoittamisen kannalta keskeisiä rakenteita, kuten aita. Kaavahankkeen aikana on käytetty ns. poro GIS aineistoa, jonka avulla on voitu osoittaa rakentamisalueita laidunalueiden ulkopuolelle ja turvaamaan näin ollen porotalouden harjoittamisen edellytykset. Kaavahankkeen aikana on järjestetty neuvotteluja paliskunnan edustajien kanssa.	Ei poikkeamaa
Suojelu- (S), luonnonsuojelu- (SL) ja erämaa-alueiden (Se) hoitoja käyttösuunnitelmista on pyydetty lausunto alueen kunnilta, Lapin liitolta, aluehallintoviranomaisilta, Saamelaiskäräjiltä saamelaiden kotiseutualueella, Paliskuntain yhdistykseltä, alueen paliskunnilta sekä muilta yhteisöiltä, joiden toimialaan suunnitelma liittyy.	Ei aktualisoidu yleiskaavassa. Ko. alueen on todettu kaavassa tehtyjen ja olemassa olevien rajausten mukaisesti.	Ei poikkeamaa
Rakennuksia tai muita huomattavia rakenteita ei tule suunnitella sijoitettavaksi maisemallisesti aroille paikoille, kuten kapeisiin niemen kärkiin ja kannaksille sekä rantamaisemaa hallitsevien kumpareiden huipulle.	Kaavassa on merkitty maiseman kannalta oleelliset alueet informatiivisella merkinnällä. Näiden alueiden erityispiirteet on huomioitu mm. kaavan mitoituksessa ja alueelle tehtyjen sijoitusten näkökulmasta.	Ei poikkeamaa

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Hyville, yhtenäisille tai maisemallisesti tärkeille pelloille ei tule suunnitella sijoitettavaksi muuta kuin maa- ja metsätalouteen liittyvää rakentamista, ellei niitä ole yksityiskohtaisemmassa kaavassa rakentamiseen sopivaksi osoitettu.	Kaavassa on merkitty maiseman kannalta keskeiset peltoalueet. Näiden alueiden erityispiirteet on huomioitu mm. kaavan mitoituksessa ja alueelle tehtyjen sijoitusten näkökulmasta.	Ei poikkeamaa
--	--	---------------

YLEISKAAVAN VAIKUTUKSET

Maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteena on hyvän elinympäristön edellytysten luominen sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehityksen edistäminen. Vaikutusten arvioinnin pohjana ovat nämä kestävä kehityksen neljä ulottuvuutta.

5.9 Taloudelliset vaikutukset

Myönteisen taloudellisen kehityksen varmistamiseksi kunnan olisi panostettava tulevien uusien yritystoimintamahdollisuuksien kehittämiseen ja markkinointiin. Nykyisten yrittäjien toimintamahdollisuuksien kehittämistä on tuettava ja uusille yrittäjille on luotava toimintamahdollisuuksia.

Yleiskaavan toteutukseen liittyvät kustannukset koostuvat yhdyskuntatekniikan toteutuskustannuksista, kaavoituskustannuksista, liikennejärjestelyjen ja reitistöjen aiheuttamista kustannuksista. Aluerakentamiskustannuksista tiestön ohella olennaisimman osan muodostaa vesihuollon toteutuksen kustannus.

Toteutuneessa kaavavaihtoehdossa alkutuotannon toiminta edellytyksiä ei ole merkittävästi heikennetty metsätalouden rajoituksilla. Alkutuotannosta varsinkin porotalous tulee hyötymään matkailuelinkeinon kehittymisestä, koska siinä voidaan nostaa kannattavuutta suoramyynnillä mm. matkailuyrityksiin.

Metsätalouden harjoittaminen tuo tuloja alueelle mm. suorana metsätaloustulona ja työpaikkoina. Vaikutusta vahvistaa puun käyttö raaka-aineena sekä uusiutuvana kotimaisena energiavarantona.

5.9.1 Rakentamisen vaikutukset

Kaavan toteuttaminen vaikuttaa alueen työllisyyteen ja yritystoimintaan. Rakennusten suunnittelu ja rakennustyöt työllistävät henkilöitä paitsi suoraan rakentamisen alalla myös välillisesti muilla toimialoilla. Välillisiä vaikutuksia syntyy rakentajien tarvitsemien välituotteiden mm. rakennustarvikkeiden ja palvelujen oston kautta.

Työllisyysvaikutukset eivät rajoitu pelkästään Muonion kunnan alueelle, vaan kohdistuvat alueellisesti laajemmin koko seudulle, maakuntaan ja koko maahan. Muonioon kohdistuvien vaikutusten suuruus riippuu kunnan yritysten ja työvoiman toimialarakenteesta.

5.9.2 Matkailun taloudelliset vaikutukset

Lisääntyvä majoituskapasiteetti tarjoaa mahdollisuuden vuosittaisten yöpymisvuorokausien lisääntymiseen. Yöpymisten lisääntyminen heijastuu suoraan matkailusta saataviin tuloihin. Matkailutulo koostuu välittömästä ja välillisestä tulosta. Välitön matkailutulo voidaan määritellä matkailijoiden alueella käyttämäksi rahamääräksi. Välilliset tulovaikutukset syntyvät, kun välitöntä matkailutuloa saavat yritykset tekevät ostoja muilta yrityksiltä tuottaakseen matkailijoiden kysymiä tavaroita ja palveluja.

Työllistyminen lisää kunnallisverotuloja sekä tulomuuttajien että työttömien työllistymisen aiheuttaman vaikutuksen kautta. Tulomuuttajien osalta vaikutus näkyy uusina verotuloina, työllistyvien osalta nykyisten verotulojen kasvuna. Laskelmissa oletetaan, että matkailun kohdalla Lapin alueellisesta työllisyyden kasvusta 300 työpaikkaa kohdistuu Muonion alueelle. Koko tästä määrästä voidaan arvioida noin 30 % työllistävän nykyisiä Muoniolaisia ja 70 % prosenttia työllistävän ulkopuolelta tulevia. Tuloveroprosenttina laskennassa on käytetty 19 %. Edellä esitettyjen lähtöole-

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

tusten mukaan laskettuna kunnallisverotulojen lisäys on suuruusluokaltaan noin 600 000 euroa vuodessa.

5.9.3 Porotalous, maa- ja metsätalous

Kaavaratkaisussa on pyritty huomioimaan poronhoidon edellytykset. Porotalouden laidunalueet pienenevät jonkin verran matkailutoimintaan varattujen alueiden myötä. Keskitetyllä rakentamisella voidaan rajata metsä- ja porotalouteen kohdistuvia haittoja. Rakentamisalueiden keskittämällä jo olemassa olevan rakentamisen yhteyteen pyritään rajoittamaan rakentamisesta, matkailusta ja ohjelmapalveluista aiheutuvia haittoja. Porotaloudella on alueella tärkeä merkitys pitämään sivukylät asuttuina ja perinteen säilymisessä sekä matkailun kehittämisessä. Porotaloutta puoltavat valmis infrastruktuuri ja alueen hyvät laidunalueet. Keskeisen sijainnin ansiosta porotalous voi nostaa liikevaihtoa suoramyynnillä mm. matkailuyrityksiin.

Metsätalouden harjoittaminen tuo tuloja alueelle mm. suorana metsätaloustulona ja työpaikkoina. Vaikutusta vahvistaa puun käyttö raaka-aineena sekä uusiutuvana kotimaisena energiavarantona. Tehometsänhakkuut heikentävät kuitenkin matkailun ja poronhoidon toimintaedellytyksiä. Matkailutoiminnan ja retkeily- ja virkistyskäytön kannalta erityisen tärkeille alueille on siksi annettu kaavamääräyksiä, jotka metsätalouden näkökulmasta ovat rajoittavia. Tällaiset aluevaraukset on pyritty valitsemaan mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti niin, että haitta metsänomistajalle jää mahdollisimman pieneksi. Nämä määräykset ja ohjeet eivät heikennä metsätalous toimintaa siis kohtuuttomasti.

Matkailu- ja ohjelmapalvelualueet luovat osaltaan mahdollisuuksia matkailuelinkeinon soveltamiseen ja hyödyntämiseen taloudellisesti perinteisessä luontaiselinkeinnossa ja samalla elinkeinorakenteen monipuolistamiseen.

5.10 Sosiaaliset vaikutukset

Keskeiset sosiaaliset vaikutukset liittyvät pysyvän asutuksen ja sesonkiluonteisen matkailun tarpeiden ja toimintojen yhteensovittamiseen. Matkailun ja pysyvän asutuksen palveluympäristön yhteensovittamisessa on ongelmana matkailupalvelun sesonkiluonteisuus. Ongelmat korostuvat rakenteen ja toimintojen sekoittuessa. Tällä hetkellä pysyvän asutuksen ja matkailun alueet ovat selkeästi eriytyneet.

Lisääntyvä matkailijamäärä voidaan kokea joko viihtyisyyttä lisääväksi tai vähentäväksi tekijäksi. Vaikutuksen suunta riippuu kunkin asukkaan näkökulmasta. Oman rauhan mahdollisen häirinnän rinnalla matkailupalvelutoiminnan kautta ihmisille syntyy helposti myös uusia kansainvälisiäkin kontakteja.

Matkailun kehittymisen seurauksena myös alueen asukkaiden virkistysmahdollisuudet lisääntyvät uusien palvelujen ja virkistysmahdollisuuksien tarjonnan ansiosta. Toisaalta lisääntyvät reitistöt ja rantarakentaminen rajoittavat paikoittain vapaata luonnossa liikkumista. Rakentamattomia luonnonalueita on kuitenkin edelleen tarjolla riittävästi.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

5.11 Vaikutukset luontoon ja ympäristöön

Rakentamisen aiheuttamat haitat luonnonympäristölle ovat luonteeltaan välittömiä tai välillisiä. Välittömiä vaikutuksia ovat rakennetun alueen alle jäävän alueen luonnon tilan muuttuminen, kasvillisuuden menettäminen ja eläimistön vähintään osittainen menettäminen. Välillisesti häiriö voi ulottua kauemmaksikin, mm. liikenteen ja liikkumisen lisääntyminen aiheuttavat maaston kulumista ja meluhaittoja.

Rantarakentamisen sijoituksessa on pyritty välttämään maisemallisesti arvokkaita alueita. Poikkeuksen muodostavat jo loma-asumiskäytössä olevat niemet ja kapeiden lahtien rannat.

Kaavaehdotuksen toteutuessa omarantaisten lomarakennusten määrä lisääntyisi n. 80 %, mikä on huomattava määrä ja näkyy myös maisemassa. Rakentamista voidaan ohjata kaavamääräysten puitteissa vain rajallisesti, jolloin suuri vastuu jää kuitenkin rakennuslupamenettelyn yhteydessä tehtävälle paikan katselmukselle. Yksityiskohtaisella ja hyvällä suunnittelulla voidaan merkittävästi vähentää rakentamisen maisemallista vaikutusta. Kaavamääräyksissä on korostettu uuden rakennuksen ja sen ympäristön luomaa kokonaisuutta ja niiden yhteensopivuuden merkitystä.

Uusi loma-asuntomäärä toteutuessa ei voida välttää myöskään maaperän kulutuksen ja meluhäiriön lisääntymistä alueella. Kaavassa ei kuitenkaan esitetä sellaista erityistä rakennustoimintaa joka merkittävästi vaikuttaisi alueen luonto- ja maisemiarvojen huononemiseen.

Kaavassa on rakentamisen aiheuttamia haittavaikutuksia ympäristöarvoihin vähennetty pyrkimyksellä jättää luontoarvojensa puolesta arvokkaat alueet ja niiden lähiympäristöt rakentamisen ulkopuolelle.

Merkittävimmin muutokset näkyvät ranta- ja matkailurakentamisen ja reitistöjen lisääntymisen vaikutuksena maisemaan. Rantarakentamisen osalta oleelliset muutokset kohdistuvat Jeris- ja Äkäsjärveen. Vaikutusten merkitystä pienentää uudisrakentaminen sijoittuminen olemassa olevia rakennuspaikkojen välittömään läheisyyteen.

Luonnonympäristössä tulee tapahtumaan muutoksia, koska rakentaminen ja hakkuut vähentävät metsäalueita. Myös näiden muutosten kohdistumista ja merkittävyyttä on pyritty vähentämään antamalla kaavassa metsänhoidollisia määräyksiä ja suosituksia. Mikäli metsätaloudessa, rakentamisen suuntaamisessa ja reitistöjen toteuttamisessa noudatetaan maltillista linjaa, muutokset eivät kuitenkaan tule olemaan ratkaisevan suuria.

Suunnittelualueelle jää laajoja vanhojen metsien alueita ja ympäristönsuojelun ja etenkin jätteiden ja jätevesien käsittelyn tason on tarkoitus olla korkeaa.

5.12 Vaikutukset Natura 2000 verkostoon

Edellisen kaavoituskierroksen yhteydessä on alueelle laadittu Natura-tarvearvointi (biologi Jari Kärkkäinen, Suunnittelukeskus Oy, liite 4). Koska kaavan pääasiallinen sisältö on hyvin pitkälle samanlainen, kuin 2007 hyväksytyssä kaavassa, voidaan todeta aineiston olevan käyttökelpoista myös tämän kaavatyön yhteydessä. Tarvearvioinnissa todetaan mm:

- Rakentaminen vähentää luonnon tilaista kasvillisuutta ja tällä on vaikutusta valumavesien luonteeseen, koska päällystetyn pinta-alan kasvu lisää sade- ja sulamisvesien pintavaluntaa ja ainehuuhtoumia. Rakennettuilta alueilta syn-

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

tyvien hulevesien² määrää kasvaa, mutta niille ei todennäköisesti ole merkittävää vaikutusta alueen vesistöjen kokonaisluonteeseen ja vedenlaatuun, koska suurin osa kaava-alueesta jää luonnontilaan. Tiheimmin rakennetuilla alueilla hulevedet voivat muodostaa muutoksia paikallisella tasolla pitkällä aikavälillä. Hulevesivaikutuksia on kuitenkin syytä tarkastella tarkemmin asemakaavasuunnitteluvaiheessa.

- Olos – Särkijärvi – Toras-Sieppi ja Äkäsjärven – Jerisjärven osayleiskaavojen toteuttaminen ei juuri muuta Tornionjoen-Muonionjoen vesistöalueen valuma-alueen luonnetta ja lisää olennaisesti kuormitusta.
- Osayleiskaavojen toteutuminen ei muodosta suojeltaville luontotyypeille merkittävää haittaa, koska suojeltavien luontotyyppien levinneisyys ja ominaispiirteet eivät muutu. Natura-alueeseen rajautuvat maa- ja metsätalousalueet muodostavat puskurivyöhykkeen ja vähentävät epäsuoria vaikutuksia.
- Osayleiskaavan toteuttaminen lisää matkailua alueella ja näin myös liikkuminen Natura-alueella kasvaa. Koska liikkuminen ohjautuu olemassa oleville reiteille, sen tuomaa haittaa luontotyypeille ei voida pitää merkittävänä.

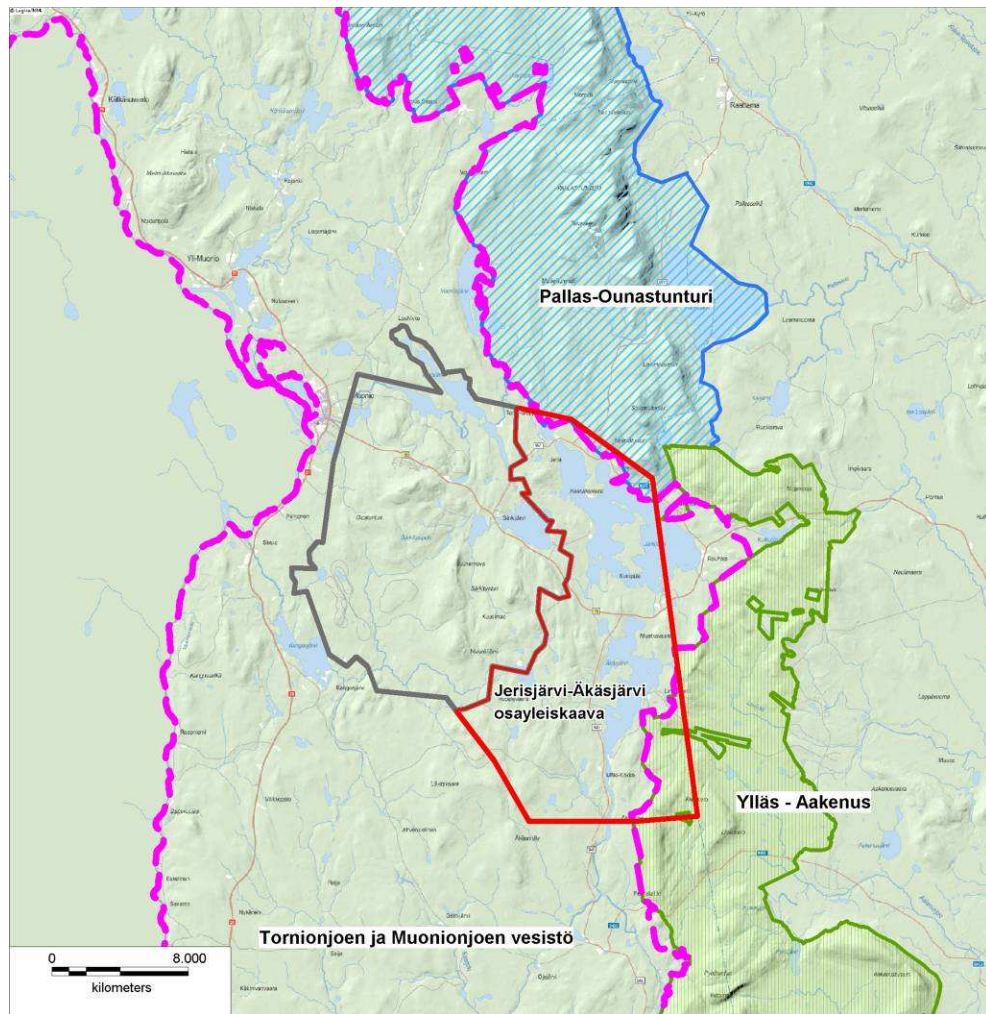
Syksyllä 2011 selvitystä tarkistettiin ja päivitettiin vastaamaan kaavaehdotusta.

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava-alue kuuluu **Tornionjoen-Muonionjoen vesistöalue** Natura-alueelle, jonka pinta-ala on noin 32 000 ha. Alue on otettu Natura -suojeluverkostoon luontodirektiivin perusteella (SCI). Tornionjoen-Muonionjoen vesistöalue Natura -alue (FI 1301912) sijoittuu Tornion, Ylitornion, Kolarin, Pellon, Muonion, Enontekiön ja Kittilän alueille. Natura-alueen pääasiallisena toteutuskeinona on Ruotsin ja Suomen välinen rajajokisopimus. Niiltä osin kun rajajokisopimuksessa ei ole erityisiä määräyksiä, noudatetaan vesilain säännöksiä. Tornion – Muonionjoen sivuvesistöjen osalta toteutuskeinona on myös koskiensuojelulaki. Suojelu kohdistuu luontodirektiivin luontotyyppiin Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit (100 %) ja luontodirektiivin liitteen II lajiin saukko.

² Hulevedet muodostuvat sade- ja sulamisvesistä.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Kaava-alueen sijainti suhteessa Natura-alueisiin.

Tornionjoen-Muonionjoen vesistöalueen Natura-alueelle kohdistuvat vaikutukset muodostuvat valuma-vesien kautta. Rakentaminen vähentää luonnontilaista kasvillisuutta ja tällä on vaikutusta valumavesien luonteeseen, koska päällystetyn pinta-alan kasvu lisää sade- ja sulamisvesien pintavaluntaa ja ainehuuhtoumia. Rakennetuilta alueilta syntyvien hulevesien määrää kasvaa, mutta niille ei todennäköisesti ole merkittävää vaikutusta alueen vesistöjen kokonaisluonteeseen ja vedenlaatuun, koska suurin osa kaava-alueesta jää luonnontilaan. Tiheimmin rakennetuilla alueilla hulevedet voivat muodostaa muutoksia paikallisella tasolla pitkällä aikavälillä. Hulevesivaikutuksia on kuitenkin syytä tarkastella tarkemmin asemakaavasunnitteluvaiheessa. Saukon elinmahdollisuudet eivät heikkene.

Osayleiskaavan toteuttaminen ei juuri muuta Tornionjoen-Muonionjoen vesistöalueen valuma-alueen luonnetta. Myös kuormitus ei olennaisesti kasva. Natura -alueen eheyttä koskevien kriteerien perusteella kaavan toteutuminen tuottaa vähäisiä kielteisiä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteisiin ja Natura-alueen suojeluperusteena olevat luonnonarvot eivät heikkene.

Kaava-alueen kaakkoisosassa ulottuu **Ylläs-Aakenus Natura-alueelle** ja pohjoisosassa **Pallas-Ounastunturin Natura-alueelle**. Pallas-Ounastunturi on otettu Natura 2000 -verkostoon luontodirektiivin ja lintudirektiivin perusteella (SCI ja SPA alue). Ylläs-Aakenus Natura-alue on SCI-alue. Pallas-Ounastunturin kansallispuisto ja Ylläs-Aakenustunturin vanhojen metsien suojelualue yhdistettiin Pallas-Yllästunturin kan-

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

sallispuistoksi vuonna 2005. Ylläs-Aakenus Natura-alueen suojelu kohdistuu 11 luontotyyppiin, joista luonnonmetsät ovat pettevyydeltään merkittävin luontotyyppi sekä saukkoon, lapinleinikkiin, lettorikkoon ja kahteen uhanalaiseen lajiin. Pallas-Ounastunturin Natura-alueella on 22 suojeltavaa luontotyyppiä ja 30 lintudirektiivin lajia. Lisäksi suojelu kohdistuu seuraaviin luontodirektiivin liitteen II lajeihin: ahma, saukko, pohjanharmoyökkönen, lapinleinikki, isonuijasammal, lettorikko ja yksi uhanalainen laji.

Osayleiskaavalla ei ole suoria vaikutuksia Ylläs-Aakenus ja Pallas-Ounastunturin Natura -alueille. Natura-alueille on kaavassa esitetty olemassa vaellusratsastus- moottorikelkka- ja koiravaljakkoreitit sekä tiet. Myös uutta reunavaikutusta ei muodostu Natura-alueille, koska Natura-alueen välittömään läheisyyteen ei ole osoitettu uutta toimintaa.

Vaikutukset ovat välillisiä. Kaavan toteutumisen myötä retkeily ja muun liikkuminen lisääntyvät Natura -alueilla. Kaavan toteutuminen kasvattaa puiston kävijämäärää arviolta noin 4-5 %:lla. Tämän seurauksena erityisesti suosituilla reiteillä ja taukopaikoilla kasvillisuuden kulumisalueet laajenevat. Samoin matkailijoiden mukana voi kulkeutua puistoon uusia ympäristöön kuulumattomia kasvilajeja. Myös eläimistöön kohdistuva häirintätodennäköisyys lisääntyy.

Pallas-Yllästunturin kansallispuistossa käy runsaasti retkeilijöitä ja kävijämäärä on vuosittain kasvanut. Vuonna 2009 kävijöitä oli 419 000 ja vuonna 2010 436 000. Suurin osa kävijöistä vierailee puistossa marras-toukokuun välisenä aikana (noin 67 %). Kansallispuistossa on runsaasti reittejä myös muita luontomatkailua tukevia rakenteita ja palveluvarustusta. Puiston alueella on yhteensä 331 km huollettua latua, vaellusreittejä on 244 km ja luontopolkuja 54 km. Rakenteita on parannettu mm. VILMAT-hankkeessa. Suuri osa matkailijoista liikkuu reiteillä ja reittien ulkopuolella helpokulkuisilla tunturikankailla liikkuu noin 8 % retkeilijöistä.

Puiston alueella on tehty maaston kulumistutkimuksia vuosina 2003–2006 (Norokorpi & Sulkava 2007). Kasvillisuuden kulumisen ilmenee polkujen levenemisenä ja suositusten varaus- ja autiotupien ympäristössä. Myös Pallaksen alueella reittien ulkopuolella tunturikankaalla on havaittavissa kasvillisuuskulumia. Hiihtoladuilla sammalien peittävyys oli suurempi reiteillä kuin niiden vieressä, mutta muut kasvillisuusvaikutukset olivat vähäisiä. Tautopaikoilla muuttunut kasvillisuus ja rakenteiden tarjoaman suojan heijastuu myös ympäristön nisäkäslajistoon. Lisäksi Pallas-Yllästunturin alueen matkailu on heikentänyt varsinkin Ylläksen lähialueella petolintujen pesintämenestystä.

Kaava-alueelle majoittuvista matkailijoista useimmat tekevät päiväretkiä puistoon. Puiston lähimmät osat ovat kansallispuiston erämaa- ja virkistysvyöhykettä. Kulutus ensisijassa kohdistuu Pallastuntureille ohjautuvalle Torassiepistä lähtevältä reitille ja Jeriksen alueelta lähteville reiteille sekä näiden reittien varsilla oleville taukopaikoille ja majoituspaikoille. Toissijaisesti kulutus ilmenee reittien ulkopuolella. Tämän seurauksena eräisiin suojeltuihin luontotyyppeihin kohdistuu kulumista. Metsähallitus on huomionut osayleiskaavan tuoman matkailijoiden määrän kasvun Pallas-Yllästunturin kansallispuiston käyttö- ja hoito- ja luontomatkailusuunnitelmissa. Haittojen lieventämiseksi Metsähallitus parantaa mm. reittien ja rakenteiden laatua ja lisää yleisen luontotietoutta. Kun huomioidaan metsähallituksen lieventävät toimet, jäävät kaavasuunnitelman vaikutukset Natura-alueen eheyteen ja luonnonarvoihin vähäisen kielteiseksi.

Lähteet

Kyöstilä, M., Erkkonen, J., Sulkava, P. ja Lohiniva, S. 2010: Pallas-Yllästunturin kansallispuiston luontomatkailusuunnitelma. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 85.

Metsähallitus 2008: Pallas-Ounastunturin kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 36.

Ramboll Finland Oy 2005: Särkilompolon ajoharjoittelurata, Ympäristöselvitys 26.10.2005.

Sulkava, P. & Norokorpi, Y. 2007: Luontomatkailun vaikutukset kasvillisuuteen ja maaston kulumiseen Pallas-Yllästunturin kansallispuistossa. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 166.

5.13 Kulttuuriset vaikutukset

Maisemaan ja luonnonympäristöön kohdistuvien vaikutusten ohella myös kulttuuriympäristössä tulee tapahtumaan muutoksia. Yleiskaavan mukaan alueella on aktiivisia, pysyvään asutukseen ja perinteeseen pohjautuvia kyliä. Tämä edellyttää, että kylien ympäristöä ja kulttuuria vaalitaan.

Yleiskaavassa on pyritty säilyttämään ja vahvistamaan nykyistä kylärakennetta. Tämä hyödyttää sekä kaava-alueen asukkaita että yrityksiä. Myös kunnan kannalta katsottuna kehitys on myönteinen, koska suunnittelua voidaan jatkaa nykyiseltä pohjalta ja samalla voidaan hyödyntää olemassa olevia teknisiä rakenteita. Autioituvat kylät eivät ole kenenkään etu.

Uudisrakentamisen suuntaaminen pääasiassa tiiviisti ja olemassa olevien rakenteiden läheisyyteen vastaa yhdyskuntarakenteen kehittämiseksi yleisesti asetettua eheyttävää tavoitetta. Koska rakentaminen toteutetaan myös suhteellisen matalana, täyttyvät myös tavoitteet tiiviistä ja matalasta rakentamisesta.

Osayleiskaavassa on osoitettu rakennustaiteellisesti tai kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kohteet yleiskaavakartalle ja annettu niille suosituksia kaavamääräyksillä.

Ohjelmapalvelutoimintaa luomalla tuetaan paikallista kulttuuria, koska osa palveluista perustaa toimintaideansa perinteiden ylläpitoon ja tietoisuuden lisäämiseen. Perinteiset työtavat ja toimet vahvistavat yrittäjien omaa tietoisuutta ja pitävät yllä vanhoja perinteitä toimintatavoista ja tekniikoista. Yrittäjien itsensä kehittymisen lisäksi myös palveluiden käyttävät saavat konkreettisesti kosketuksen paikalliseen kulttuuriin.

Kulttuurisia vaikutuksia tukemaan on kaavassa osoitettu myös luonnonmukaiseen matkailuun soveltuvia alueita. Nämä kohteet mahdollistavat erämaa-tyyppistä mökkeilyä ja lomailua.

Muinaismuistolain (295/63) nojalla rauhoitetut kohteet, ovat osa kulttuuriperintöä ja ne on huomioitu asianmukaisin merkinnöin ja rajoittein kyseisellä alueella.

Kulttuuria ylläpidetään myös arkipäiväisessä toiminnassa kuten kalastuksen edistämässä. Kaavaan on merkitty ikiaikaisia apajapaikkoja, joiden ympäristöt on mahdollisuuksien mukaan säilytetty luonnontilassa. Samoin kaavaan on merkitty venevalkamia, jotka edesauttavat vesistöjen hyväksikäyttömahdollisuuksia perinteisiä elinkeinoja tukevasti.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

5.14 Vaikutus kylmäteknologia alueeseen

Arvioinnin kohde	Nykyiseen tilanteeseen	Luonnonympäristöön ja luonnonvaroihin	Kulttuuriset vaikutukset	Sosiaaliset vaikutukset	Vaikutukset talouteen
ERITYISALUEET (E-1/ Res,)					
Kylmäteknologia (Tuore Särkivaara Liikamaa-alue) (E-1/res) Kylmäteknologialle varattu alue, jota käytetään ja kehitetään virkistykseen, kunnes kylmäteknologialuetta aletaan suunnittelemaan.	Kylmäteknologian uusi testausalue. Tulevaisuuden tarpeita varten. Nykyinen ja tuleva käyttö virkistys, mikäli aluetta ei oteta kylmäteknologian käyttöön.	- Edellyttää laajoja maa-alueita rakentamiselle, muuttavat luontoa sekä lisäävät ratojen ja rakennusten alueilla kulumista ja häiriötä aiheuttavaa toimintaa. - Vähäinen riski autotestauksen aiheuttamista öljypäästöistä + Alueella ei tehdä suuria metsätalous-toimenpiteitä + Alueen luontoarvojen säilyminen ja suojeleminen voidaan toteuttaa paremmin asemakaavan myötä.	± Luovat alueelle uudenlaista rakentamiskulttuuria + Alueen pinta-ala riittävä testaustoiminnalle +tukee kylmäteknologiaa, luomalla toiminnalle lisäedellytyksiä Muonion kunnan alueella.	+ Majoitus, palvelut lähellä	+ Infrastrukturi; helposti liitettävissä yhd.kuntatekn. huollon verkostoon + Edistää uusien työpaikkojen muodostumisen ja koulujen säilymisen + tukee maa-kuntakaavaa

6 Ohjeet ja suositukset

6.1 Rakentaminen osayleiskaava-alueella

6.1.1 Ranta-alueet

Yleiskaava on laadittu ranta-alueella MRL 72.1 §:n mukaisesti rakentamista suoraan ohjaavaksi oikeusvaikutteiseksi yleiskaavaksi eli rakennusluvut voidaan myöntää suoraan merkityille rakennuspaikoille osayleiskaavan perusteella. Rakennusoikeus on tutkittu kiinteistökohtaisesti, emätilamitoitusperiaatteen mukaisesti. Ranta-alueelle sijoittuvilta M-1, MY, VR, VR-1 ja S -alueilta rakennusoikeus on siirretty rakentamiseen osoitetuille alueille.

Ranta-alueella rakentaminen on ratkaistu tilakohtaisesti. Mikäli poikkeamisen tarve kohdistuu rakentamiseen varatulle alueelle, on toimivalta kunnalla. Mikäli rakentaminen kohdistuu alueelle, josta rakennusoikeudet on siirretty ja siellä on näin ollen MRL:n 43.2 §:n mukainen rakentamisrajoitus, on toimivalta Lapin ELY-keskuksella.

Loma-asuntoalueet sijoittuvat pääasiassa maisemallisesti herkille ranta-alueille, siksi ympäristöön ja maisemaan on kiinnitettävä erityistä huomiota. Rakennukset tulee sijoittaa maisemallisesti edullisille paikoille, maaston myötäisesti ja peitteisille alueille. Rakentaminen tulee ohjata olemassa olevien rakennusten ja teiden yhteyteen. Rakennuspaikkaa ympäröivä luonnontilainen kasvillisuus tulee säilyttää mahdollisimman luonnonmukaisena. Taajatyypinen pihasuunnittelu lipputankoineen ei sovellu luonnontilaiselle alueelle.

Rakennussuunnittelussa tulee kiinnittää huomiota kohteen mittakaavan, muotokieleen, rakennusmateriaalin ja värityksen yhteensopivuuteen sitä ympäröivän maiseman ja muun rakennuskannan kanssa. Rakennusten kattoväritys tulee olla tumma ja maisemasta helposti erottuvia vaaleita ja/tai kirkkaita julkisivupintoja tulee välttää. Rakennukset tulee ryhmittää mieluiten pihapiiriksi, kuitenkin niin että maastolliset muodot ovat lähtökohtina suunnittelussa.

Rakennuksen etäisyys keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta tulee olla vähintään 30 metriä. Saunarakennuksen, jonka pohjapinta-ala on enintään 20 m², saa rakentaa 20 metriä keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta. Rakennukset on sijoitettava maiseman kannalta edullisesti, mahdollisuuksien mukaan puuston suojaan. Sen etäisyyden edellä mainitulla tavalla laskettaessa rantaviivasta tulee olla kuitenkin vähintään 20 m ja asunnon rakennusten alimman lattiatason tulee olla vähintään metri ylävesirajaa korkeammalla. Ellei ylävesiraja ole tiedossa, on alimman lattiatason oltava vähintään yksi (1) metri keskiveden korkeudesta.

6.1.2 Ranta-alueen ulkopuoliset alueet

Nyt laadittavan oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella rakennuksen rakentaminen toteutetaan suoraan rakennusluvalla yleiskaavassa rakentamiseen varatuilla alueilla, joita ei ole määrätty asemakaavoitettavaksi (AP, RA, RA-1, RM-6 ja RM-7). Rakentaminen edellyttää kuitenkin, että muilta osin yleiskaavan määräyksissä olevat ehdot alueelle sallitusta rakentamisesta ja rakennusoikeudesta täyttyvät.

Ranta-alueen ulkopuolella rakentamiseen varatuilla alueilla on osalla asemakaavan laadintavelvoite. Mikäli sitä ei ole, esimerkiksi Kutunivan AP-alue, ja rakentaminen on 'olemassa olevaa täydentävä, enintään kaksiasuntainen asuinrakennus tai maatalouden harjoittamisen kannalta tarpeellinen' (MRL 137.3 §) ja alueen rakentamispaine on vähäinen, lupamenettelynä on kunnan rakennuslupa. Jos rakentaminen on edellä mainitusta poikkeavaa tai rakentamisen määrä on jo siinä määrin kasvanut, ettei se ole enää vähäistä, tarvitaan ensin kunnan suunnittelutarveratkaisu. Siinä

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

tutkitaan MRL 137 §:ssä mainitut edellytykset eli hanke ei saa mm. aiheuttaa haittaa alueidenkäytön muulle järjestämiselle eli käytännössä mm. vaikeuttaa tulevaa asemakaavan laatimista.

Jos rakentamishanke kohdistuu ranta-alueen ulkopuolella alueelle, jota ei ole yleiskaavassa varattu rakentamiseen, esim. maa- ja metsätalousalue M, on kunnan ensin tutkittava vaikeuttaako rakentaminen yleiskaavan toteuttamista.

- A) Mikäli todetaan sen vaikeuttavan, tarvitsee hanke poikkeamispäätöksen. Jos poikkeaminen voidaan myöntää, selvitetään suunnittelutarveratkaisun tarve (yleensä iso, vaikutuksiltaan poikkeuksellinen hanke tai hankala sijainti) ja tämän jälkeen rakennuslupamenettely. Mikäli poikkeamista ei voida myöntää, tulee selvittäväksi mahdollinen korvaus.
- B) Mikäli hanke ei vaikeuta yleiskaavan toteuttamista, selvitetään suoraan suunnittelutarveratkaisun tarve ja tämän jälkeen rakennuslupamenettely

Mahdollisessa muista rakentamishankkeissa kunta tutkii haittaako hanke yleiskaavan toteuttamista. MRL 171.1 §:n mukaan kunta voi erityisestä syystä myöntää poikkeuksen tässä laissa säädetyistä tai sen nojalla annetuista rakentamista tai muuta toimenpidettä koskevista säännöksistä, määräyksistä, kielloista ja muista rajoituksista. Poikkeamisen edellytyksiä arvioitaessa tulee MRL 172 §:n mukaan hankkeen kohdalla tutkia ettei poikkeaminen:

aiheuta haittaa kaavoitukselle, kaavan toteuttamiselle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle;

- vaikeuta luonnonsuojelun tavoitteiden saavuttamista; eikä
- vaikeuta rakennetun ympäristön suojelemista koskevien tavoitteiden saavuttamista.
- Poikkeamismenettelystä on säädetty MRL 173 §:ssä.

Ennen yleiskaavan voimaantuloa niillä ranta-alueiden ulkopuolisilla alueilla, jonne on muodostunut rakentamista, alue on katsottava suunnittelutarvealueeksi. Näille alueille rakennettaessa rakennuslupa edellyttää suunnittelutarveratkaisua, eli laajennettua rakennuslupaharkintaa. Rakennuslupan erityisistä edellytyksistä suunnittelutarvealueella on säädetty MRL 137 §:ssä. Suunnittelutarveratkaisu ei ole tarpeen mikäli alueella on voimassa asemakaava.

6.1.3 Jätevesien käsittely

Nykyisille haja-asutusalueille alkaa yleiskaavan toteutumisen myötä muodostumaan taajamatyyppistä yhdyskuntarakennetta, josta osa tulee olemaan asemakaavoitettua aluetta ja osa ei. Tällöin jätevesien käsittelyä tulisi pyrkiä edistämään rakentamalla yhteisiä vesi- ja jätevesijärjestelmiä. Järjestelmiä suunniteltaessa tulisi kiinnittää huomiota alueiden riittävän tehokkaaseen toteutumiseen ja olemassa olevan rakenteen mahdollisuudesta liittyä niihin. Keskitettyyn vesihuoltoon siirtyminen toteuttaa haja-asutuksen jätevesien käsittelyä koskevia määräyksiä, jotka tulivat voimaan vuoden 2004 alusta. Haja- ja loma-asutuksen jätevesihuolto tulee lähivuosina vieämään runsaasti viranomaisien voimavaroja. em. asetuksessa edellytetään, että olemassa olevien kiinteistöjen jätevesien käsittelyjärjestelmät pitää saattaa asetuksen edellyttämään kuntoon kymmenen vuoden kuluessa asetuksen voimaantulosta. Jotta tämä toteutuu, asetuksen mukaiset kiinteistökohtaiset selvitykset jätevesien käsittelyjärjestelmistä on hyvä tarkastaa alue kerrallaan niin, että kaikki tulevat tarkaste-

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

tuiksi määrääjän kuluessa. Myös haja-asutuksen jätevesihuollon kehittämiseen liittyvän neuvonnan kysyntään on hyvä varautua tulevinä vuosina.

Jätevesien käsittelyjärjestelmien saattaminen ajanmukaiselle tasolle tulee toteuttaa ammattitaitoisella suunnittelulla ja rakentamisella. Myös huolto ja kunnossapito tulee huomioida suunnittelun yhteydessä. Koska toiminnasta aiheutuu väistämättä kuluja kiinteistön haltijoille, on haja-asutusalueilla tarvetta selvittää yhteisesti järjestettyjen palvelujen organisointimahdollisuuksia. Erityisongelman muodostavat ne rantakiinteistöt, joilla jätevesien käsittely voi aiheuttaa ongelmia mm. riittämättömän pintalan tai vaikean maaperän vuoksi. Yhteisellä toiminnalla saadaan taloudellisia säästöjä sekä yksittäisille maanomistajille, että kunnalle.

Haja-asutuksen jätevesien käsittelyä koskevan asetus korostaa saostus- ja umpisäiliölietteiden kuuluvan järjestetyn jätehuollon piiriin. Näin ollen tulee huomioida myös huomattavasti nykyistä suuremmat lietemäärät tulevaisuudessa. Kunnan tulisi selvittää erilaisia ratkaisumahdollisuuksia, jotta lietteen sisältämät ravinteet saataisi talteen ja kiertoon hyvälaatuisena lannoitteena.

6.2 Alueen maisemaan ja metsänhoitoon liittyviä yleisiä suosituksia

Maisemallisen ja virkistyskäytön kannalta erityisiä arvoja sisältävillä alueilla, kuten vaara- ja tunturialueilla, jokien ja järvien rannoilla sekä valtateiden, matkailukeskusten, retkeilyreittien ja taajamien läheisyydessä olevien metsien käsittelytoimenpiteet tulee suunnitella erityisen huolellisesti. Näillä alueilla tulee välttää sellaisia ympäristön suuria muutoksia, jotka heikentävät maiseman arvoa.

Matkailun ja retkeilyn kannalta maisemallisesti, merkittävien alueiden metsiä tulisi pyrkiä uudistamaan luontaisesti tai tekemällä vain pieniä kapeita hakkuuaukeita. Perinnebiotoopeja ja perinnemaisema-alueiden peltoja ei tulisi metsittää, vaan säilyttää parhaiten avoimina ja viljelykäytössä.

Maiseman ja virkistyskäytön kannalta arvokkailla alueilla tulisi käyttää mahdollisimman kevyttä, paikalle sopivaa maanmuokkausmenetelmää. Vaellusreitteihin kuuluvia polkuja ei tulisi muokata eikä ajaa metsäkoneella. Poluilta ja lähialueelta tulisi poistaa hakkuutähteet.

Hakkuualat olisi hyvä rajata luonnon omia, epäsäännöllisiä muotoja mukaillen ja suoria rajoja välttäen. Hakkuualueilla tulisi suosia sopivasti sijoitettuja säästöpuuryhmiä, joilla voidaan pienentää kerralla nähtävän aukon kokoa. Tuntureiden ja vaarojen rinteillä hakkuualat tulisi merkitä korkeuskäyrien suuntaisesti. Yhtenäisen horisontin rikkoutumista tulee välttää. Hakkuut suositellaan tehtäväksi talvella lumiseen aikaan.

Reittien varsilla yleensä tulisi välttää suuria maisemia muuttavia toimenpiteitä. Tarkoin harkituilla paikoilla maiseman rikkautta voidaan lisätä avaamalla näkymiä lähijä ja kaukomaiseman mielenkiintoisiin kohteisiin, esimerkiksi kallioille, vesistöihin ja vanhoihin tai muuten erikoisiin puihin. Vastaavasti rumia kohteita tulisi pyrkiä maisemoimaan, esim. kasvattamalla metsää.

Maiseman kannalta erityisen arvokkaiden alueiden metsät olisi toivottavaa kasvattaa sekametsinä. Eri puulajit lisäävät maiseman vaihtelua erilaisilla väreillään, muodoillaan, tuoksuillaan ja äänillään. Kuolleet, lahot ja kääpäiset puut tulisi säästää.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeillä alueilla (luo-alueet) ympäristön tilaan vaikuttavia toimenpiteitä suoritettaessa ja alueen läheisyyteen rakennettaessa on varmistettava, ettei merkinnän mukaisen alueen luontoarvoja vaaranneta tai heikennetä. Alueilla tulee välttää ympäristön suuria muutoksia.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

Arvokkaiden harjualueiden tai muiden geologisten muodostumien (ge-alueet) alueilla ympäristön tilaan vaikuttavia toimenpiteitä suoritettaessa ja alueen läheisyyteen rakennettaessa on varmistettava, ettei merkinnän mukaisen alueen luontoarvoja vaaranneta tai heikennetä.

Pohjavesialueilla tapahtuvaa rakentamista tai muuta maankäyttöä rajoittavat vesilain 1 luvun 18§ (pohjaveden muuttamiskielto) ja ympäristönsuojelulain 8§ (pohjaveden pilaamiskielto). Alueella on kemikaalien ja pohjavesien kannalta haitallisten jätteiden varastointi kielletty. Jätevesien imeyttäminen maaperään on kielletty. Rakentaminen, ojitukset ja maankaivu on tehtävä siten, ettei aiheudu pohjaveden laatumuutoksia tai pysyviä muutoksia pohjaveden korkeuteen.

Maiseman kannalta tärkeillä tien varsialueilla tulisi välttää suuria maisemia muuttavia toimenpiteitä.

Kaava-alueen metsänhoidossa noudatetaan Metsähallituksen Metsätalouden ympäristöopasta sekä Metsäkeskuksen Pohjois-Suomen metsänhoitosuosituksia sekä metsälain ja -asetuksen määräyksiä.

Virkistys-, maisema- ja ympäristöarvojen sekä ranta-alueiden arvojen suojaamiseksi on kaavamääräyksissä MRL 43.2 §:n perusteella määrätty, että toimenpiteet, kuten maa-ainesten otto ja metsien avohakkuu, edellyttävät kunnan myöntämää MRL 128 §:n mukaista maisematyölupaa.

Toimenpiderajoitus ei välittömästi koske alueella suoritettavia toimenpiteitä, vaan toimenpiderajoitusalueella tulee maisemaa muuttaville toimenpiteille hakea lupaa. Näin ollen esimerkiksi kotitarvekäyttö ja muut sellaiset toimenpiteet, jotka eivät muuta maisemaa ei johda luvanhakuvelvollisuuteen. Metsätalouden kannalta pääsääntönä voidaan pitää, että kasvatus-/ harvennushakkuut maisema-arvot huomioiden eivät laukaise luvan tarvetta. Uudistushakkuut (päätehakkuut) kuuluvat maisematyöluvan piiriin.

Maisematyöluvan vaatimus ei sinänsä rajoita maanomistajan mahdollisuutta käyttää maataan kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla, vasta luvan kieltämisestä ja siten aiheutuvasta vahingosta voi syntyä MRL 140 §, 3 mom:ssä ja 101§:ssä perusteltu korvausvelvoite. Luvan voimassaolosta säädetään MRL 143 §:ssä että se voidaan myöntää suunnitelmallista metsänkäsittelyä varten enintään kymmeneksi vuodeksi. Voimassa olevan yleiskaavan alueella lupa on myönnettävä, jollei toimenpide vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen taikka turmele kaupunki- tai maisemakuvaa.

Ongelmia voi syntyä tilanteissa, joissa metsänhoidolliset toimet tehdään metsänkäsittäjän toimesta säädöksiä väärin tulkiten. Tällaiset tilanteet tulisi ennaltaehkäistä tiedotuksen ja yhteistyön keinoin. Kunnan tulee kiinnittää huomiota yhdenmukaisiin tulkintoihin ja selkeään linjaan, jotta määräyksen tavoite arvojen säilyttämisestä toteutuu ja toteuttamisen pelisäännöt ovat sekä kunnan että maanomistajien kannalta parhaat mahdolliset.

12.11.2012, Tark. 3.12.2015

Jerisjärvi-Äkäsjärvi osayleiskaava

FCG Finnish Consulting Group Oy

Tarkistanut:

Seppo Arvio

aluepäällikkö, insinööri

Laatinut:

Lauri Solin

DI, YKS-402